

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT

Séance plénière

Plenumvergadering

Jeudi

20-04-2023

Après-midi

Donderdag

20-04-2023

Namiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	Parti Socialiste
VB	Vlaams Belang
MR	Mouvement Réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
Vooruit	Vooruit
Les Engagés	Les Engagés
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	Indépendant - Onafhankelijk

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :		Abréviations dans la numérotation des publications :	
DOC 55 0000/000	Parlementair stuk van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 55 0000/000	Document parlementaire de la 55 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigeleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Bestellingen :	Commandes :
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/549 81 60	Tél. : 02/549 81 60
www.dekamer.be	www.lachambre.be
e-mail : publicaties@dekamer.be	e-mail : publications@lachambre.be

SOMMAIRE**INHOUD**

Ordre du jour	1	Agenda	1
Renvoi d'un amendement en commission	1	Verzending van een amendement naar een commissie	1
SCRUTIN SECRET	2	GEHEIME STEMMING	2
Conseil central de surveillance pénitentiaire – Nomination d'un membre suppléant néerlandophone	2	Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen – Benoeming van een Nederlandstalig plaatsvervangend lid	2
Motion d'ordre <i>Orateurs:</i> Raoul Hedebouw, Jean-Marie Dedecker	3	Ordemotie <i>Sprekers:</i> Raoul Hedebouw, Jean-Marie Dedecker	3
QUESTIONS	4	VRAGEN	4
Question de Sander Loones à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'éthique professionnelle des membres du gouvernement" (55003432P) <i>Orateurs:</i> Sander Loones, Alexander De Croo , premier ministre	4	Vraag van Sander Loones aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De beroepsethiek van de regeringsleden" (55003432P) <i>Sprekers:</i> Sander Loones, Alexander De Croo , eerste minister	4
Question de Kurt Ravyts à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La position du gouvernement sur la taxe carbone européenne" (55003434P) <i>Orateurs:</i> Kurt Ravyts, Alexander De Croo , premier ministre	6	Vraag van Kurt Ravyts aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het standpunt van de regering over de Europese koolstofaks" (55003434P) <i>Sprekers:</i> Kurt Ravyts, Alexander De Croo , eerste minister	6
Questions jointes de - Anja Vanrobaeys à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "L'échec de la tentative de médiation chez Delhaize" (55003433P) - Gaby Colebunders à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "Delhaize" (55003437P) - Cécile Cornet à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "Le conflit social chez Delhaize" (55003448P) - Leslie Leoni à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "L'échec de la conciliation chez Delhaize" (55003451P) <i>Orateurs:</i> Anja Vanrobaeys, Gaby Colebunders, Cécile Cornet, Leslie Leoni, Pierre-Yves Dermagne , vice-premier ministre et ministre de l'Économie et du Travail	8	Samengevoegde vragen van - Anja Vanrobaeys aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "De mislukte bemiddelingspoging bij Delhaize" (55003433P) - Gaby Colebunders aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "Delhaize" (55003437P) - Cécile Cornet aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "Het sociaal conflict bij Delhaize" (55003448P) - Leslie Leoni aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "De mislukte bemiddelingspoging bij Delhaize" (55003451P) <i>Sprekers:</i> Anja Vanrobaeys, Gaby Colebunders, Cécile Cornet, Leslie Leoni, Pierre-Yves Dermagne , vice-eersteminister en minister van Economie en Werk	8
Questions jointes de - Wouter Beke à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "Les listes d'attente et la charge de travail des médecins généralistes" (55003438P) - Catherine Fonck à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "La charge de travail des médecins, les listes d'attente et la demande du gouvernement flamand" (55003444P) - Sophie Rohonyi à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "La	13	Samengevoegde vragen van - Wouter Beke aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "De wachtlijsten en de werkdruk bij de huisartsen" (55003438P) - Catherine Fonck aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "De werklust van de artsen, de wachtlijsten en de vraag van de Vlaamse regering" (55003444P) - Sophie Rohonyi aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "De	13

potentielle grève des médecins généralistes" (55003431P)

Orateurs: **Wouter Beke, Catherine Fonck**, présidente du groupe Les Engagés, **Sophie Rohonyi, Frank Vandenbroucke**, vice-premier ministre et ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

mogelijke staking van de huisartsen" (55003431P)

Sprekers: **Wouter Beke, Catherine Fonck**, voorzitter van de Les Engagés-fractie, **Sophie Rohonyi, Frank Vandenbroucke**, vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Question de Caroline Taquin à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "L'inquiétude quant à la perte de confiance en la vaccination des enfants" (55003440P)

Orateurs: **Caroline Taquin, Frank Vandenbroucke**, vice-premier ministre et ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

18 Vraag van Caroline Taquin aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "De bezorgdheid over het verlies van vertrouwen in de vaccinatie van kinderen" (55003440P)

Sprekers: **Caroline Taquin, Frank Vandenbroucke**, vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Question de Robby De Caluwé à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "La consommation excessive de somnifères" (55003447P)

Orateurs: **Robby De Caluwé, Frank Vandenbroucke**, vice-premier ministre et ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

20 Vraag van Robby De Caluwé aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "Het overmatig gebruik van slaapmiddelen" (55003447P)

Sprekers: **Robby De Caluwé, Frank Vandenbroucke**, vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Question de Vanessa Matz à Vincent Van Quickenborne (VPM Justice et Mer du Nord) sur "La demande des directeurs de prison de reporter l'exécution des courtes peines" (55003441P)

Orateurs: **Vanessa Matz, Vincent Van Quickenborne**, vice-premier ministre et ministre de la Justice et de la Mer du Nord

21 Vraag van Vanessa Matz aan Vincent Van Quickenborne (VEM Justitie en Noordzee) over "De vraag van de gevangenisdirecteurs om de uitvoering van korte straffen uit te stellen" (55003441P)

Sprekers: **Vanessa Matz, Vincent Van Quickenborne**, vice-eersteminister en minister van Justitie en Noordzee

Questions jointes de

- Raoul Hedebouw à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "L'application du plafond Wijninckx" (55003435P)

23 Samengevoegde vragen van

23 - Raoul Hedebouw aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De toepassing van het plafond-Wijninckx" (55003435P)

- Wim Van der Donckt à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La portée de la loi Wijninckx" (55003436P)

23 - Wim Van der Donckt aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De draagwijdte van de wet-Wijninckx" (55003436P)

- Dieter Vanbesien à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Le plafond Wijninckx" (55003449P)

23 - Dieter Vanbesien aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "Het plafond-Wijninckx" (55003449P)

Orateurs: **Raoul Hedebouw, Wim Van der Donckt, Dieter Vanbesien, Karine Lalieux**, ministre des Pensions et de l'Intégration sociale, chargée des Personnes handicapées, de la Lutte contre la pauvreté et de Beliris

Sprekers: **Raoul Hedebouw, Wim Van der Donckt, Dieter Vanbesien, Karine Lalieux**, minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, belast met Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris

Questions jointes de

- Barbara Pas à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Les projets autour du deuxième pilier de pension" (55003439P)

27 Samengevoegde vragen van

27 - Barbara Pas aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De plannen met betrekking tot de tweede pensioenpijler" (55003439P)

- Jean-Marie Dedecker à Karine Lalieux (Pensions

27 - Jean-Marie Dedecker aan Karine Lalieux

et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Les plans visant à taxer davantage les pensions" (55003443P)

- Nahima Lanjri à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Le deuxième pilier de pension" (55003445P)

Orateurs: **Barbara Pas**, présidente du groupe VB, **Jean-Marie Dedecker**, **Nahima Lanjri**, **Karine Lalieux**, ministre des Pensions et de l'Intégration sociale, chargée des Personnes handicapées, de la Lutte contre la pauvreté et de Beliris

Question de Mathieu Bihet à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "La circonscription fédérale" (55003442P)

Orateurs: **Mathieu Bihet**, **Annelies Verlinden**, ministre de l'Intérieur, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Karin Jiroflée à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Le meurtre du petit garçon disparu depuis des mois" (55003450P)

Orateurs: **Karin Jiroflée**, **Annelies Verlinden**, ministre de l'Intérieur, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Tim Vandenput à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "La situation des Belges au Soudan" (55003446P)

Orateurs: **Tim Vandenput**, **Hadja Lahbib**, ministre des Affaires étrangères, des Affaires européennes, du Commerce extérieur et des Institutions culturelles fédérales

Questions jointes de

- Malik Ben Achour à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "L'escalade de la violence entre Israël et la Palestine" (55003452P)

- Nabil Boukili à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "La situation en Palestine" (55003453P)

Orateurs: **Malik Ben Achour**, **Nabil Boukili**, **Hadja Lahbib**, ministre des Affaires étrangères, des Affaires européennes, du Commerce extérieur et des Institutions culturelles fédérales

Ordre du jour

Orateurs: **Peter De Roover**, président du groupe N-VA, **Catherine Fonck**, présidente du groupe Les Engagés

PROPOSITIONS

(Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De plannen om de pensioenen extra te belasten" (55003443P)

- Nahima Lanjri aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De tweede pensioenpijl" (55003445P)

Sprekers: **Barbara Pas**, voorzitter van de VB-fractie, **Jean-Marie Dedecker**, **Nahima Lanjri**, **Karine Lalieux**, minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, belast met Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris

Vraag van Mathieu Bihet aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De federale kieskring" (55003442P)

Sprekers: **Mathieu Bihet**, **Annelies Verlinden**, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische vernieuwing

Vraag van Karin Jiroflée aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De moord op het jongetje dat al maandenlang vermist was" (55003450P)

Sprekers: **Karin Jiroflée**, **Annelies Verlinden**, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische vernieuwing

Vraag van Tim Vandenput aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "De situatie van de Belgen in Soedan" (55003446P)

Sprekers: **Tim Vandenput**, **Hadja Lahbib**, minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken, Buitenlandse Handel en de Federale Culturele instellingen

Samengevoegde vragen van

- Malik Ben Achour aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "De escalatie van het geweld tussen Israël en Palestina" (55003452P)

- Nabil Boukili aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "De toestand in Palestina" (55003453P)

Sprekers: **Malik Ben Achour**, **Nabil Boukili**, **Hadja Lahbib**, minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken, Buitenlandse Handel en de Federale Culturele instellingen

Agenda

Sprekers: **Peter De Roover**, voorzitter van de N-VA-fractie, **Catherine Fonck**, voorzitter van de Les Engagés-fractie

VOORSTELLEN

Proposition de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité, en ce qui concerne l'instauration d'une norme sur les pompes à chaleur (2828/1-5)	41	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de invoering van een warmtepomppnorm betreft (2828/1-5)	41
<i>Discussion générale</i>	41	<i>Algemene bespreking</i>	41
<i>Orateurs: Kim Buyst, Kurt Ravyts, Kris Verduyck, Leen Dierick, Thierry Warmoes, François De Smet</i>		<i>Sprekers: Kim Buyst, Kurt Ravyts, Kris Verduyck, Leen Dierick, Thierry Warmoes, François De Smet</i>	
<i>Discussion des articles</i>	54	<i>Bespreking van de artikelen</i>	54
Proposition de résolution relative à l'endométriose (2510/1-6)	55	Voorstel van resolutie met betrekking tot endometrioze (2510/1-6)	55
- Proposition de résolution relative à l'endométriose, à son diagnostic précoce et à la nécessité de concentrer l'expertise en vue de son traitement (2477/1-2)	55	- Voorstel van resolutie betreffende endometrioze, de vroegtijdige diagnose ervan en de nood aan concentratie van expertise voor het behandelen ervan (2477/1-2)	55
- Proposition de résolution visant à garantir une meilleure prise en charge des patientes atteintes d'endométriose (2497/1-2)	55	- Voorstel van resolutie betreffende een betere opvolging van patiënten met endometrioze (2497/1-2)	55
- Proposition de résolution visant à améliorer le diagnostic et la prise en charge de l'endométriose (2519/1-2)	55	- Voorstel van resolutie betreffende de verbetering van de diagnose en de behandeling van endometrioze (2519/1-2)	55
- Proposition de résolution relative à la prise en charge de l'endométriose (2696/1-2)	55	- Voorstel van resolutie met betrekking tot de behandeling van endometrioze (2696/1-2)	55
- Proposition de résolution relative à une meilleure prise en charge des endométrioses (2863/1-2)	55	- Voorstel van resolutie betreffende een betere aanpak van endometrioze (2863/1-2)	55
<i>Discussion</i>	55	<i>Bespreking</i>	55
<i>Orateurs: Kathleen Depoorter, Kathleen Pisman, Séverine de Laveleye, Sophie Thémont, Florence Reuter, Sofie Merckx, présidente du groupe PVDA-PTB, Karin Jiroflée, Catherine Fonck, présidente du groupe Les Engagés, Sophie Rohonyi, Nathalie Muylle</i>		<i>Sprekers: Kathleen Depoorter, Kathleen Pisman, Séverine de Laveleye, Sophie Thémont, Florence Reuter, Sofie Merckx, voorzitter van de PVDA-PTB-fractie, Karin Jiroflée, Catherine Fonck, voorzitter van de Les Engagés-fractie, Sophie Rohonyi, Nathalie Muylle</i>	
Proposition visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner les fraudes et les privilèges en matière de pension à la Chambre des représentants (3212/1-2)	66	Voorstel tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar pensioenfraude en pensioenprivileges in de Kamer van volksvertegenwoordigers (3212/1-2)	66
<i>Orateurs: Ellen Samyn, rapporteur, Raoul Hedebouw</i>		<i>Sprekers: Ellen Samyn, rapporteur, Raoul Hedebouw</i>	
INTERPELLATION	72	INTERPELLATIE	72
Interpellation de Sander Loones à Sarah Schlitz (Égalité des genres et Égalité des chances) sur "La véracité des déclarations faites au Parlement" (55000405I)	72	Interpellatie van Sander Loones aan Sarah Schlitz (Gendergelijkheid en Kansengelijkheid) over "Het waarheidsgehalte van de verklaringen in het Parlement" (55000405I)	72
<i>Orateurs: Sander Loones, Sarah Schlitz, secrétaire d'État à l'Égalité des genres, à l'Égalité des chances et à la Diversité, adjointe au ministre de la Mobilité, Benoît Piedboeuf, président du groupe MR</i>		<i>Sprekers: Sander Loones, Sarah Schlitz, staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit, toegevoegd aan de Minister van Mobiliteit, Benoît Piedboeuf, voorzitter van de MR-fractie</i>	
<i>Motions</i>	78	<i>Moties</i>	77
<i>Orateur: Sander Loones</i>		<i>Spreker: Sander Loones</i>	
SCRUTIN SECRET (CONTINUATION)	78	GEHEIME STEMMING (VOORTZETTING)	78
Nomination d'un membre suppléant	78	Benoeming van een Nederlandstalig	78

néerlandophone du Conseil central de surveillance pénitentiaire – Résultat du scrutin

plaatsvervangend lid van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen – Uitslag van de stemming

COMMUNICATIONS

79

MEDEDELINGEN

79

Autorité de protection des données – Nomination de deux membres du Comité de direction – Candidatures introduites

79

Gegevensbeschermingsautoriteit – Benoeming van twee leden van het Directiecomité – Ingediende kandidaturen

79

Cour des comptes – Nomination d'un conseiller (Chambre française) – Candidatures introduites

81

Rekenhof – Benoeming van een raadsheer (Franse Kamer) – Ingediende kandidaturen

81

Motion d'ordre (continuation)

82

Ordemotie (voortzetting)

82

Demande d'urgence émanant du gouvernement
Orateur: Ludivine Dedonder, ministre de la Défense

82

Urgentieverzoek van de regering
Spreker: Ludivine Dedonder, minister van Defensie

82

Prise en considération de propositions

83

Inoverwegingneming van voorstellen

83

VOTES NOMINATIFS

83

NAAMSTEMMINGEN

83

Orateur: Peter De Roover, président du groupe N-VA

Spreker: Peter De Roover, voorzitter van de N-VA-fractie

Motions déposées en conclusion de l'interpellation de M. Ortwin Depoortere sur "Les conclusions et prochaines étapes concrètes des États généraux de la police" (n° 394)
Orateur: Ortwin Depoortere

83

Moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Ortwin Depoortere over "De conclusies en concrete volgende stappen van de Staten-Generaal van de politie" (nr. 394)
Spreker: Ortwin Depoortere

83

Proposition de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité en ce qui concerne l'intégration d'une analyse de la rentabilité des moyens de chauffage plus durables dans la norme énergétique actuelle (nouvel intitulé) (2828/5)

85

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de integratie van een analyse van de rentabiliteit van duurzamere verwarmingsmiddelen in de huidige energienorm betreft (nieuw opschrift) (2828/5)

85

Amendements réservés à la proposition de résolution relative à l'endométriose (2510/1-6)

85

Aangehouden amendementen op het voorstel van resolutie met betrekking tot endometrioze (2510/1-6)

85

Ensemble de la proposition de résolution relative à l'endométriose (2510/5)

86

Geheel van het voorstel van resolutie met betrekking tot endometrioze (2510/5)

86

Proposition de rejet par la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions de la proposition visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner les fraudes et les privilèges en matière de pension à la Chambre des représentants (3212/1-2)

86

Voorstel tot verwerping door de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen van het voorstel tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar pensioenfraude en pensioenprivileges in de Kamer van volksvertegenwoordigers (3212/1-2)

86

Adoption de l'ordre du jour

87

Goedkeuring van de agenda

87

DÉTAIL DES VOTES NOMINATIFS

89

DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN

89

L'annexe est reprise dans une brochure séparée, portant le numéro CRIV 55 PLEN 240 annexe.

De bijlage is opgenomen in een aparte brochure met nummer CRIV 55 PLEN 240 bijlage.

Séance plénière

du

JEUDI 20 AVRIL 2023

Après-midi

Plenumvergadering

van

DONDERDAG 20 APRIL 2023

Namiddag

La séance est ouverte à 14 h 22 et présidée par Mme Eliane Tillieux, présidente.
De vergadering wordt geopend om 14.22 uur en voorgezeten door mevrouw Eliane Tillieux, voorzitter.

La **présidente**: La séance est ouverte.
De vergadering is geopend.

Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises sur le site web de la Chambre et insérées dans le compte rendu intégral de cette séance ou son annexe.

Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. U kan deze terugvinden op de webstek van de Kamer en in het integraal verslag van deze vergadering of in de bijlage ervan.

Ministre du gouvernement fédéral présent lors de l'ouverture de la séance:
Aanwezig bij de opening van de vergadering is de minister van de federale regering:
Alexander De Croo.

01 Ordre du jour**01 Agenda**

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 19 avril 2023, vous avez reçu un ordre du jour modifié pour la séance d'aujourd'hui.

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 19 april 2023 heeft u een gewijzigde agenda voor de vergadering van vandaag ontvangen.

Y a-t-il une observation à ce sujet? (*Non*)
Zijn er dienaangaande opmerkingen? (*Nee*)

En conséquence, l'ordre du jour est adopté.
Bijgevolg is de agenda aangenomen.

02 Renvoi d'un amendement en commission**02 Verzending van een amendement naar een commissie**

J'ai reçu un amendement au projet de loi modifiant les lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, n° 3220/1.

Ik heb een amendement ontvangen op het wetsontwerp tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, nr. 3220/1.

Je vous propose de renvoyer cet amendement en commission de l'Intérieur, de la Sécurité, de la Migration et des Matières administratives (art. 93, n° 1, du Règlement).

Ik stel u voor dit amendement te verzenden naar de commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken (art. 93, nr. 1, van het Reglement).

Pas d'observation? (*Non*)
Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)
Aldus wordt besloten.

Scrutin secret

Geheime stemming

03 Conseil central de surveillance pénitentiaire – Nomination d'un membre suppléant néerlandophone
03 Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen – Benoeming van een Nederlandstalig plaatsvervangend lid

L'ordre du jour appelle le scrutin secret en vue de la nomination d'un membre suppléant néerlandophone du Conseil central de surveillance pénitentiaire.

Aan de orde is de geheime stemming met het oog op de benoeming van een Nederlandstalig plaatsvervangend lid van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen.

L'unique candidature a été annoncée lors de la séance plénière du 2 mars 2023.
De enige kandidatuur werd aangekondigd tijdens de plenaire vergadering van 2 maart 2023.

La commission de la Justice a entendu le candidat le 29 mars 2023.
De commissie voor Justitie heeft de kandidaat op 29 maart 2023 gehoord.

Le rapporteur a fait rapport de cette audition lors de la Conférence des présidents du 12 avril 2023.
De rapporteur heeft verslag uitgebracht over deze hoorzitting tijdens de Conferentie van voorzitters van 12 april 2023.

Le document portant le nom du candidat vous a été distribué. **(3285/1)**
Het stuk met de naam van de kandidaat werd rondgedeeld. **(3285/1)**

Je rappelle que les membres du Conseil central de surveillance pénitentiaire sont nommés à la majorité des deux tiers des votes émis et que par conséquent il y a lieu de procéder à un vote secret.
Ik herinner eraan dat de leden van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen worden benoemd met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen en dat er bijgevolg dient te worden overgegaan tot een geheime stemming.

Les bulletins de vote seront distribués en salle 3, où vous pouvez émettre votre vote à partir de maintenant jusqu'à 17 h 00.
De stembiljetten zullen worden uitgedeeld in zaal 3, waar u uw stem kan uitbrengen vanaf nu tot 17.00 uur.

Il y a lieu de voter en traçant une croix dans la case figurant en regard du nom du candidat choisi.
Om te stemmen, moet men een kruisje in het vakje naast de naam van de gekozen kandidaat plaatsen.

Le scrutin étant secret, les bulletins ne peuvent être signés.
Daar de stemming geheim is, mogen de stembiljetten niet worden ondertekend.

Je rappelle que seuls les membres peuvent recevoir le bulletin de vote, celui-ci doit être rempli sur place et déposé dans l'urne.
Ik herinner eraan dat enkel de leden het stembiljet in ontvangst kunnen nemen, het ter plaatse dienen in te vullen en in de stembus deponeren.

Dès que le scrutin secret est clos, je vous propose de procéder au dépouillement du scrutin secret dans la salle 3, en présence des scrutateurs.
Zodra de geheime stemming gesloten is, stel ik u voor dat de stembiljetten van de geheime stemming geteld worden in zaal 3, in aanwezigheid van de stemopnemers.

Je vous propose de désigner les deux membres les plus jeunes pour dépouiller le scrutin, Mathieu Bihet et Chanelle Bonaventure.

Ik stel u voor om voor de stemopneming de jongste twee leden aan te wijzen, Mathieu Bihet en Chanelle Bonaventure.

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus zal geschieden.

04 Ordemotie

04 Motion d'ordre

04.01 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Beste collega's, hier zitten we weer. Drie tot vier weken geleden was er het dossier van de ex-voorzitters van de Kamer die het plafond-Wijninckx gewoon opzijgeschoven hadden. Iedereen dacht toen dat het gedaan was, dat dat de laatste etappe was en dat het niet erger kon.

"Ce n'est pas possible! C'est fini!"

Wat blijkt vier weken later? We hebben met de PVDA het dossier verder uitgespit. On a creusé!

Het blijkt dat de uitzondering niet alleen voor de ex-voorzitters bestond, maar dat er ook een was voor alle parlementsleden. Tournée générale! Kunt u zich het verloop van die vergadering voorstellen?

La **présidente**: Monsieur Hedebouw, nous ne sommes pas au théâtre, nous sommes au Parlement. Je vous demande d'en venir aux faits par rapport à votre demande.

04.02 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Wat blijkt? In vergaderingen werd gesteld dat er voor de burgers een plafond van toepassing moest zijn en dat de burgers tot hun 67ste moesten werken om een pensioen te krijgen. Voor de burgers moest er zelfs in het budget worden gekrabbeld voor 11 euro per maand voor de minimumpensioenen. Als het echter gaat om de politici, *on ouvre le champagne, pas de problème!*

(...): Populist!

04.03 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Populist? U bent hier de populist! Als wij er niet waren, zou niemand hiervan geweten hebben. Heel dat debat wordt achter gesloten deuren gevoerd.

Ik stel voor om, zoals in het Vlaams Parlement gisteren, een openbaar debat te organiseren.

Ik leg een ordemotie ter stemming voor waarin ik vraag om hier een openbaar debat te voeren en een collectief en openbaar signaal te geven aan de publieke opinie dat alles zal veranderen. Het Vlaams Parlement heeft dat gedaan.

Arrêtez de dire que vous ne saviez rien! Tout cela a été décidé en 2013, chers collègues. Cela veut dire qu'on ne parle pas d'il y a 45 ou 50 ans.

04.01 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Nous y revoilà. Voici trois ou quatre semaines, le dossier des anciens présidents de la Chambre qui avaient tout simplement écarté le plafond Wijninckx, faisait surface. Tout le monde pensait alors que le pire était passé et que le dossier était clos.

Le PTB a creusé le dossier.

Il s'avère qu'il existait une exception non seulement pour les anciens présidents de la Chambre, mais aussi pour l'ensemble des députés. Tournée générale!

04.02 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Lors d'une réunion, il a été déclaré qu'un plafond devait s'appliquer aux citoyens. À présent, on va même jusqu'à rogner 11 euros sur les pensions minimales des gens.

04.03 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Si nous n'étions pas là, personne n'aurait su. L'ensemble du débat est mené à huis clos.

Je propose d'organiser un débat public, comme le Parlement flamand l'a fait hier.

Je dépose une motion d'ordre à cet effet.

Dat alles werd beslist in 2013 en u was daar allen dus van op de hoogte!

La **présidente**: Monsieur Hedeboom, nous ne sommes pas dans un débat. Parlez de la motion!

04.04 Raoul Hedeboom (PVDA-PTB): Je vous propose une motion d'ordre qui est évidemment soumise au vote. J'espère vraiment qu'elle sera soutenue par tout le monde.

04.04 Raoul Hedeboom (PVDA-PTB): Ik hoop dat u de door mij ingediende ordemotie zult steunen.

04.05 Jean-Marie Dedecker (ONAFH): Mevrouw de voorzitter, als ancien in deze vergadering word ik het stilaan beu dat mensen constant hun eigen nest bevuilen. Mijnheer Hedeboom, steek uw hand maar op.

04.05 Jean-Marie Dedecker (IN-DEP): Je fais partie des anciens et à ce titre, je commence à en avoir assez de ceux qui crachent en permanence dans la soupe.

Ik zit hier al 25 jaar. Naast die 25 jaar heb ik nog gewerkt, want ik heb een carrière van 52 jaar. Ik betaal hier vandaag nog 758,04 euro van mijn wedde voor pensioenrechten die ik nooit zal krijgen. Ik heb bijdragen alom geleverd. Als de wet overtreden is, is de wet overtreden. Als wij ten onrechte bedragen hebben gekregen, zullen wij ze terugbetalen. Hier echter constant op onze rug en op de rug van andere leden een platte populistische show verkopen, is totaal verkeerd. Ik heb geen euro gestolen.

Je suis parlementaire depuis 25 ans. J'ai également une carrière de 52 ans derrière moi. Aujourd'hui, je verse 758,04 euros de mon salaire pour la constitution de droits à la pension que je ne percevrai jamais. J'ai cotisé à toutes les caisses. Si la loi a été violée, elle a été violée. Si nous avons touché des montants à tort, ils devront être remboursés. Il est toutefois totalement inadéquat de tenir un vulgaire discours populiste incriminant les autres parlementaires.

Mijnheer Hedeboom, waarom heb ik nog een job naast mijn parlementair werk gehad? Ik wou niet afhankelijk zijn van de partijen en van de participatie. Jullie staan immers op de loonlijst van jullie partij en moeten dus mekkeren en papegaaien wat de partij voorschrijft. Mijnheer Hedeboom, door het feit dat ik dat heb gedaan, dat ik betaald heb en zal betalen wat moet worden betaald, ben ik onafhankelijk.

J'ai exercé un autre métier, en plus de mon activité parlementaire, afin de ne pas dépendre de la participation. Les députés du PVDA-PTB sont rémunérés par leur parti et doivent répéter comme des perroquets ce que ce parti leur dicte.

U weet ook dat wij genoeg worden gecontroleerd door de fiscus. Geen enkel parlamentslid heeft daar een probleem mee. U moet echter echt eens stoppen met het eigen nest te bevuilen.

Nous sommes contrôlés par le fisc. Cela ne pose de problème à aucun parlementaire.

04.06 Raoul Hedeboom (PVDA-PTB): (...)

De **voorzitter**: Mijnheer Hedeboom, er is geen debat. Ik zal uw motie nakijken.

La **présidente**: Je vais examiner la motion déposée par M. Hedeboom.

Wij gaan over tot de mondelinge vragen.

Questions

Vragen

05 Vraag van Sander Loones aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De beroepsethiek van de regeringsleden" (55003432P)

05 Question de Sander Loones à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'éthique professionnelle des membres du gouvernement" (55003432P)

05.01 Sander Loones (N-VA): Mijnheer de premier, er zit een staats-

05.01 Sander Loones (N-VA): La commission de contrôle a décidé à

secretaris in uw regering die de wet heeft overtreden. De controlecommissie heeft daarover vergaderd en er is unaniem beslist. De wetsovertreding is vastgesteld en de staatssecretaris heeft zich verontschuldigd. Er is ook een lichte sanctie uitgesproken en men zou denken dat het dossier daarmee is afgesloten. Dat blijkt echter niet het geval te zijn, want er is meer aan de hand. Ik schets even waarover het gaat.

De staatssecretaris heeft een persoonlijk logo en ze mocht dat niet gebruiken. Ze zei aan het Parlement dat ze nooit gevraagd heeft om het logo te gebruiken. Ze heeft daarover ook een brief geschreven aan de Kamer. In deze brief zegt ze letterlijk: *"Il n'y avait aucune demande en matière de communication"*. Ze zei dus letterlijk dat ze nooit gevraagd had om het logo te gebruiken. Ze heeft dat dinsdag ook letterlijk herhaald in de controlecommissie. Ze heeft letterlijk gezegd dat ze dat niet gevraagd heeft.

In *La Dernière Heure* blijkt vandaag echter dat er een subsidiegids bestaat. Deze is opgesteld en onderschreven door mevrouw Schlitz. In deze subsidiegids staat een heel hoofdstuk over communicatie en controle. In dat hoofdstuk wordt gevraagd aan organisaties die subsidies krijgen om niet alleen te communiceren dat ze steun krijgen van mevrouw Schlitz, maar ook om het logo te gebruiken. Er staat dus zwart op wit dat mevrouw Schlitz gevraagd heeft om het logo te gebruiken, terwijl ze dinsdag verzekerd heeft dat ze dat nooit gedaan heeft. Dat was dus gelogen.

Collega's, daarmee stopt het echter niet. Die subsidiegids blijkt intussen namelijk te zijn aangepast. Op de website van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen staat er nu een nieuwe versie. Plots staat de passage over het feit dat het logo moet worden gebruikt niet meer in de gids.

Liegen in het Parlement, mijnheer de premier, is dat de stijl van uw regering? Mijn vraag aan u is of u dit steunt en of u dit gedrag en deze houding van uw staatssecretaris steunt.

05.02 Eerste minister **Alexander De Croo**: Mijnheer Loones, het is inderdaad zo dat een regeringslid geen publieke middelen mag gebruiken om campagne te voeren voor zijn of haar persoonlijk imago, zoals u aangeeft. Die regels staan in de wet en bij aanvang van de regeerperiode worden de regeringsleden herinnerd aan de regels die gevolgd moeten worden. Het is ook terecht dat er hiervoor een controlemechanisme bestaat.

Ik stel vast dat de staatssecretaris haar fout heeft erkend in de commissie en hiervoor haar verontschuldiging heeft aangeboden. Het lijkt mij dan ook logisch dat als er niet-toelaatbare zaken in een subsidiegids staan, die gids wordt aangepast om hem in regel te brengen met de regels die van toepassing zijn. Mijn indruk is niet dat het de bedoeling is om feiten weg te halen. Laat mij duidelijk zijn, dergelijke zaken zijn in mijn ogen niet voor herhaling vatbaar. Het is een fout en de staatssecretaris heeft die fout ook toegegeven in de commissie.

Ik wil herinneren aan een voorbeeld uit de vorige regering, maar ik gebruik dat niet om de gemaakte fout goed te praten. Toen had de minister van Financiën van uw partij een brief over de taxshift gestuurd naar alle belastingplichtigen in zijn naam en hij had die brief persoonlijk ondertekend. Dat heeft de commissie toen ook behandeld en de minister

l'unanimité que la secrétaire d'État Schlitz s'était rendue coupable d'une violation de la loi, mais une sanction légère ne suffira pas en l'espèce, étant donné qu'un logo personnel a été utilisé et qu'elle a affirmé par la suite au Parlement ainsi qu'au sein de la commission de contrôle qu'elle n'avait jamais demandé qu'il le soit. Or, il ressort à présent d'informations parues dans le quotidien *La Dernière Heure* qu'il existe un guide des subventions, rédigé et approuvé par Mme Schlitz, dans lequel il est demandé, dans le chapitre sur la communication et le contrôle, que les organisations qui reçoivent des subventions mentionnent non seulement qu'elles bénéficient d'un soutien de Mme Schlitz, mais qu'elles utilisent également le logo. Il s'avère entre-temps que le passage relatif au logo dans le guide des subventions sur le site de l'IEFM a de nouveau disparu. Quoi qu'il en soit, il est donc question, en l'espèce, d'un mensonge flagrant. Le premier ministre cautionne-t-il de telles pratiques?

05.02 **Alexander De Croo**, premier ministre: Les membres du gouvernement ne peuvent pas utiliser de moyens publics pour mener une campagne au bénéfice de leur image personnelle. C'est ce que prévoit la législation, qui leur est d'ailleurs rappelée lors de leur prise de fonctions. Un mécanisme de contrôle est également prévu, à juste titre. Je constate que la secrétaire d'État a reconnu son erreur en commission et qu'elle a présenté ses excuses. Dès lors qu'un guide de subventions contient des éléments qui ne doivent pas s'y trouver, il me semble normal qu'il soit modifié. Soyons clair: une telle situation ne peut pas se reproduire, à mon estime. Un ministre de la N-VA faisant partie du précédent gouvernement avait d'ailleurs envoyé à

heeft toegegeven dat dat een fout was en heeft zich daarvoor verontschuldigd.

Ik geef dat aan omdat een staatssecretaris of minister het moet toegeven als er fouten gemaakt zijn en zich daarvoor moet verontschuldigen. De regels zijn duidelijk. Er is geen enkele reden waarom dit soort fouten voor herhaling vatbaar zou zijn. Ik heb dan ook aan de FOD Kanselarij van de Eerste Minister gevraagd om de regeringsleden de regels opnieuw door te sturen en duidelijk te maken dat dit soort fouten niet voor herhaling vatbaar is.

05.03 Sander Loones (N-VA): Mijnheer de eerste minister, dit is zo fout. Een staatssecretaris die eerlijk was over de begroting hebt u ontslagen, maar een staatssecretaris die aantoonbaar zwart op wit liegt en bedriegt ten aanzien van het Parlement mag van u blijven zitten. Dit is zo fout!

Mevrouw Schlitz heeft de wet overtreden. Zij heeft daarover foutieve, leugenachtige verklaringen afgelegd in het Parlement. Dat kan zwart op wit worden nagelezen, dat kan worden bewezen, online, in de krant en in documenten van het Parlement. In haar eigen brief aan de voorzitter van de Kamer heeft de staatssecretaris gelogen. Dat passeert allemaal in uw regering, u veroordeelt dat niet. Dat passeert gewoon allemaal!

Mijnheer de eerste minister, mevrouw Schlitz is alle geloofwaardigheid kwijt. Als dit de lijn is van uw regering, dan is ook uw regering alle geloofwaardigheid kwijt. Wij zullen in elk geval het ontslag van uw staatssecretaris vragen als u dat niet zelf doet.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

06 Vraag van Kurt Ravyts aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het standpunt van de regering over de Europese koolstoftaks" (55003434P)

06 Question de Kurt Ravyts à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La position du gouvernement sur la taxe carbone européenne" (55003434P)

06.01 Kurt Ravyts (VB): Premier, komt er voorlopig geen Belgische koolstoftaks, dan is er nog altijd Europa en kunnen de meerderheidsleden, onder meer uit uw partij, die enkele jaren geleden tegen de plannen van mevrouw Khattabi in het Parlement stormliepen, hun handen in onschuld wassen. In het Europees Parlement keurde afgelopen dinsdag een meerderheid van Europese vivaldisten de uitbreiding van de handel in uitstootrechten naar gebouwen en transport goed. Dat is met andere woorden niets meer of minder dan een Europese koolstofheffing. Het betekent dat die voor veel mensen ver-van-mijn-bedshow vanaf 2027 heel concreet zal worden. We zullen vanaf dan immers nog meer moeten betalen voor benzine, diesel, stookolie en gas, omdat de kosten van de uitstootrechten voor de fossiele brandstoffen natuurlijk zullen worden doorgerekend. Dat betekent bijvoorbeeld bijna 100 euro per jaar meer voor wie een gemiddeld aantal kilometers rijdt en 17 euro per maand stijging voor een gezin met een gemiddeld gasverbruik. Het wordt steeds duidelijker wat wij hier al jaren voorspellen: de klimaatreligie en de iedereen door de strot geduwde energietransitie zullen ons allemaal veel geld kosten.

tous les contribuables un courrier sur le *tax shift* en son nom et signé de sa main. À l'époque, il a également reconnu son erreur et présenté des excuses. J'ai demandé au SPF Chancellerie du premier ministre de rappeler une nouvelle fois les règles aux membres du gouvernement.

05.03 Sander Loones (N-VA): Le premier ministre licencie une secrétaire d'État qui s'est exprimée honnêtement sur le budget, mais une secrétaire d'État qui a violé la loi et menti de manière flagrante au Parlement est autorisée à rester à son poste. Une telle attitude n'est pas correcte. Mme Schlitz, et par extension ce gouvernement, a perdu ainsi toute crédibilité. Quoi qu'il en soit, nous demanderons sa démission si le premier ministre ne le fait pas lui-même.

06.01 Kurt Ravyts (VB): Mardi dernier, au Parlement européen, une majorité d'adeptes de la coalition Vivaldi a approuvé l'extension du système d'échange de quotas d'émission aux bâtiments et aux transports. Cette taxe carbone européenne fera payer encore davantage les consommateurs pour les combustibles fossiles à partir de 2027. Cette augmentation représente, par exemple, près de 100 euros de plus par an pour un kilométrage moyen et 17 euros de plus par mois pour un ménage ayant une consommation moyenne de gaz. La religion climatique et la transition énergétique imposée par la force à l'ensemble de la population nous coûteront donc cher.

Dan is er natuurlijk ook nog het spreekwoordelijke doekje voor het bloeden, namelijk het sociaal klimaatfonds van de EU, goed voor 86 miljard uit de verkoop van uitstootrechten. Maar slechts 1,6 miljard euro komt naar dit land. Geloof er iemand nu werkelijk dat met het uitdelen van wat energiecheques en isolatiepremies de meest kwetsbaren en de kwetsbaarste middenklasse in dit land minder zullen worden getroffen? De Europese Green Deal zal onder meer een gigantisch verlies aan patrimoniumwaarde bij onze bevolking creëren. De Europese Raad kan volgende week de beslissing van het Europees Parlement nog bijsturen. Het is theorie, want u zult zich onthouden, maar u zult u toch nog initiatief nemen op die bijeenkomst van de Europese Raad om die voor de burgers nefaste wetgeving bij te stellen?

06.02 Eerste minister **Alexander De Croo**: Mijnheer Ravyts, de doelstelling van de Green Deal is de transitie naar een koolstofarme maatschappij. Ik hoop dat u die doelstelling deelt, want die doelstelling is er om ervoor te zorgen dat wij, maar vooral onze kinderen, nog een leven in welvaart kunnen hebben, maar een leven dat ook nog leefbaar is. Die doelstelling houdt ook in dat het koolstofarm leven toegankelijk is voor iedereen. Dat is trouwens de reden waarom de Green Deal spreekt over een rechtvaardige transitie. Die moet haalbaar zijn voor iedereen.

Om ervoor te zorgen dat zij haalbaar is voor iedereen, moeten wij wel beleid voeren. Wij moeten erover waken dat eenieders koopkracht niet aangetast wordt door dat beleid. Wij moeten er dus voor zorgen dat de alternatieven waardoor mensen zo weinig mogelijk koolstoftaksen moeten betalen, toegankelijk zijn voor de brede bevolking.

Ik zeg het opnieuw. Daarvoor moeten wij beleid voeren. De mensen verwachten dat de partijen die deel uitmaken van de federale of de regionale regering, daarvoor beleid voeren en dat zij gebruikmaken van de stem die zij hebben.

U bent bezorgd; ik maak mij ook zorgen. Ik stel bijvoorbeeld vast dat voor 7 van de 9 vergaderingen van de Europese Raad Milieu de bevoegde Vlaamse minister besliste niet aanwezig te zijn. Zij eiste haar plaats niet op en ging niet in debat om erop te hameren dat zij ervoor wil zorgen dat de alternatieven toegankelijk zijn voor iedereen. Ja, daar maak ik mij zorgen over. Ik stel vast dat degenen die de mogelijkheid hebben beleid te voeren, ervoor kiezen aan de zijkant te blijven staan en niet op te komen voor de mensen.

06.03 **Kurt Ravyts** (VB): Mijnheer de premier, wie betaalt de groene factuur? Dat wordt stilaan heel duidelijk. De burgers en de ondernemingen zullen door de dwangbuis van de EU zelfs twee keer de rekening betalen. Zij zullen niet alleen de Europese koolstoftaks betalen, maar ook nog eens netto bijdragen aan wat uiteindelijk andermaal een Europees transferfonds zal zijn. Opnieuw wordt de realiteit dat Vlamingen aan Zuid- en Oost-Europa meer afdragen dan zij terugkrijgen. Wij zullen ons met Vlaams Belang blijven verzetten tegen dat Europees wetgevingspakket, dat zowel de concurrentiepositie van onze Vlaamse bedrijven als de koopkracht en de patrimoniumwaarde van de Vlaamse gezinnen zal aantasten.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Certes, le Fonds social européen pour le climat est doté de 86 milliards d'euros provenant de la vente de quotas d'émission, mais la Belgique n'en reçoit que 1,6 milliard d'euros. La solution ne viendra donc pas de là. Le Conseil européen peut encore ajuster la décision la semaine prochaine. Le premier ministre s'emploiera-t-il à infléchir cette décision?

06.02 **Alexander De Croo**, premier ministre: Avec le Green Deal, nous voulons tendre vers une société bas carbone. J'espère que M. Ravyts soutient cet objectif, car il nous permettra de garantir à nos enfants non seulement une vie prospère, mais également une existence vivable. Cette transition doit être équitable et donc réalisable pour chacun. Cela demande une volonté politique, tant à l'échelon fédéral que régional, car les moyens de substitution utilisés pour payer le moins de taxes carbone possible doivent être accessibles au grand public. C'est pourquoi je m'inquiète notamment de l'absence de la ministre flamande compétente à sept des neuf réunions du Conseil européen Environnement, alors que sa présence est nécessaire pour pouvoir peser sur les décisions et défendre les citoyens.

06.03 **Kurt Ravyts** (VB): Les citoyens et les entreprises passeront deux fois à la caisse à cause de ce carcan écologique de l'UE: via la taxe carbone et via une contribution nette à ce qui constituera en fin de compte un fonds européen de transferts de la Flandre vers l'Europe du Sud et de l'Est. Le Vlaams Belang continuera à s'opposer à cette situation.

07 **Samengevoegde vragen van**

- Anja Vanrobaeys aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "De mislukte bemiddelingspoging bij Delhaize" (55003433P)
- Gaby Colebunders aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "Delhaize" (55003437P)
- Cécile Cornet aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "Het sociaal conflict bij Delhaize" (55003448P)
- Leslie Leoni aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "De mislukte bemiddelingspoging bij Delhaize" (55003451P)

07 **Questions jointes de**

- Anja Vanrobaeys à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "L'échec de la tentative de médiation chez Delhaize" (55003433P)
- Gaby Colebunders à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "Delhaize" (55003437P)
- Cécile Cornet à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "Le conflit social chez Delhaize" (55003448P)
- Leslie Leoni à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "L'échec de la conciliation chez Delhaize" (55003451P)

07.01 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mijnheer de minister, collega's: nee, njet, nada! De arbeidsbemiddelaar had maar één dag nodig om vast te stellen wat werknemers en vakbonden allang beseffen, namelijk dat Delhaize niet met een sociaal plan komt. Delhaize wil zo snel mogelijk winkels verzelfstandigen en hun werknemers bij een ander plaatsen. Mijnheer de minister, dat is schandalig en dat is alleen mogelijk omdat Delhaize een achterpoortje heeft gevonden om goedkoop van zijn personeel af te raken. Ondertussen opent die Nederlandse multinational nog een Albert Heijnfiliaal naast de deur om die toekomstige zelfstandige franchisenemers nog meer concurrentie aan te doen. Het is een bijzonder cynisch spel.

Het kan nochtans anders. Waar Delhaize aan zijn verantwoordelijkheid verzaakt, neemt Colruyt die. Colruyt neemt afscheid van Dreamland en voor die werknemers is dat een even harde klap. We stellen echter vast dat Colruyt gisteren zijn winkels heeft gesloten om die klap samen te verwerken en dat het bedrijf wel een sociaal plan heeft om die werknemers te beschermen. Dat is terecht, want zo hoort het. Ondertussen stapelen de problemen in andere supermarkten zich op. Bij Lidl wordt er gestaakt en bij Aldi zal men met minder personeel nog harder moeten werken. Vooruit gelooft in fatsoenlijk werk, eerlijke arbeidsvoorwaarden en een fair loon. Die werknemers kijken allemaal uit naar een sterke overheid die hen zal beschermen tegen multinationals die hun positie nu misbruiken.

Mijnheer de minister, een gewone onderhandeling zal dat probleem niet oplossen. Het debat over de toekomst van de sector moet starten en de achterpoortjes moeten worden gesloten. Wat zult u doen om het probleem bij Delhaize en in de sector in het algemeen aan te pakken?

07.02 Gaby Colebunders (PVDA-PTB): Mijnheer de minister, de mannen en vrouwen van Delhaize zijn ondertussen hun zevende actieweek ingegaan. Dat is een duidelijke boodschap dat het hun menens is. Dat is bij u niet het geval, mijnheer de minister, want we hebben er zes weken op moeten wachten vooraleer u hier fier kwam aankondigen dat u een sociale bemiddelaar zou aanstellen. En wat zien we nu? De sociale bemiddelaar werd sneller buitengegoid bij de directie van de Delhaize, die weigert te luisteren, dan dat hij binnenkwam. Het is gewoonweg absurd. Dat toont meteen aan met welke agressie ze haar model hard wil maken.

07.01 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Il n'a fallu qu'une journée au médiateur social pour constater que Delhaize ne présenterait pas de plan social. La multinationale souhaite franchiser ses magasins au plus vite et déplacer le personnel chez un autre employeur pour s'en débarrasser à bon compte. Entretemps, cette multinationale néerlandaise ouvre un nouveau magasin Albert Heijn à proximité, afin de faire encore davantage concurrence aux futurs franchisés indépendants. Quel cynisme! Colruyt démontre qu'on peut aussi s'y prendre autrement: il se sépare de Dreamland, mais a fermé ses magasins hier afin de traiter les problèmes conjointement et il propose un plan social. Dans d'autres supermarchés toutefois, les problèmes et les conflits continuent de s'accumuler. Vooruit croit à un travail décent, à des conditions de travail convenables et à un salaire équitable. Que compte faire le ministre afin de remédier à la situation chez Delhaize et dans l'ensemble du secteur?

07.02 Gaby Colebunders (PVDA-PTB): Les employés de Delhaize ont entamé leur septième semaine d'action, alors que le ministre n'est venu annoncer fièrement qu'après six semaines, dans cet hémicycle, qu'un médiateur social serait désigné. La direction de Delhaize a immédiatement envoyé promener ce

Over welk model denkt u dat het gaat? We zijn eens gaan kijken bij onze noorderburen, bij Albert Heijn, een zusterbedrijf van Delhaize. Weet u hoe die warenhuizen georganiseerd zijn? Een minderheid van de winkels werkt met vaste contracten. De rest werkt met tijdelijke contracten, waarvan de meerderheid door studentenjobs wordt ingevuld. Dat is flexibiliteit ten top.

Mijnheer de minister, wilt u dat dat model hier ingang vindt? Dat is alvast niet het model dat wij hier willen. U kunt wel van neen schudden, maar eigenlijk doet u niets anders dan Delhaize steunen. Waterkanonnen inzetten, vakbondsmensen laten oppakken, deurwaarders sturen, politie sturen, is dat de manier waarop u met de kwestie omgaat? Ik vraag mij af aan welke kant u staat. Het gaat hier over brave mensen, die opkomen voor hun job en voor de boterham van hun kinderen. Zij worden hier gewoon als criminelen behandeld. Dat is repressie zoals ik die in ons land nog maar heel weinig heb gezien.

Mijnheer de minister, verdedigt u die ongeziene repressie? Wordt het nu geen tijd om partij te kiezen voor de werknemers van Delhaize en actie te ondernemen om de directie eindelijk een halt toe te roepen?

07.03 Cécile Cornet (Ecolo-Groen): Madame la présidente, monsieur le ministre, nous sommes actuellement dans un contexte social vraiment très difficile pour les travailleurs. Je voudrais une fois encore profiter de ma présence en séance plénière pour redire ma solidarité et la solidarité de notre groupe avec les travailleuses et les travailleurs.

Je suis ici parce qu'il y a deux éléments dans l'actualité récente qui attirent notre attention. Le premier, c'est la réunion de ce mardi. Vous avez désigné un conciliateur social. Son idée était de travailler à la fois sur les alternatives et sur les acquis sociaux. S'agissant des acquis sociaux, nous savons à quel point ils sont sujets à interprétation; il y a encore du travail à faire. S'agissant des alternatives, nous avons tous entendu que la direction de Delhaize affirmait que la franchisation est absolument non négociable.

Au sortir de la réunion de mardi, il semble même qu'une deuxième rencontre soit peu probable. C'est le blocage, en fait, monsieur le ministre. Alors, que va-t-il se passer ensuite? Face à cette absence de dialogue, il y a le droit de grève, qui est un droit vraiment essentiel pour les écologistes.

Cela m'amène au deuxième élément d'actualité: c'est la décision de justice qui est tombée cette semaine. On ne commente pas une décision de justice, je le sais. Mais aujourd'hui, nous savons que le droit de grève va désormais s'appliquer un peu différemment.

À la direction de Delhaize, qui dit aujourd'hui agir au nom du droit au travail, je lui pose la question: estimez-vous normal de faire appel à des contrats d'étudiants pour remplacer des travailleuses et des travailleurs qui sont en grève, alors même que le recours à des intérimaires est interdit? Je dénonce l'utilisation des étudiants dans un conflit, dans une grève. Et je redis que le droit de grève est vraiment important.

Monsieur le ministre, que faites-vous pour garantir à la fois une suite à

médiateur. L'entreprise est clairement déterminée à suivre le modèle néerlandais, tel qu'il s'applique à Albert Heijn: une minorité de contrats à durée indéterminée et, pour le reste, des contrats temporaires, la plupart avec des étudiants. Ce n'est en tout cas pas le modèle que nous souhaitons dans notre pays.

En recourant aux canons à eau, en faisant arrêter des délégués syndicaux et en envoyant des huissiers de justice et la police, le ministre semble choisir le camp de l'entreprise. Soutient-il cette répression sans précédent? N'est-il pas grand temps de prendre parti pour les travailleurs et d'entreprendre des démarches contre la direction de Delhaize?

07.03 Cécile Cornet (Ecolo-Groen): De sociale context is erg moeilijk. Ik wijs er nogmaals op dat mijn fractie solidair is met de werknemers. U hebt een sociaal bemiddelaar aangesteld die dinsdag met de verschillende partijen om de tafel is gaan zitten. De sociale verworvenheden zijn vatbaar voor interpretatie. Wat de mogelijke oplossingen betreft, antwoordt de directie van Delhaize dat er over de franchising niet meer te onderhandelen valt. Een tweede bijeenkomst lijkt weinig waarschijnlijk. Het is niet mijn bedoeling om commentaar te geven op een rechterlijke uitspraak, maar het stakingsrecht zal voortaan ietwat anders worden toegepast. De directie van Delhaize beweert dat zij het recht op werken wil verdedigen, maar is het normaal dat men studenten inschakelt om stakende werknemers te vervangen, terwijl het verboden is om stakers door uitzendkrachten te vervangen?

Hoe zult u het verdere verloop van het sociaal overleg en een echte en volledige uitoefening van het stakingsrecht garanderen?

la concertation sociale et une application réelle, concrète et complète du droit de grève?

07.04 Leslie Leoni (PS): Madame la présidente, monsieur le ministre, je vous lis ces quelques lignes: "Chers collègues, une réunion a lieu ce jour. Les discussions n'ont, à cet instant, pas permis de fixer une nouvelle date de rencontre. Nous nous efforçons de mener un dialogue serein et constructif, nous faisons tout notre possible afin de répondre à toutes les questions relatives au plan d'avenir, et restons ouverts à la discussion."

Enlevés de leur contexte, ces mots utilisés par le CEO de Delhaize pour s'adresser à ses travailleuses et ses travailleurs sont presque touchants. Parler d'un dialogue serein et constructif, il faut oser le faire! Je ne sais pas ce que vous en pensez, mais, pour ce qui me concerne, j'ai du mal à voir concrètement comment il reste ouvert à la discussion.

Lors de la réunion de conciliation, des combis ont été placés devant les bâtiments, comme si des terroristes étaient attendus. Sur les sites des magasins, les directions vont chaque jour plus loin en termes de mépris des travailleurs et en matière d'attaques au droit de grève. Cette semaine Romina, employée au Delhaize d'Epinois, m'a dit ceci: "Vendredi, ils ont fait venir deux fois l'huissier et quatre combis de policiers alors que nous étions sur le trottoir et qu'en aucun cas nous n'empêchions les clients d'entrer. Nous faisons juste de la sensibilisation. La direction a même donné la liste de nos identités à l'huissier et a retiré les cathy cabines installées vu que la direction ne laissait pas ses employés utiliser les toilettes du magasin."

La vérité, c'est que la direction n'a jamais eu la moindre intention de discuter. Elle a pris ses décisions dans ses beaux bureaux. Elle a décidé qu'elle ferait plus de bénéfices sur le dos des travailleurs. Le reste, c'est du pipeau!

Monsieur le ministre, je suis écoeurée par l'attitude de ces patrons. J'imagine que vous aussi. Comment allez-vous réagir à cet échec de la conciliation? Quelles sont les prochaines étapes? Que peuvent encore espérer les travailleurs de Delhaize?

07.05 Pierre-Yves Dermagne, ministre: Madame la présidente, mesdames et monsieur les députés, je vous remercie pour vos questions sur ce sujet important et brûlant dans notre pays.

Je ne reviens pas sur la judiciarisation du conflit social. Je l'ai regrettée ici, au sein de cette Assemblée, voici une semaine. Je pense, en effet, que la saisine des cours et tribunaux dans le cadre d'un conflit social est un échec supplémentaire de la concertation sociale. Je le regrette. Mais, comme vous le savez, j'ai pour principe de ne pas commenter des décisions de justice et je me tiendrai à cette jurisprudence personnelle. Vous connaissez mon point de vue par rapport à la judiciarisation de ce conflit et des conflits sociaux de manière générale.

Je ne suis pas non plus responsable de la manière dont les forces de l'ordre ont été déployées sur le terrain et la manière dont elles sont intervenues. Je pense que la présence des forces de l'ordre doit être proportionnelle à une éventuelle menace et je ne pense effectivement pas que, devant le SPF Emploi et Concertation sociale, il y avait un risque de débordement ou d'émeute qui justifiait un tel déploiement. Je

07.04 Leslie Leoni (PS): Na de bemiddelingsvergadering heeft de CEO van Delhaize geschreven dat ze inspanningen zouden leveren om een serene en constructieve dialoog te voeren en dat ze bleven openstaan voor gesprekken. De dialoog als sereen en constructief kwalificeren, dat is pas lef hebben! Bovendien zie ik niet op welke manier ze openstaan voor gesprekken. Er werden combi's voor het gebouw gestationeerd, alsof men op die vergadering terroristen verwachtte. Op de sites van de winkels gaat de directie elke dag verder in haar misprijzen voor de werknemers en haar aanvallen op het stakingsrecht. Eigenlijk heeft ze nooit de intentie gehad om gesprekken te voeren. Ik vind het walgelijk dat ze alleen maar uit is op meer winst ten koste van de werknemers.

Hoe reageert u op het mislukken van de bemiddelingspoging? Wat zijn de volgende stappen? Waarop mogen de werknemers van Delhaize nog hopen?

07.05 Minister Pierre-Yves Dermagne: Ik betreur de juridisering van het sociale conflict. Dat is het failliet van het sociaal overleg. Ik ben niet verantwoordelijk voor de manier waarop de politie ingezet werd en ingegrepen heeft. De aanwezigheid van politie moet in verhouding staan tot het mogelijke gevaar dat dreigt. Voor de FOD Werkgelegenheid en Sociaal Overleg was er geen gevaar dat de zaken uit de hand zouden lopen en was er geen risico op rellen die een dergelijke machtsontplooiing rechtvaardigden. In de toekomst zal men erover moeten waken dat eenieders recht op vrije meningsuiting gerespecteerd wordt.

pense qu'à l'avenir, il faudrait être attentif à respecter l'expression des uns et des autres dans le cadre de ce mouvement social.

En ce qui concerne la conciliation qui est un exercice difficile, c'est toujours dans un contexte particulièrement difficile que le ou la ministre du Travail est amené(e) à désigner un conciliateur social. Nous savions dès le départ que cette conciliation ne serait pas simple.

Ik heb net overleg gehad met de sociaal bemiddelaar. We hebben gesproken over het verloop en de uitkomst van de vergadering van afgelopen dinsdag. Ook na de vergadering heeft hij in verscheidene bilaterale contacten bij beide partijen gepolst naar hun evaluatie van de vergadering en de verdere evolutie van het dossier.

D'après les contacts que j'ai eus avec lui, le conciliateur social estime que toutes les parties privilégient encore une solution négociée. À la fin de la réunion que je viens d'avoir avec lui, je lui ai bien entendu demandé de poursuivre sa mission et de ramener les parties autour de la table, et ce, dès que possible.

On doit tenir compte du rôle et de l'action de ce conciliateur social. Ce faisant, il a toute ma confiance pour trouver, avec l'ensemble des parties, la formule la plus appropriée pour les remettre autour de la table et enfin entamer une concertation sociale de qualité. J'appelle vraiment toutes les parties à s'engager dans la voie d'un dialogue constructif et ouvert pour trouver des solutions aux préoccupations légitimes des travailleuses et des travailleurs de Delhaize mais, au-delà et à travers eux, un avenir et des solutions pour l'ensemble des travailleuses et des travailleurs du secteur qui est en évolution.

On doit tenir compte de cette mutation. C'est la raison pour laquelle j'ai aussi demandé aux partenaires sociaux d'enfin sérieusement entamer ce travail d'harmonisation des commissions paritaires applicables au secteur. Je viendrai éventuellement avec des propositions si cette concertation sociale entre les partenaires sociaux du secteur n'aboutit pas à des propositions concrètes. Je pense qu'il est urgent de tenir compte de l'évolution du secteur et de garantir à l'ensemble des travailleuses et des travailleurs de ce secteur des conditions de travail de qualité et une juste rémunération.

07.06 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mijnheer de minister, bedankt voor uw antwoord. Eerlijk gezegd, elke partij verkiest wel een bemiddelde oplossing, maar Delhaize zit naar mijn mening op dit moment in een zetel. Ik hoor hier in het halfroond te veel rechtse partijen zeggen dat er geen probleem is: er is krapte op de arbeidsmarkt en die mensen moeten niet zagen. Leg dat maar eens uit aan al die werknemers die elke dag hard hun best doen, maar nu hun arbeidsvoorwaarden achteruit zien gaan. Leg dat eens uit aan de zelfstandige overnemers die zich omringd zien door steeds meer winkels en dus meer concurrentie. Leg dat ook eens uit aan iedereen in de sector die verkrampd onder een moordende concurrentie. Steeds weer komen gewone mensen in verdrukking door de grote multinationals.

Voor ons is duidelijk dat de enige die daar wat aan kan doen een sterke overheid is. Met Vooruit komen wij op voor mensen die zich dag in dag uit hard inzetten.

Bemiddeling is een delicate oefening.

Je viens de m'entretenir avec le conciliateur social à propos de la réunion de mardi dernier. À l'issue de cet entretien, j'ai encore eu des contacts bilatéraux avec les deux parties.

De sociaal bemiddelaar is van mening dat alle partijen nog steeds de voorkeur geven aan een via onderhandelingen tot stand gekomen oplossing. Ik heb hem gevraagd om hen terug rond de tafel te brengen. Hij geniet mijn volste vertrouwen. Ik roep alle partijen op tot een constructieve dialoog om oplossingen te vinden voor de legitieme bezorgdheden van de werknemers van Delhaize. Ik wil de werknemers ook goede arbeidsvoorwaarden en correcte lonen garanderen in deze sector die volop in verandering is. Ik heb de sociale partners dan ook gevraagd om te starten met de harmonisatie van de paritaire comités. Indien die werkzaamheden geen resultaten opleveren, zal ik zelf voorstellen doen.

07.06 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Tout le monde préfère une solution négociée, mais Delhaize est actuellement dans un fauteuil. Les partis de droite estiment qu'il n'y a pas de problème, les travailleurs doivent arrêter de râler. Faites passer ce message aux travailleurs qui voient leurs conditions de travail régresser. Faites passer ce message aux entrepreneurs indépendants qui assistent à l'apparition de magasins toujours plus concurrentiels. Faites passer ce message à tous les travailleurs de ce secteur où la concurrence est acharnée. Les personnes ordinaires sont de plus

Mijnheer de minister, u hebt het voor een stuk gezegd, maar ik denk dat er meer urgentie nodig is. Bescherm hen en verbeter die wetgeving, want anders zullen er nog vele volgen.

en plus négligées par les grandes multinationales. La seule solution consiste à renforcer l'État. J'appelle le ministre à améliorer rapidement la législation.

07.07 Gaby Colebunders (PVDA-PTB): Mijnheer de minister, wij zijn met vijf arbeiders-ex-vakbondsafgevaardigden die hier in het Parlement zitting hebben en stuk voor stuk hebben wij te maken gehad met represailles en met situaties waarbij het kanon op ons werd gericht, terwijl wij aan de poorten stonden voor de boterham van onze werknemers. Ik weet perfect hoe de mensen zich voelen die nu aan de poort staan voor de boterham van hun kinderen en die afgeschilderd worden als criminelen. Ik heb echter hoop. U veroordeelt de actie. U veroordeelt de politieactie met het waterkanon.

07.07 Gaby Colebunders (PVDA-PTB): Cinq anciens représentants syndicaux siègent dans ce Parlement. Je sais parfaitement ce que ressentent ceux qui manifestent pour défendre la tartine de leurs affiliés. Je suis satisfait que le ministre condamne l'action de la police. Je compte sur lui pour en discuter avec la ministre Verlinden afin que cela ne se reproduise pas. J'espère que la concertation sociale se poursuivra. Nous soutenons les "Delhaiziens".

Wij hopen echt waar dat u mevrouw Verlinden hierover aanspreekt, zodat zoiets geen tweede keer gebeurt. Ik hoop dat het sociaal overleg voortgezet wordt, want alle *Delhaiziens* menen het serieus. Zij krijgen onze steun, de steun van de PVDA, niet alleen hier maar zeker ook op straat.

07.08 Cécile Cornet (Ecolo-Groen): Monsieur le ministre, je vous remercie pour vos réponses que vous répétez semaine après semaine, chaque fois que nous abordons ce sujet essentiel.

07.09 Pierre-Yves Dermagne, ministre: (...)

07.10 Cécile Cornet (Ecolo-Groen): C'est une forme de concertation. Disons que c'est autre chose qui se passe au Parlement.

07.10 Cécile Cornet (Ecolo-Groen): Het is van essentieel belang dat de waardigheid en de rechten van de werknemers gerespecteerd worden. U zegt dat u juridisering betreurt. Een vreedzame stakingspost voor een winkel brengt de openbare orde niet in gevaar, maar is een uiting van het recht om te staken.

De notre point de vue, le respect est essentiel, non seulement celui des travailleuses et des travailleurs, mais également celui de leur dignité. À ce sujet, nous proposons trois pistes. Premièrement, je pense au droit de grève. Vous avez dit regretter cette judiciarisation. De mon point de vue, quand on installe un piquet de grève pacifique devant un magasin, ce n'est pas un trouble à l'ordre public; c'est un droit, à savoir le droit de grève.

Deuxièmement, des solutions doivent être apportées pour que les travailleurs puissent maintenir leurs droits. Vous devez encourager et pousser chacun à poursuivre une concertation qui aboutisse à des solutions.

Voorts moet u iedereen aanmoedigen om het overleg voort te zetten en tot oplossingen te komen.

Troisièmement, nous en parlons régulièrement, mais je vous invite à vous montrer encore plus actif dans l'harmonisation des commissions paritaires, de manière à empêcher le shopping par les employeurs et le dumping social.

Ten slotte moet u werk maken van de harmonisering van de paritaire comités om sociale dumping te voorkomen.

07.11 Leslie Leoni (PS): Monsieur le ministre, je vous remercie pour vos réponses.

07.11 Leslie Leoni (PS): Ik word opstandig van de houding van de directie van Delhaize en ik ben beducht voor het vervolg, want een dergelijk misprijzen heeft veel weg van een provocatie. Ik ben solidair met de 9.000 werknemers die als koopwaar worden behandeld. Ik steun hun stakingsrecht en kom op

Je vous avoue que je ne sais plus quels mots utiliser pour exprimer la colère et la révolte que m'inspire la direction de Delhaize. Je n'ose même pas imaginer ce que doivent ressentir les travailleurs, et je dois avouer que j'appréhende la suite, parce qu'un tel mépris s'apparente à de la provocation.

Par contre, des mots, j'en aurai toujours pour exprimer notre soutien aux 9 000 travailleuses et travailleurs traités comme des marchandises, pour leur dire que nous sommes de leur côté, pour défendre le droit de grève, pour revendiquer la justice sociale et pour faire passer le travail avant le profit.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

08 Samengevoegde vragen van

- **Wouter Beke aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "De wachtlijsten en de werkdruk bij de huisartsen" (55003438P)**
- **Catherine Fonck aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "De werklust van de artsen, de wachtlijsten en de vraag van de Vlaamse regering" (55003444P)**
- **Sophie Rohonyi aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "De mogelijke staking van de huisartsen" (55003431P)**

08 Questions jointes de

- **Wouter Beke à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "Les listes d'attente et la charge de travail des médecins généralistes" (55003438P)**
- **Catherine Fonck à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "La charge de travail des médecins, les listes d'attente et la demande du gouvernement flamand" (55003444P)**
- **Sophie Rohonyi à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "La potentielle grève des médecins généralistes" (55003431P)**

08.01 Wouter Beke (cd&v): Mijnheer de minister, de huisartsen staan onder druk. Alsmaar meer huisartsen zijn gedwongen om een patiëntenstop in te lassen, wat de toegankelijkheid van onze gezondheidszorg niet ten goede komt. Alsmaar meer huisartsen klagen over de administratieve paperassen. Op de koop toe is er de vergrijzing van onze artsenkorps, met een grotere uitstroom dan instroom tot gevolg. Bovendien worden de mensen ook ouder en stijgt het aantal patiënten met chronische aandoeningen en dus ook de behoefte aan huisartsen, die vlug en dichtbij beschikbaar moeten zijn.

Ten eerste, wat de administratieve planlast en overlast betreft, u hebt aan de deelstaten gevraagd om onnodige ziekteattesten af te schaffen. Wat is daarvan het resultaat?

Ten tweede, wat de werkdruk betreft, we konden kennisnemen van uw *new deal*. Welke concrete beleidsmaatregelen zult u op korte termijn realiseren om de werkdruk van de huisartsen te verlichten?

Ten derde, de organisatie van de eerstelijnsgezondheidszorg is in principe een bevoegdheid van de deelstaten. Wanneer zult u daarover met hen overleg plegen?

Ten vierde, op het vlak van technologische innovatie en digitalisering zou u de werkdruk verlichten. Wat betekent dat concreet?

Ten slotte, er zijn gewoonweg te weinig huisartsen, vandaag en in de toekomst. U hebt aangegeven dat u het voorgestelde quotum aan Vlaamse zijde wilt verhogen. Wanneer zult u dat doen?

08.02 Catherine Fonck (Les Engagés): Monsieur le ministre, je suis ravie d'entendre ici le collègue Wouter Beke. Je suis ravie d'entendre qu'il y a un appel du gouvernement flamand qui tire la sonnette d'alarme sur la pénurie de médecins. Je répète cela depuis des années et je vais continuer à le faire. Je suis ravie qu'enfin on décide de sortir

voor sociale rechtvaardigheid en voor het primaat van werkgelegenheid boven winst.

08.01 Wouter Beke (cd&v): Les médecins généralistes sont sous pression. Pour réduire la charge administrative qu'ils subissent, le ministre a demandé aux entités fédérées de supprimer les certificats médicaux inutiles.

Quel est le résultat de cette mesure? Quelles mesures concrètes le ministre prendra-t-il à court terme pour alléger la charge de travail des médecins généralistes? Quand le ministre consultera-t-il les entités fédérées sur l'organisation des soins de santé de première ligne, qui relève des compétences régionales? L'innovation technologique et la transition numérique devraient alléger la charge de travail. Qu'est-ce que cela signifie concrètement? Quand le quota de médecins généralistes sera-t-il revu à la hausse en Flandre, comme le ministre s'y est engagé?

08.02 Catherine Fonck (Les Engagés): Ik ben blij dat de Vlaamse regering de alarmklok luidt in verband met het artsentekort. Daarop hamer ik al jaren. Patiënten vinden

des chamailleries communautaires pour aller vers l'essentiel.

Monsieur le ministre, les appels se multiplient du côté des patients qui ne trouvent plus de médecin généraliste. Des patients doivent attendre quatre, cinq ou six mois pour avoir un rendez-vous chez un psychiatre, pour pouvoir passer une résonance magnétique nucléaire, pour avoir un rendez-vous chez un ophtalmologue ou un dermatologue. Les appels du terrain se multiplient. Les médecins généralistes sont débordés. Ils pensent même à se mettre en grève parce que, monsieur le ministre, vous refusez de prendre en compte ce qui existe de longue date sur la nuit noire au niveau de l'organisation des gardes de médecine générale.

Il y a aussi des appels du président de la conférence des hôpitaux académiques et universitaires de l'ensemble du pays. Le Pr Gillet dit combien, dans les hôpitaux, la situation est catastrophique, avec la fermeture de services – ce qui signifie des soins reportés pour les patients.

Monsieur le ministre, nous sommes depuis des années dans des comptes d'apothicaires sur le *numerus clausus*. On est tout le temps dans une logique comptable ou bien dans les conflits communautaires. Si nous songions maintenant aux patients? Quand va-t-on enfin augmenter de manière importante le nombre de médecins qui peuvent prêter et le nombre de jeunes qui s'engageront dans les études? Vingt mille médecins vont partir dans les dix prochaines années et il faut de neuf à douze ans pour former de nouveaux médecins. Le compte est très clair!

[08.03] Sophie Rohonyi (DéFI): Monsieur le ministre, vous avez sollicité il y a peu une enquête portant sur le temps de travail des médecins généralistes. Cette étude a été publiée ce lundi et confirme ce que mon parti DéFI et les associations de médecins ne cessent de vous dire, à savoir que les médecins sont de moins en moins nombreux pour assumer une charge de travail qui est de plus en plus importante.

Aujourd'hui, un médecin généraliste sur deux travaille entre 50 et 64 heures par semaine, et près d'un médecin généraliste sur deux travaille à raison de plus de 64 heures par semaine. C'est intenable et cette situation pourrait d'ailleurs s'avérer catastrophique à la suite de votre accord sur les quotas INAMI mais aussi du départ imminent à la retraite de près de 15 % des généralistes.

En tant que ministre de la Santé, vous devriez accorder la priorité à la santé des médecins et des patients dont ils ont la charge. Or ce n'est pas le cas, d'autant plus que vous avez décidé de les presser encore plus comme des citrons en exigeant que les gardes du service 1733 soient désormais assurées, de jour comme de nuit, par deux médecins. Il en ressort que les médecins généralistes sont en colère – une colère on ne peut plus légitime – et se disent prêts à observer une grève.

Monsieur le ministre, comment allez-vous assurer ces gardes dans le respect de médecins qui, déjà aujourd'hui, sont épuisés et vieillissants? Où allez-vous trouver ces médecins supplémentaires malgré les quotas INAMI et malgré leur surcharge administrative? Auront-ils droit à une rémunération particulière?

geen huisarts meer en moeten tot zes maanden wachten, voordat ze een afspraak bij een specialist kunnen krijgen of er een NMR-scan kan worden uitgevoerd. Er komen steeds meer noodkreten uit het werkveld. De overbevraagde huisartsen overwegen te staken, omdat u weigert rekening te houden met de nachtdiensten op het niveau van de organisatie van de huisartsenwachtdiensten.

Professor Gillet, de voorzitter van de Raad van de Universitaire Ziekenhuizen van België, getuigt hoe rampzalig de toestand in de ziekenhuizen is.

Op het stuk van de numerus clausus wordt er een boekhoudkundige of een communautaire redenering gevolgd. Wanneer zal men het aantal artsen dat zijn beroep mag uitoefenen en het aantal jongeren dat de studie mag aanvatten, fors optrekken? De komende tien jaar zullen er 20.000 artsen vertrekken en het vergt 9 à 12 jaar om er nieuwe op te leiden.

[08.03] Sophie Rohonyi (DéFI): De studie die maandag laatstleden gepubliceerd werd, bevestigt wat DéFI en de artsenverenigingen u voortdurend vertellen, namelijk dat er steeds minder artsen zijn om de toenemende werklust op zich te nemen.

Vandaag werkt een op de twee huisartsen 50 à 64 uur per week, of nog meer. Die situatie zou rampzalige gevolgen kunnen hebben als gevolg van uw akkoord over de RIZIV-quota, maar ook van de nakende pensionering van 15 % van het huisartsenkorps.

U zet de artsen nog meer onder druk door te eisen dat de 1733-wachtposten voortaan zowel overdag als 's nachts door twee artsen bemand moeten worden. De huisartsen zijn bereid om het werk neer te leggen.

Hoe zult u garanderen dat er voor

Enfin, êtes-vous en mesure d'éviter cette grève, qui est bien évidemment le droit le plus strict de ces médecins mais qui sera dommageable à tous ces patients qui, déjà aujourd'hui, éprouvent tant de difficultés à obtenir un rendez-vous chez un médecin dans les délais?

08.04 Minister **Frank Vandenbroucke**: Collega's, de signalen zijn bijzonder duidelijk, de huisartsen staan onder zware druk. Wij moeten zorgen voor meer jonge mensen die beginnen aan een opleiding huisartsgeneeskunde. Zij moeten ook verlost worden van allerlei zinloze paperasserie. Het werk moet tevens anders en beter georganiseerd worden, met meer ondersteuning. Dat is de grote opdracht.

Laat mij beginnen met de vraag naar de paperasserie. Ik heb inderdaad aan een hele reeks collega's in de federale regering maar ook in de deelregeringen, een brief gestuurd, opdat ze in hun sectoren, of dat nu cultuur, sport, onderwijs of ambtenarij is, alles wat aan attesten van huisartsen wordt gevraagd – vaak zinloos – kritisch zouden bekijken en verminderen. Ik heb een beetje moeten aandringen bij sommige collega's, wat ik begrijp, maar ik heb nu van bijna al die collega's een antwoord binnen. Ik vind dat aanmoedigend. Ik heb ook een eerste overzichtje gestuurd naar de nationale commissie artsen-ziekenfondsen en andere organisaties. Ik treed hier niet in detail, maar ik heb toch wel een zeker bewustzijn gezien bij heel veel collega's dat er in verschillende sectoren van de samenleving voor moet worden geijverd om minder dingen te laten attesteren door huisartsen en artsen in het algemeen. Dat is een eerste punt.

Ten tweede, we moeten de huisartsen ondersteunen om zich beter te kunnen organiseren. Om die reden hebben we 16 miljoen euro voorzien in het kader van de RIZIV-begroting, specifiek voor de huisartsgeneeskunde. Dit zou zinvol kunnen worden ingezet om bijvoorbeeld praktijkassistenten te financieren, maar daarover moet nog overleg worden gevoerd en een beslissing genomen. Wij voorzien 23 miljoen euro ter ondersteuning van een nieuw type huisartsenpraktijk, waar rond wij een echte *new deal* willen sluiten, waarin ook praktijkverpleegkundigen aan de slag kunnen gaan. Anders werken, beter werken, samenwerken, dat alles is zeker een stuk van de oplossing. Natuurlijk overleggen we daarover ook met de gemeenschappen.

Ten slotte, wat het aantal artsen betreft, mijnheer Beke, wacht ik met ongeduld op het antwoord van de Vlaamse regering. Ik dring nu al maanden aan op een minimum aan overleg en duidelijkheid. Ik heb nog eens een brief gestuurd aan mijn Vlaamse collega's Weyts en Crevits om te vragen hoe hoog zij denken dat het quotum zou moeten zijn. Ik krijg geen antwoord. Ik begrijp dat niet. De Planningscommissie heeft een advies gegeven. Zij zegt: quotum 2029: 1.144 voor Vlaanderen, 929 voor de Franstalige Gemeenschap.

Ik stel vast dat de Franstalige experts en de Vlaamse experts in de federale Planningscommissie de zaken anders invullen.

de organisatie van die wachtdiensten voldoende aandacht geschonken zal worden aan het uitgeputte en vergrijzende artsenkorps? Waar zult u die extra artsen vinden? Zullen zij recht hebben op een bijzondere vergoeding? Zult u proberen die staking te voorkomen, aangezien ze weliswaar gerechtvaardigd is, maar ook schadelijk voor de patiënten?

08.04 **Frank Vandenbroucke**, ministre: Il est clair que les médecins sont soumis à une forte pression. Il faut que davantage d'étudiants entament une formation en médecine générale, que les médecins généralistes soient déchargés de la paperasserie inutile et qu'ils bénéficient d'un meilleur soutien.

Dans une lettre, j'ai demandé à mes collègues du gouvernement fédéral et des gouvernements des entités fédérées d'examiner d'un œil critique, dans leurs secteurs respectifs, quelles attestations sont demandées aux médecins généralistes et, parmi celles-ci, lesquels sont superflus. Presque tous m'ont répondu et j'ai déjà envoyé un premier aperçu, entre autres, à la Commission nationale médico-mutualiste (CNMM). Une certaine prise de conscience s'est opérée quant à la nécessité de réduire en tout cas le nombre d'attestations à fournir par des médecins.

Par ailleurs, nous devons également aider les médecins à mieux s'organiser. Un montant de 16 millions d'euros a été dégagé en faveur de la médecine générale dans le budget INAMI. Ce montant pourrait être affecté au financement des assistants de pratique, mais une concertation plus approfondie est nécessaire en la matière. En outre, un montant de 23 millions d'euros a été dégagé en vue de soutenir un nouveau type de cabinet de médecin généraliste dans lequel des infirmiers auxiliaires peuvent également travailler. Une partie de la solution consistera en tout cas à travailler et à collaborer différemment.

Persoonlijk ben ik van mening dat het Vlaamse cijfer hoger mag zijn. Dat mag echt hoger zijn. De wetgeving laat ons ook toe om specifiek voor Vlaanderen het quotum te verhogen. Artikel 92, § 2, 1°, van de WUG-wet laat dat toe. Ik verkeer dus in de wettelijkheid als ik dat quotum verhoog. Als ik nog weken moet wachten op de Vlaamse regering, zal ik dus zelf een voorstel doen en zal ik voorstellen wat ik in 2022 heb gedaan, namelijk er 8 % bij voegen. Ik verhoog dan het voorgestelde quotum met 92. Mevrouw Van Peel, dat betekent dat komende zomer 183 jonge mensen meer aan de opleiding zullen kunnen beginnen dan de Vlaamse regering vandaag voorziet.

De Vlaamse regering heeft alle tijd om dat te organiseren. Als zij mij dus geen advies geeft over de hoogte van het quotum, dan zal ik zelf een voorstel doen. Met mijn voorstel zullen 183 jonge mensen meer kunnen beginnen dan wat nu is voorzien voor het Vlaamse ingangsexamen. Ik doe in dat geval gewoon wat ik vorig jaar heb gedaan.

Nous nous concerterons avec les communautés à ce sujet.

J'insiste depuis des mois sur l'importance de la concertation et de la clarté sur les nombres de médecins. J'ai à nouveau demandé dans une lettre adressée aux ministres flamands Weyts et Crevits quel devrait être le quota selon eux. Je suis actuellement toujours dans l'attente de la réponse du gouvernement flamand. La Commission de planification a déjà rendu un avis, en l'occurrence sur le quota à l'horizon 2029, à savoir 1 144 pour la Flandre et 929 pour la Belgique francophone, et il en ressort que les experts francophones ont une autre lecture de la situation que leurs homologues néerlandophones. Il me semble que le quota flamand peut être supérieur à la recommandation. La législation m'autorise d'ailleurs tout à fait à augmenter ce quota. Si le gouvernement flamand se fait encore attendre longtemps, je déposerai, tout comme en 2022, une proposition visant à augmenter le quota de 8 %, ce qui permettra à 183 jeunes de plus que la norme fixée actuellement par le gouvernement flamand d'entamer leurs études de médecine. Le gouvernement flamand a tout le temps de procéder à cette augmentation.

Madame Fonck, s'agissant du quota du côté francophone, je pense qu'il faut respecter l'avis de la Commission de Planification. En effet, cette augmentation – à nouveau considérable – me semble répondre aux besoins de la population et des médecins. Elle me paraît bien acceptée. Par conséquent, il faut qu'elle se poursuive.

Madame Rohonyi, en ce qui concerne les gardes, je puis vous indiquer que nous investissons de manière croissante dans celles-ci et dans le service 1733. Cela dit, il faut bien reconnaître que du côté francophone, les activités nocturnes ont été limitées à des interventions très spécifiques et trop restreintes, en contradiction avec le Manuel belge de la régulation et avec le devoir de la première ligne. Dès lors, d'une part, je dois renforcer la première ligne et le service 1733, mais, d'autre part, les médecins généralistes doivent aussi se conformer au Manuel belge de la régulation en ce qui concerne les actes accomplis durant la nuit.

Mevrouw Fonck, wat het quotum voor de Franstaligen betreft, moet het advies van de Planningscommissie gerespecteerd worden. Die aanzienlijke verhoging beantwoordt immers aan de noden van de bevolking en de artsen en moet worden voortgezet.

We investeren steeds meer in de medische wachtposten en in de dienst 1733. Aan Franstalige zijde worden de nachtelijke activiteiten echter beperkt tot zeer specifieke en beperkte interventies, in strijd met het *Belgisch Handboek voor Medische Regulatie* en de plicht van de eerstelijnszorgverleners. Daarom zal ik de eerstelijnszorg en de dienst 1733 versterken, en de

08.05 Wouter Beke (cd&v): Mijnheer de minister, toegankelijke gezondheidszorg is een absolute prioriteit. Die start bij een toegankelijke eerstelijnszorg. Als er echter in toenemende mate patiëntenstops worden georganiseerd, als een op de drie patiënten zegt zijn huisarts niet meer vrij te kunnen kiezen, is er een probleem en moeten wij dat probleem oplossen.

Maar ik vind het een beetje misplaatst, mijnheer de minister, verwijten te sturen aan Vlaanderen. Inzake de contigentering is Vlaanderen altijd de beste en de enige goede, leerling van de klas geweest. (*Applaus op de N-VA-banken*) We kennen nu uw voorstel. Ik zal Vlaams minister Crevits daar uiteraard over informeren.

Tot slot, wanneer u het hebt over een *new deal*, ga daarover dan in overleg. U belooft daarover met de deelstaten te overleggen. Dat is tot op heden niet gebeurd. Er is veel ongerustheid dat uw *new deal* complex wordt en daar zijn de huisartsen niet mee gebaat.

08.06 Catherine Fonck (Les Engagés): Monsieur le ministre, des efforts radicaux doivent certainement être faits en matière de surcharge administrative mais je n'ai encore rien vu depuis le début de cette législation. On peut toujours rêver. J'attends de voir les actes.

Sur la cascade pour le médecin, où on refile une partie de son travail aux infirmiers, vous oubliez un détail majeur. Il y a aujourd'hui une pénurie d'infirmiers catastrophique dans nos soins de santé et vous refusez d'avancer sur un plan d'attractivité en la matière. Alors, refiler le boulot des uns en pénurie vers les autres encore plus en pénurie, ce n'est pas une solution!

Vous décidez d'augmenter les quotas pour la Communauté flamande. C'est une bonne chose. À l'inverse, c'est un refus total pour ce qui concerne le côté francophone. Et ne me racontez pas que la décision prise l'an dernier était une avancée! La Commission de Planification en prévoyait 711. Vous en avez fait 744, ce qui représente une augmentation de 33 futurs médecins. Vingt mille médecins vont partir à la pension dans les dix ans et vous êtes en train de nous parler de quelques médecins supplémentaires (...)

huisartsen moeten zich ook houden aan het *Belgisch Handboek voor Medische Regulatie* wat de nachtelijke verrichtingen betreft.

08.05 Wouter Beke (cd&v): Des soins de santé accessibles constituent une priorité. Si de plus en plus de médecins généralistes doivent refuser de nouveaux patients et que les patients ne peuvent plus choisir leur médecin traitant librement, il nous faut régler ce problème. Cependant, il est déplacé de blâmer la Flandre sur ce point. (*Tumulte*) La Flandre a toujours été le meilleur – et le seul – bon élève de la classe en matière de contingentement. (*Applaudissements sur les bancs de la N-VA et du cd&v*)

Je solliciterai la réaction de la ministre flamande, Mme Hilde Crevits, à la proposition du ministre Frank Vandenbroucke.

Les nouveaux cabinets de médecins généralistes n'ont pas encore fait l'objet de concertations avec les entités fédérées. L'inquiétude est grande que cela mène à une situation encore plus complexe, ce qui ne serait clairement pas dans l'intérêt des généralistes.

08.06 Catherine Fonck (Les Engagés): Ik verwacht dat er iets gedaan wordt aan de administratieve rompslomp.

Het is geen oplossing om het werk van artsen af te wentelen op verpleegkundigen, waaraan er een nog groter tekort is en aan wie u weigert een plan voor te stellen om het beroep aantrekkelijker te maken!

Het is een goede zaak dat het quorum voor de Vlaamse Gemeenschap opgetrokken werd, maar aan Franstalige zijde horen we niets komen. De Planningscommissie had een quorum van 711 artsen vastgelegd. U hebt er daar 744 van gemaakt, dat zijn 33 toekomstige artsen meer. Twintigduizend artsen gaan over minder dan tien jaar met

pensioen en u hebt het over enkele extra artsen.

08.07 Sophie Rohonyi (DéFI): Monsieur le ministre, je vous remercie pour votre réponse, même si je la trouve teintée d'incohérence et d'hypocrisie. Je parle d'hypocrisie parce que vous prétendez être à l'écoute des médecins, tenir compte de leur nombre, de leur charge de travail, tout en leur adressant une nouvelle gifle.

Je parle d'incohérence parce que vous prétendez vouloir toujours plus de jeunes médecins. Sachez qu'aujourd'hui, on manque de près de 360 médecins généralistes. C'est très loin des 183 que vous nous promettez.

Dans le même temps, vous maintenez ce système de quotas INAMI alors que l'on sait très bien qu'il aggrave la pénurie de médecins, qui sont déjà sur les genoux.

À côté de cela, vous appelez effectivement des infirmiers en renfort alors que nous savons tous que nous connaissons une pénurie d'infirmiers et que ceux qui sont encore sur le pont sont sur les genoux. C'est juste inacceptable, monsieur le ministre!

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

09 Question de Caroline Taquin à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "L'inquiétude quant à la perte de confiance en la vaccination des enfants" (55003440P)

09 Vraag van Caroline Taquin aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "De bezorgdheid over het verlies van vertrouwen in de vaccinatie van kinderen" (55003440P)

09.01 Caroline Taquin (MR): Monsieur le ministre, la confiance en la vaccination des enfants n'a jamais été aussi basse. Je vous interpelle sur le sujet depuis plusieurs années et en lisant ce matin que l'UNICEF annonçait qu'un enfant sur cinq n'était pas du tout ou insuffisamment vacciné dans le monde, on ne peut être qu'inquiet car notre pays n'échappe pas à cette baisse de confiance. Celle-ci aurait chuté de 16 % depuis 2020. La chute la plus forte se trouve chez les moins de 35 ans, c'est-à-dire la tranche d'âge dans laquelle on devient parent. La responsabilité publique est importante. En mars dernier encore, je vous questionnais sur le manque d'harmonisation dans l'encodage des vaccinations avec les nombreux acteurs: ONE, COCOM, AVIQ, Communauté germanophone ou les Réseaux Santé wallon et bruxellois.

On le sait, cette perte de confiance comporte des risques notamment pour les enfants et les personnes immunodéprimées qui ne peuvent pas toujours se faire vacciner. Il y a aussi des risques de voir ressurgir certaines maladies. La situation appelle donc des mesures à trois niveaux: information et sensibilisation, capacité des services et des professionnels et, enfin, institutionnel.

Monsieur le ministre, quelles sont précisément les tendances dans notre pays en matière de vaccination recommandée pour les nourrissons, enfants, adolescents et adultes? Quelles mesures ont-elles été prises au niveau fédéral pour soutenir les médecins généralistes et les pédiatres face à cette désaffection, en matière d'information et de capacité d'action? Quelle est l'évolution du financement des centres nationaux de référence pour la rougeole, les oreillons, la rubéole, pour

09.01 Caroline Taquin (MR): Het vertrouwen in de vaccinatie van kinderen is nog nooit zo laag geweest. Volgens UNICEF is op wereldschaal één kind op vijf niet of onvoldoende gevaccineerd. In België zou het vertrouwen sinds 2020 met 16 % gedaald zijn, vooral bij de -35-jarigen, de leeftijd waarop men kinderen krijgt. In maart heb ik u geïnterpelleerd over het gebrek aan harmonisering bij de registratie van de vaccinaties. Het verlies van vertrouwen zorgt ervoor dat kinderen en personen met een verzwakt immuunsysteem risico's lopen, maar het kan er ook toe leiden dat bepaalde ziektes opnieuw de kop opsteken. Er moeten maatregelen genomen worden op het stuk van informatieverstrekking en sensibilisering en van de capaciteit van de diensten, alsook op het institutionele niveau.

Welke vaccinatieprogramma's worden er tegenwoordig aanbevolen?

les infections congénitales? Enfin, quelle concertation interfédérale est-elle prévue pour lutter contre cette perte de confiance? Vous me répondiez à une question écrite que vous y étiez ouvert.

09.02 Frank Vandenbroucke, ministre: Madame la présidente, madame Taquin, je suis tout à fait d'accord avec vous. On se fait vacciner pour se protéger soi-même, pour protéger ses enfants, mais aussi pour protéger la société.

Cette semaine, les médias ont encore mentionné le rapport de l'Organisation mondiale de la Santé qui montre que les vaccins contre le covid ont sauvé plus d'un million de vies en Europe.

Cela dit, la vaccination contre la coqueluche, l'hépatite, le tétanos, la rougeole ou les oreillons est très importante pour la santé des enfants, mais aussi pour empêcher ces maladies de circuler. S'il y a une certaine lassitude à ce niveau, c'est inquiétant. On crée des risques. Mais je dois vous dire que cela relève de la compétence des entités fédérées. Je ne peux donc pas vous donner de chiffres ou vous parler des politiques menées en la matière.

Le gouvernement fédéral est évidemment responsable de la vaccination obligatoire contre la poliomyélite. Ne pas participer à la vaccination contre cette maladie peut entraîner des sanctions.

Dans les autres cas auxquels vous faites référence, il est question de vaccination volontaire. Comme vous le dites, il faut organiser des campagnes de sensibilisation, mais cela relève de la seule compétence des Communautés.

09.03 Caroline Taquin (MR): Monsieur le ministre, je suis désolée de vous dire que ce n'est pas votre jour! Je vous entends intéressé et inquiet par la problématique, mais il me semble léger de dire que cela relève des Communautés, moi qui ai toujours vu en vous un acteur capable de rassembler tous les acteurs autour d'une problématique. J'entends que vous y travaillez, mais je vous demanderai quand même de passer à la vitesse supérieure.

À la suite de la pandémie, on sait qu'un rattrapage de vaccination était nécessaire, et il est toujours nécessaire d'assurer les capacités des professionnels de la santé qui doivent administrer les vaccins. Et cela, c'est votre travail. N'oublions pas qu'il faut également renforcer la vaccination contre les méningocoques, pneumocoques, rotavirus, papillomavirus, sur lesquels nous vous interrogeons régulièrement.

J'espère vraiment qu'on pourra avancer rapidement et de manière coordonnée, avec vous comme moteur entre l'échelon fédéral et les entités fédérées. Les décisions politiques, techniques et normatives – et notamment le code INAMI – doivent être prises rapidement pour

Welke maatregelen worden er genomen om de huisartsen en de kinderartsen te ondersteunen in het licht van dat verlies van vertrouwen? Hoe evolueert de financiering van de nationale referentiecentra voor mazelen, bof en rodehond en voor aangeboren infecties? In welke mate en op welke manier wordt er interfederaal overleg gepleegd om dat verlies van vertrouwen tegen te gaan?

09.02 Minister Frank Vandenbroucke: Mensen laten zich vaccineren om zichzelf en hun kinderen maar ook om de samenleving te beschermen. Uit een WHO-rapport blijkt dat de vaccins tegen covid in Europa meer dan een miljoen levens gered hebben. De vaccinatie tegen kinkhoest, hepatitis, tetanus, mazelen of bof maakt het mogelijk de verspreiding van deze ziekten te voorkomen. Als er vaccinatiemoedheid optreedt, is dat zorgwekkend, maar dat betreft een bevoegdheid van de deelgebieden. Ik kan geen cijfers meedelen noch commentaar leveren op het beleid.

De regering is verantwoordelijk voor de verplichte poliovaccinatie. Wat de vrijwillige vaccinaties betreft, vallen de sensibiliseringscampagnes onder de bevoegdheid van de gemeenschappen.

09.03 Caroline Taquin (MR): U gaat er wat licht overheen als u zegt dat dit een bevoegdheid van de gemeenschappen is. Er moet een versnelling hoger geschakeld worden. In de nasleep van de pandemie is er een inhaalbeweging op het vlak van vaccinatie nodig. U moet zorgen voor voldoende capaciteit bij de beroepsbeoefenaars die vaccins toedienen. De vaccinatie tegen meningokokken, pneumokokken, het rotavirus en het papillomavirus moet ook opgevoerd worden. Ik hoop dat we snel en gecoördineerd vooruitgang boeken, met u als drijvende kracht tussen het federale niveau en de deelge-

un encodage harmonisé. Sans un rapportage...

bieden. De registratie van vaccinaties moet zo snel mogelijk geharmoniseerd worden.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

10 **Vraag van Robby De Caluwé aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "Het overmatig gebruik van slaapmiddelen" (55003447P)**

10 **Question de Robby De Caluwé à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "La consommation excessive de somnifères" (55003447P)**

10.01 **Robby De Caluwé** (Open Vld): Mijnheer de minister, het is ons bekend dat heel veel Belgen, te veel Belgen zelfs, de slaap niet kunnen vatten. We weten eveneens dat zij slaapmiddelen slikken die op voorschrift verkrijgbaar zijn. Eén Belg op de tien kan heel moeilijk de slaap vatten zonder een dagelijks pilletje. Jaarlijks wordt 400 miljoen euro aan slaapmedicatie uitgegeven. Dat slaappilletje lijkt onschuldig, maar dat is het niet, want het werkt verslavend, het leidt tot geheugenstoornissen en gebruikers vormen een gevaar op de weg.

Een vrij nieuw fenomeen zijn de vrij verkrijgbare slaapmiddelen. Mensen kunnen die dus kopen zonder medische begeleiding of advies. Fabrikanten zetten zulke middelen in de markt als voedingssupplement waarbij geen gewenning optreedt en zij voeren ook actief promotie door reclamefilmmpjes te lanceren waarin de schaapjes de kijker om de oren vliegen. Op die manier spiegelen de fabrikanten een gemakkelijke en snelle oplossing voor. Dat doen zij succesvol, want de verkoop stijgt jaar na jaar. Vorig jaar ging het maar liefst over 1,3 miljoen doosjes. Verschillende professoren en slaapexperts trekken aan de alarmbel, want de inname van die slaapbevorderende middelen is volgens hen niet zonder risico.

Slaapproblemen zijn ernstig. Die problemen kunnen niet opgelost worden door te experimenteren met allerlei middeltjes of zomaar een hormoon als melatonine in te nemen. Slaapproblemen vergen een grondige aanpak. Experts vragen een actieplan om de slaapproblematiek structureel aan te pakken.

Mijnheer de minister, hoe kijkt u naar het alsmaar toenemende gebruik van niet-voorgeschreven slaapmiddelen? Maakt u zich, net als de experts, ongerust?

Slaappillen worden nog al te vaak voorgeschreven als eerste oplossing. Hoe kunnen wij huisartsen nog beter ondersteunen om meer te investeren in een niet-medicamenteuze aanpak?

Zult u ook werk maken van een actieplan? Hoe wilt u de bevolking informeren over de gevaren?

10.02 **Minister Frank Vandenbroucke:** Mijnheer De Caluwé, we gebruiken inderdaad veel te veel slaapmiddelen op en zonder voorschrift en we gebruiken ze vaak ook verkeerd. Dat is overigens ook een reden om door te zetten met onze investeringen in geestelijke gezondheid. Als het gebruik van slaapmiddelen samenhangt met het feit dat mensen zich slecht voelen, dan moeten ze hulp kunnen krijgen van een

10.01 **Robby De Caluwé** (Open Vld): De nombreux Belges souffrent de troubles du sommeil. Un dixième d'entre eux prennent des somnifères délivrés sur ordonnance, ce qui est loin d'être anodin. Les somnifères en vente libre, présentés par les fabricants comme des compléments alimentaires, sont un phénomène relativement nouveau. Il semble que le succès soit au rendez-vous, puisque l'année dernière, pas moins de 1,3 million de boîtes de ces produits se sont vendues comme des petits pains. Des spécialistes du sommeil tirent la sonnette d'alarme, car ces compléments ne sont pas sans risque. Les troubles du sommeil doivent être traités sérieusement et il n'est pas judicieux d'expérimenter diverses substances, surtout s'il s'agit de substances hormonales telles que la mélatonine. Les experts réclament un plan d'action visant à prévoir une gestion structurelle du problème.

Quelle est la vision du ministre concernant la consommation croissante de somnifères sans prescription? Comment pouvons-nous encourager les généralistes à miser davantage sur une approche non médicamenteuse? Le ministre s'attèlera-t-il à l'élaboration d'un plan d'action? Comment informera-t-il la population des dangers de ces produits?

10.02 **Frank Vandenbroucke,** ministre: Les Belges consomment en effet trop de somnifères, qu'ils soient délivrés sur ordonnance ou non. De plus, nous les consommons souvent à tort. C'est aussi

klinisch psycholoog, van iemand die hun mentaal welzijn ter harte neemt. We investeren in die laagdrempelige toegang tot geestelijke gezondheid en we moeten daarin blijven investeren.

Als mensen dan toch slaapmiddelen nemen, dan moet men actie ondernemen. Er loopt een project waarbij apothekers voorgeschreven slaapmiddelen kunnen bekijken met hun klanten en hen kunnen helpen om van hun verslaving daaraan af te kicken. Dat programma is een tweetal maanden geleden gestart en ik heb gehoord dat daar zeer veel belangstelling voor bestaat bij apothekers en hun klanten. Mensen ervaren immers zelf dat slaapmiddelen een probleem worden.

Wat de niet-voorgeschreven slaapmiddelen betreft, die niet het voorwerp uitmaken van deze actie met de apothekers, wil ik toch een beroep doen op hen. Apothekers hebben ook op dat vlak een cruciale rol te spelen, door mensen te adviseren wanneer zij merken dat mensen een probleem hebben, door te proberen dit ter sprake te brengen en door hen door te verwijzen naar een arts wanneer zij een hardnekkig slaapprobleem hebben en vaak terugkomen voor hetzelfde voedings-supplement omdat ze menen dat dit nodig is om beter te kunnen slapen.

Ik zou de apothekers willen oproepen om naast de georganiseerde campagne om mensen te helpen bij het afkicken van voorgeschreven slaapmiddelen, ook een actieve rol te spelen in het probleem dat u aanhaalt. Ik heb het FAGG ook gezegd dat het de niet-voorgeschreven slaapmiddelen kritisch moet bekijken. Als er dergelijke producten zijn waaraan meer risico is verbonden dat tot nu toe werd aangenomen, dan moet men mij maatregelen voorstellen.

10.03 Robby De Caluwé (Open Vld): Mijnheer de minister, bedankt voor uw heel duidelijke antwoord. Ik ben ook blij met de interesse bij de apotheken voor uw programma met betrekking tot slaapmiddelen op voorschrift. Ik hoor ook heel graag dat u het FAGG hebt gevraagd om de slaapmiddelen die niet op voorschrift zijn kritisch te bekijken. Slaapproblemen zijn immers ernstig en vormen de oorzaak van vele andere fysieke en – zoals u terecht opmerkte – ook psychische klachten. Het gebruik van allerlei middelen, met of zonder voorschrift, is vaak niet de oplossing. We mogen ons dan ook niet in slaap laten wiegen door allerhande zogenaamd onschadelijke supplementen die op de markt worden gebracht. We mogen ons ook niet in slaap laten wiegen door sympathiek ogende reclamespots die middelengebruik normaliseren.

une raison d'investir davantage dans la santé mentale, dès lors que les personnes qui se sentent mal doivent être aidées. Si les personnes prennent des somnifères, elles doivent être accompagnées dans le cadre de cette prise. Un projet que j'ai lancé est en cours depuis deux mois. Dans le cadre de ce projet, des pharmaciens assurent un suivi de la consommation des somnifères et aident leurs clients à s'en désintoxiquer. Cette initiative serait bien accueillie par les deux parties. Les somnifères en vente libre ne sont pas couverts par cette action, mais les pharmaciens peuvent également jouer un rôle dans ce domaine en abordant la question avec le patient et en l'orientant vers un médecin. Je les invite à jouer ce rôle.

J'ai demandé à l'AFMPS de procéder à un examen critique des somnifères en vente libre. Si certains produits présentent plus de risques qu'on ne le pensait, l'agence devra me proposer des mesures.

10.03 Robby De Caluwé (Open Vld): Je me réjouis de l'intérêt que montrent les pharmaciens pour le programme relatif aux médicaments soumis à prescription. Je me réjouis également de la demande faite à l'AFMPS d'examiner de manière critique les somnifères en vente libre. Souvent, la consommation de médicaments ne constitue pas la bonne solution, et il est louable que le ministre établisse le lien avec les soins de santé mentale. Nous ne pouvons pas nous laisser bercer par des suppléments soi-disant inoffensifs et par toutes sortes de spots publicitaires sympathiques qui vantent les mérites de ces produits.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

11 Question de Vanessa Matz à Vincent Van Quickenborne (VPM Justice et Mer du Nord) sur "La demande des directeurs de prison de reporter l'exécution des courtes peines" (55003441P)

11 Vraag van Vanessa Matz aan Vincent Van Quickenborne (VEM Justitie en Noordzee) over "De vraag van de gevangenisdirecteurs om de uitvoering van korte straffen uit te stellen" (55003441P)

11.01 Vanessa Matz (Les Engagés): Monsieur le ministre, votre cabinet et vous-même avez été interpellés, une nouvelle fois, par l'association des directeurs des prisons francophones. Ils sont très inquiets, comme il vous l'ont déjà fait savoir, de la future application de la loi sur l'exécution des courtes peines, dont la deuxième phase débutera en septembre prochain – la première ayant commencé en septembre 2022. Ils tirent à nouveau la sonnette d'alarme en indiquant – comme nous l'avons relayé à de multiples reprises – que vous mettez la charue avant les bœufs. En effet, pour le moment, vous ne disposez pas de suffisamment de places pour accueillir tous les détenus.

Je lis quelques chiffres. Avant septembre 2022, on comptait 10 919 détenus pour 9 679 places. En décembre 2022, après le vote de la loi, nous étions à 11 199 détenus pour une capacité de 9 739 places. Derrière ces chiffres, des situations dramatiques sont vécues en prison. J'ai eu l'occasion de me rendre à Lantin, à Mons et à Nivelles, dans des conditions catastrophiques. Dans les prisons flamandes, plus de 200 détenus dorment à même le sol. D'autres partagent à trois une cellule de 9 mètres carrés. L'insalubrité y est gravissime!

Aussi, monsieur le ministre, j'aimerais savoir comment vous allez répondre aux interrogations et à l'inquiétude légitime des directeurs des prisons francophones.

11.02 Vincent Van Quickenborne, ministre: Chère collègue, j'ai bien évidemment lu avec attention la lettre qui m'a été envoyée. Je comprends tout à fait l'inquiétude exprimée. Vous savez que ce gouvernement met tout en œuvre pour que les conditions dans les prisons s'améliorent et que des maisons de détention soient créées. Il faut savoir que le cadre du personnel pénitentiaire en place au sein des prisons n'a jamais été aussi rempli. On est à 98,4 % pour la totalité de notre pays, en faisant abstraction de Termonde et de Haren. Avec l'ouverture des nouvelles prisons de Haren et de Termonde, on a créé une capacité supplémentaire de 750 places.

Nous multiplions les démarches pour ouvrir encore des maisons de détention. Vous savez que la maison de détention de Berkendael sera ouverte d'ici l'été.

Madame Matz, il faut savoir que l'augmentation de la surpopulation de ces derniers mois n'est pas la conséquence de l'exécution des courtes peines. Elle est surtout liée au succès de l'affaire SKY ECC. Les projections réalisées par mon administration tablaient sur un impact de 720 détenus pour les maisons de détention. À ce jour, ces estimations semblent correspondre à la réalité. C'est vrai que le moment pour exécuter ces courtes peines est difficile et il le sera toujours. Mais si on n'agit pas, ce moment n'arrivera jamais. On en a discuté depuis des décennies. Ce gouvernement agit et il exécute.

Ce qu'il faut, c'est surtout lutter contre la récidive et le sentiment d'impunité qui actuellement entraîne les délinquants dans un cercle vicieux d'accumulation de condamnations. Exécuter les courtes peines lance au contraire un cercle vertueux qui aura à terme un impact positif sur la surpopulation et finalement sur la sécurité de notre société. Ce sont

11.01 Vanessa Matz (Les Engagés): De Association des directeurs des prisons francophones maakt zich zorgen over de tenuitvoerlegging van de korte straffen, waarvan de tweede fase in september van start gaat. Ze trekken opnieuw aan de alarmbel en vinden dat u het paard achter de wagen spant: er zijn onvoldoende plaatsen om de gevangenen op te vangen. Vóór september 2022 waren er 10.919 gevangenen voor 9.679 plaatsen. In december, nadat de wet aangenomen was, waren er 11.199 gevangenen voor 9.739 plaatsen. Achter deze cijfers gaan er dramatische situaties schuil. Sommige gevangenen leven in mensonterende omstandigheden. Sommigen slapen op de vloer. De hygiënische omstandigheden zijn erbarmelijk!

Hoe zult u reageren op de legitieme zorgen van de directeurs van de Franstalige gevangenis?

11.02 Minister Vincent Van Quickenborne: Ik heb hun brief aandachtig gelezen en begrijp hun bezorgdheid. De regering stelt alles in het werk om de omstandigheden te verbeteren en detentiehuizen op te richten. De personeelsformatie van de gevangenis is voor 98,4 % ingevuld, wat een ongezien hoog percentage is. Door de ingebruikneming van de gevangenis van Haren en Dendermonde konden er 750 plaatsen gecreëerd worden. We boeken ook vooruitgang wat de opening van detentiehuizen betreft.

De recente stijging van de overbevolking is niet te wijten aan de uitvoering van de korte straffen, maar houdt verband met het succes van de operatie Sky ECC. De cijfers stemmen overeen met de voorspellingen van de administratie, die uitging van een impact van 720 gedetineerden. Het zal nooit het geschikte moment zijn om de korte straffen uit te voeren, maar we moeten nu handelen. We moeten strijden tegen de recidives en het gevoel van straffeloosheid, dat er

ces objectifs que ce gouvernement et moi-même poursuivons.

nu toe leidt dat de delinquenten in een vicieuze cirkel van veroordelingen terechtkomen. De uitvoering van de korte straffen zal op termijn een positieve impact hebben op de overbevolking en de veiligheid.

11.03 Vanessa Matz (Les Engagés): Monsieur le ministre, j'ai déjà eu l'occasion de vous dire à plusieurs reprises que nous sommes évidemment en faveur de l'exécution des courtes peines. Cependant, comme je vous l'ai dit, vous mettez la charrue avant les bœufs. Évidemment qu'il faut exécuter ces courtes peines mais il faut se donner les moyens de pouvoir les exécuter. Et ce n'est pas en disant qu'on va reporter, c'est simplement en prévoyant les conditions matérielles pour assurer aussi le respect de la dignité humaine dans les prisons.

11.03 Vanessa Matz (Les Engagés): We zijn voorstander van de uitvoering van korte straffen, maar we moeten de middelen daartoe ter beschikking stellen en ervoor zorgen dat de menselijke waardigheid in de gevangenissen gerespecteerd wordt. Door vast te houden aan een slogan tast u de levensomstandigheden van de gevangenen aan. Zoals de directeurs wensen, vraag ik u die tweede fase uit te stellen zodat eerst de voorwaarden om de detentie mogelijk te maken geschapen kunnen worden.

Comme je vous le dis depuis le début, vous vous êtes enfermé dans un slogan: "On va exécuter toutes les courtes peines." C'est un slogan! C'est une coquille vide, puisque concrètement vous impactez de manière très forte les prisons, leurs conditions de salubrité et les conditions humaines dans lesquelles les détenus évoluent.

Tout comme les directeurs le souhaitent, je demande que vous puissiez postposer l'application de cette deuxième phase et de prévoir d'abord les conditions nécessaires à la détention des personnes.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

12 Questions jointes de

- Raoul Hedebouw à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "L'application du plafond Wijninckx" (55003435P)
- Wim Van der Donckt à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La portée de la loi Wijninckx" (55003436P)
- Dieter Vanbesien à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Le plafond Wijninckx" (55003449P)

12 Samengevoegde vragen van

- Raoul Hedebouw aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De toepassing van het plafond-Wijninckx" (55003435P)
- Wim Van der Donckt aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De draagwijdte van de wet-Wijninckx" (55003436P)
- Dieter Vanbesien aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "Het plafond-Wijninckx" (55003449P)

12.01 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, het is weer van dat. Bij politici is het altijd hetzelfde. De mensen krijgen een laag pensioen, er is een plafond en ze moeten werken tot ze 67 jaar zijn. De regering kibbelde zelfs over de vraag hoe 11 euro per maand bij het minimumpensioen weg te halen. Wat blijkt nu echter? Voor hen-zelf is er geen probleem. Ze houden gewoon openbaar tournee générale. Er was een limiet van 7.500 euro, maar ze doen er nog eens 1.500 euro bij. Champagne!

Voor ons kan dat niet meer, beste collega's. De graaicultuur in dit land is gewoon ongelooflijk. We kenden dat natuurlijk allemaal al van de traditionele partijen, want dat zijn we gewoon. Maar er is ook het Vlaams Belang. Ik vertel even wat het Vlaams Belang in het dossier gedaan heeft. Het Vlaams Belang heeft in 2013 gewoon meegedaan.

12.01 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Les citoyens doivent travailler jusqu'à 67 ans, et l'on a même ergoté au Parlement sur un écrémage de la pension minimum de 11 euros par mois. Mais pour les politiques, il n'y a visiblement pas de problème. Tournée générale! Ils se sont octroyé une petite rajoute de 1 500 euros en sus de leur plafond de pension de 7 500 euros. Champagne! Cette culture du profit personnel est vraiment incroyable. Nous sommes habitués à de telles

Ze hebben mee gegraaid en de regeling mee ondersteund. Eigen graaiers eerst, dat is het Vlaams Belang! Natuurlijk hebt u meegedaan! Het is altijd taboe bij het Vlaams Belang en u vindt dat natuurlijk niet fijn, maar het is altijd hetzelfde bij u!

Een loon van 6.000 euro per maand voor alle politici kan niet meer voor ons als partij van het volk. Wat zegt het Vlaams Belang echter? Het Vlaams Belang zegt daar neen tegen. We mogen er niet aan raken, want politici mogen 6.000 euro verdienen. Het zijn de eigen graaiers eerst bij het Vlaams Belang!

Dan zijn er ook nog de uittredingsvergoedingen, hoewel het volk tegen uittredingsvergoedingen is. Bij het Vlaams Belang gaat dat echter in de pocket. Er was 370.000 euro voor Jan Penris. Felix Strackx heeft ook 370.000 euro gekregen en Alexandra Colen heeft ook 370.000 euro in de pocket.

Wij zeggen als PVDA duidelijk dat alle graaiers in dit land moeten stoppen. Stop met de graaicultuur. De PVDA zal dat regelen, daar kunt u van op aan, beste collega's!

12.02 Wim Van der Donckt (N-VA): Mevrouw de minister, de pensioenen beroeren de gemoederen erg en dat is terecht. Dat neemt niet weg dat ze een sereen debat verdienen, op basis van juiste feiten en wars van populisme.

Iedereen heeft graag de zekerheid dat men na een leven lang werken een rechtvaardig en correct pensioen krijgt. Dat pensioen moet inderdaad correct en rechtvaardig zijn voor iedereen, ambtenaren, werknemers, zelfstandigen en uiteraard ook politici. Daar knelde het schoentje door riantere regelingen uit een ver verleden. In de huidige tijdsgeest zijn dergelijke uitzonderingen niet meer te verantwoorden. Daarover is iedereen het eens.

In de vorige legislatuur werd onder impuls van de N-VA, mijnheer Heidebouw, de zeer riantere pensioenregeling van de parlementsleden hervormd en drastisch herleid. Pas na 45 jaar, in de plaats van 20 jaar vroeger, heeft een parlements lid recht op een volledig pensioen. Niemand in het halfroond zal dat halen – ook al wens ik u dat wel toe – want een parlementair mandaat duurt gemiddeld zeven jaar. Nu wordt ook de uitzondering op de wet-Wijninckx geschrapt en dat is een goede zaak. Maar die kwestie belangt u niet rechtstreeks aan.

Laat ik het hebben over de reikwijdte van de wet-Wijninckx, die u ongetwijfeld kent, want in 2004 werd op het initiatief van uw collega Frank Vandenbroucke en uw partijgenote Laurette Onkelinx, een wet door het Parlement gedrukt waardoor het plafond-Wijninckx met 20 % kon worden overschreden voor de pensioenen van de topambtenaren. Mevrouw de minister, meent u dat er in de huidige tijdsgeest nog objectieve redenen zijn om van de wet-Wijninckx af te wijken? Hoe staan u en uw regering tegenover die wet van 2004? Ik kijk uit naar uw antwoord.

12.03 Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, gedurende 25 jaar heb ik gewerkt voor een groot privébedrijf in verschillende functies. Vier jaar geleden kreeg ik de kans om parlements lid te worden. Die kans heb ik dankbaar aanvaard. Ik ben overgestapt naar de politiek omdat ik idealen heb, omdat

praktijken de la part des partis traditionnels, mais le Vlaams Belang y a également allègrement participé en 2013. À nos yeux, un salaire mensuel de 6 000 euros pour tous les politiques est inacceptable, mais le Vlaams Belang ne veut pas que l'on y touche. "Priorité à nos profiteurs", tel est le véritable slogan du Vlaams Belang! Ils ont également empoché les indemnités de sortie de leurs mandataires. Il faut mettre fin à cette culture du profit personnel! Le PVDA-PTB s'en chargera!

12.02 Wim Van der Donckt (N-VA): Les pensions suscitent l'émotion, mais elles méritent un débat serein fondé sur des faits et dénué de tout populisme. Les régimes généreux issus d'un passé lointain ne sont plus justifiables à notre époque. Au cours de la législature précédente, le régime de pension très avantageux applicable aux députés a été réformé et réduit radicalement sous l'impulsion de la N-VA. En 2004, une loi permettant de dépasser de 20 % le plafond Wijninckx pour les pensions des hauts fonctionnaires a été passée en force au Parlement à l'initiative des ministres de l'époque, M. Frank Vandenbroucke et Mme Laurette Onkelinx. Existe-t-il encore, à l'heure actuelle, des raisons objectives qui justifient cette mesure?

12.03 Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen): Après avoir travaillé durant 25 ans pour une grande entreprise privée, j'ai eu l'honneur de saisir l'occasion qui se présentait, il y a

ik dingen wil veranderen, omdat ik mij wil engageren. Ik ben trots dat ik dat elke dag opnieuw mag doen.

Collega's, politieke crisis na politieke crisis heb ik het moeilijker om trots te zijn. De schandalen van het Parlement zorgen ervoor dat ik mij niet meer goed voel als parlements lid. Hoeveel ik ook van de politiek houd, ik krijg het niet meer uitgelegd. Daarom roep ik iedereen hier op om samen onze job weer normaal te maken, zonder extra's, uitzonderingen en bijjobs; gewoon, zoals iedereen. Mijn collega Kristof Calvo staat daarvoor al jaren op de barricades. Ik hoop dat ook de andere partijen zich stilaan bewust worden van de urgentie.

Kijk bijvoorbeeld naar de cumul. Groen zegt reeds jaren dat men verschillende jobs niet moet combineren. Geen cumul, een job is een job. Belgen verdienen immers voltijdse volksvertegenwoordigers. En parlements lid zijn én burgemeester van Antwerpen zijn, is niet geloofwaardig. De heer Loones van de N-VA stond hier daarstraks op het spreekgestoelte en had het over deontologie. Welnu, collega's, hier gaat het ook over deontologie. (*Rumoer*)

Mevrouw de minister, een eerste stap naar echte politieke vernieuwing is ervoor zorgen dat de pensioenen van de parlementsleden op een correcte manier worden berekend en gecontroleerd. De FOD Pensioenen is daarvoor beter uitgerust dan de Kamer zelf. Bent u bereid om de opdracht daartoe aan de administratie te geven?

quatre ans, de devenir député pour poursuivre mes idéaux. Je suis fier de pouvoir exercer ce métier au quotidien, mais ma fierté est de plus en plus mise à rude épreuve. Les scandales à répétition au Parlement ont induit dans le chef du parlementaire que je suis un sentiment de malaise. C'est pourquoi j'appelle tous les parlementaires à retrouver le chemin de la "normalité" et à faire leur travail sans extras et sans cumul de fonctions. Cela fait des années que Kristof Calvo, membre de mon groupe, se bat pour cette "normalité". Ecolo-Groen affirme également depuis des années que les responsables politiques ne devraient pas cumuler plusieurs fonctions. Les Belges méritent des députés à temps plein. Il n'est pas crédible d'être à la fois député et bourgmestre d'Anvers. Il s'agit là aussi d'une question de déontologie! (*Tumulte*)

Le renouveau politique commence par un calcul et un contrôle corrects des pensions des parlementaires. La ministre confiera-t-elle cette tâche au Service fédéral des Pensions (SFP)?

12.04 Minister **Karine Lalieux**: Geachte leden, zoals u weet ben ik niet bevoegd voor de pensioenregeling van dit Parlement of de andere, maar ik kan het besluit dat het Bureau van de Kamer gisteren heeft genomen alleen positief onthalen. Het was van essentieel belang dat de antwoorden snel werden gegeven om ervoor te zorgen dat het plafond-Wijninckx wordt gerespecteerd en gecontroleerd.

12.04 **Karine Lalieux**, ministre: Je ne suis pas compétente pour le régime de pension de la Chambre ou de tout autre parlement, mais je salue la décision prise hier par le Bureau de la Chambre. Il est essentiel de respecter mais aussi de contrôler le plafond Wijninckx.

C'est une décision essentielle! Nous avons tous, ministres, députés, élus de tous les niveaux de pouvoir, un devoir d'exemplarité.

We moeten als verkozenen van alle bestuursniveaus het goede voorbeeld geven.

Daarom heb ik al van bij het begin besloten om de Pensioendienst ter beschikking te stellen van de Kamer ter ondersteuning van het toezicht op de naleving van het plafond. Dat valt niet onder de bevoegdheid van de Federale Pensioendienst, maar wij zijn het er allen over eens dat wij moeten handelen en dat zeer snel moeten doen.

C'est pourquoi j'ai veillé dès le départ à ce que le SFP soit disponible pour soutenir le contrôle du respect du plafond. En effet, nous devons agir rapidement.

Chers collègues, les citoyens sont totalement scandalisés par la situation que nous vivons aujourd'hui – et ils ont raison de l'être. Nous leur demandons effectivement beaucoup d'efforts. Nous devons donc, comme vous l'avez fait, agir avec fermeté et rapidité.

De burgers zijn verbolgen over die toestand en daartoe hebben ze alle reden. Dit is niet de schuld van deze assemblee, maar we hebben

Aujourd'hui encore plus qu'hier, nous avons besoin de représentants irréprochables, qui agissent pour le bien des gens et pour une société plus juste, et non pour s'octroyer des privilèges – ce n'est pas le fait de l'actuelle assemblée – qui, aujourd'hui, sont totalement déplacés.

12.05 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Madame la ministre, le signal politique qui a été donné est désastreux. En effet, au moment où ce gouvernement décide d'épargner onze euros par jour sur les pensions minimales en grattant dans le budget, vous vous octroyez tous le champagne et 1 500 euros supplémentaires. C'est dégoûtant!

De N-VA heeft gelijk dat wij ons de vraag moeten stellen hoe het komt dat alle politieke partijen, op de PVDA na, instemden met die maatregel. Ik zal het u zeggen. In 2014-2015 werd de pensioenleeftijd veranderd. Wie heeft dat toen in het Parlement binnengebracht? De PVDA, *evidently*. Kijk naar de pers. Drie weken voor de regering ... Wij tonen al die schandalen aan omdat het gedaan moet zijn met dat gegraai!

12.06 Wim Van der Donckt (N-VA): Mevrouw de minister, ik stel vast dat ik als enige een vraag heb gesteld aan u en dat ik als enige geen antwoord heb gekregen. Mijn vraag had betrekking op uw bevoegdheden. Ik zou u willen danken voor uw antwoord maar dat kan dus niet.

Ik blijf er echter bij dat een correct en rechtvaardig pensioen voor iedereen moet gelden. Na een leven lang werken en bijdragen heeft iedereen daar recht op. We hebben hier, in tegenstelling tot wat anderen willen laten uitschijnen, in het recente verleden een en ander rechtgezet, zelfs recentelijk. Gisteren nog hebben wij een en ander uit het verleden rechtgezet, zodat de pensioenen ook voor ons perfect verdedigbaar en aanvaardbaar zijn.

U neemt geen standpunt in over mijn vraag, dus ik zal zelf het initiatief nemen. We weten wel hoe ijverig en doortastend u bent als het gaat over de pensioenhervorming. Wij zullen zelf eerstdaags het initiatief nemen om een wetsvoorstel in te dienen om die uitzondering voor de topambtenaren te laten schrappen.

Mijnheer Hedebouw, ik heb hier het initiatief daartoe genomen, u moet dat dus niet claimen, zoals gewoonlijk.

12.07 Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, ik dank u voor het antwoord op mijn vraag. Ik zou hier echter nog een andere vraag naar voren willen brengen. Wat is voor ons de definitie van het woord plafond? Ik zou denken dat het woord betekent dat er een bovengrens is waar niet boven kan worden gegaan. Blijkbaar heb ik het echter fout. Voor sommigen is het plafond geen plafond.

Iedereen is het erover eens dat de vergrijzingskosten een molensteen zijn rond de nek van onze Belgische financiën. Mevrouw de minister,

nood aan onberispelijke volksvertegenwoordigers, die zich inzetten voor het welzijn van de mensen en voor een rechtvaardigere samenleving, en die zichzelf geen privileges toekennen.

12.05 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Op het ogenblik waarop deze regering beslist 11 euro per dag te besparen op de minimumpensioenen, kent u zichzelf 1.500 euro extra toe. Dat is walgelijk!

Nous devons nous demander pourquoi tous les partis politiques, à l'exception du PVDA-PTB, ont approuvé cette mesure. Par ailleurs, en 2014-2015, c'était également le PVDA-PTB qui avait dénoncé la situation. Nous révélons les scandales parce que la culture du profit personnel doit cesser sur-le-champ!

12.06 Wim Van der Donckt (N-VA): Je n'ai pas reçu de réponse à ma question, bien que j'aie été le seul orateur à avoir posé effectivement une question. Tout le monde doit pouvoir bénéficier d'une pension correcte et juste. Dans un passé récent et pas plus tard qu'hier, nous avons rectifié certaines choses. Connaissant "l'assiduité" dont fait preuve la ministre dans le cadre de réformes, nous ferions mieux de prendre rapidement l'initiative en déposant une proposition de loi visant à supprimer l'exception applicable aux hauts fonctionnaires en matière de plafond de pension. Oui, M. Hedebouw, je prends cette initiative. Vous ne pourrez donc pas en revendiquer la paternité, comme vous avez coutume de le faire.

12.07 Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen): Pour nous, le plafond signifie simplement qu'une limite supérieure ne peut être dépassée. C'est pourtant simple. Or il semblerait que ce ne soit pas le cas pour tout le monde. Le coût du vieillissement constitue un boulet pour nos finances publiques. D'ailleurs, pourquoi certains s'intéressent-ils

wij weten allemaal dat hervormingen nodig zijn om de pensioenen betaalbaar te maken. Waarom kijken jullie daarvoor echter zo vaak naar de laagste pensioenen? Waarom moeten de minimumpensioenen het slachtoffer zijn van die betaalbaarheid? Wij moeten het geld niet halen bij diegenen die niks hebben, wij moeten het halen bij de hoogste pensioenen. Soms is veel immers echt wel genoeg. Laat ons de betekenis van het woord plafond opnieuw wat scherper definiëren in de Dikke Van Dale.

si souvent aux pensions les plus basses? Il ne faut pas aller chercher l'argent du côté de ceux qui n'ont rien, mais bien du côté des pensions les plus élevées. Parfois, "beaucoup" est vraiment suffisant. Redéfinissons un peu plus précisément le sens du mot "plafond" dans le dictionnaire.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

13 **Samengevoegde vragen van**

- **Barbara Pas aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De plannen met betrekking tot de tweede pensioenpijler" (55003439P)**

- **Jean-Marie Dedecker aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De plannen om de pensioenen extra te belasten" (55003443P)**

- **Nahima Lanjri aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De tweede pensioenpijler" (55003445P)**

13 **Questions jointes de**

- **Barbara Pas à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Les projets autour du deuxième pilier de pension" (55003439P)**

- **Jean-Marie Dedecker à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Les plans visant à taxer davantage les pensions" (55003443P)**

- **Nahima Lanjri à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Le deuxième pilier de pension" (55003445P)**

13.01 **Barbara Pas (VB):** Mijnheer Hedebouw, u kunt hier zo hard met uw armen zwaaien als u wilt. Ik zal u eens wat verklappen: een parlements lid van de PVDA kost de belastingbetaler exact evenveel als een parlements lid van het Vlaams Belang of eender welk ander parlements lid. In plaats van gratis te schieten op het Vlaams Belang, dat nochtans de partijdotaties wil halveren, de pensioenen van de topambtenaren wil aftoppen, dat elke regeling die een afwijking van het plafond-Wijninckx mogelijk maakt wil afschaffen en onmiddellijk stopzetten voor eenieder die daar gebruik van maakt, zou u veel beter opkomen voor de vele mensen die geviséerd worden door de schandalige plannen van mevrouw Lalieux. Over de schandalige pensioenplannen van de minister om in de zakken van de burgers te zitten, heb ik u niet gehoord.

Bijna 4 miljoen burgers in dit land hebben rechten opgebouwd in het kader van de tweede pensioenpijler, waarvan het merendeel Vlamingen trouwens. Mevrouw de minister, de besparingsmaatregel die u voorstelt, is een extra belasting op die tweede pensioenpijler. Men heeft de burgers 25 jaar lang aangespoord om een aanvullend pensioen op te bouwen en vandaag wilt u hun dat met de glimlach afpakken. Dat ziet u ongetwijfeld zitten, omdat dat zowel in aantal als op het vlak van de gespaarde bedragen vooral de Vlamingen treft.

U zei dat de overheid bijna 2 miljard euro misloopt omdat de pensioenen niet even hard worden belast als het loon. Dat is een schandalige uitspraak, des te meer omdat we in dit land de hoogste belastingen op arbeid betalen, maar wel de laagste pensioenen hebben. Mevrouw de minister, uw oplossing is pure contractbreuk. Uw oplossing bestaat erin

13.01 **Barbara Pas (VB):** M. Hedebouw peut hurler et agiter les bras autant qu'il veut, mais je lui rappelle qu'un parlementaire de son parti coûte autant au contribuable qu'un parlementaire du Vlaams Belang ou d'un autre groupe. Au lieu de s'en prendre gratuitement au Vlaams Belang, qui souhaite mettre fin à chaque dérogation au plafond et s'attaquer aux dotations des partis, il ferait mieux de défendre les personnes visées par les nouveaux projets scandaleux de la ministre Karine Lalieux. En effet, il n'a pas soufflé mot à ce sujet. Près de 4 millions de citoyens, Flamands pour la plupart, ont constitué des droits dans le cadre du deuxième pilier de pension. La ministre veut leur retirer ces droits avec le sourire. Deux milliards d'euros échapperaient à l'État parce que les pensions ne sont pas autant taxées que les salaires. Cette réaction est scandaleuse, sachant que notre pays est celui où le travail est le plus taxé et

nog meer geld van de hardwerkende Vlaming af te pakken. Wanneer zult u dat waanzinnige voorstel van tafel vegen?

13.02 Jean-Marie Dedecker (ONAFH): Mevrouw de minister, ik wil u er eerst attent op maken dat hier iemand staat van 71 jaar die al zes jaar recht heeft op een van de hoogste pensioenen. Ik heb immers al een tijdje zitting in dit circus. Ik ben er nog en ik lever vandaag nog altijd een bijdrage van 758,04 euro voor een pensioen dat ik nooit zal krijgen. Mijnheer Hedebeuw, tot genoegen.

Mevrouw de minister, mijn vraag gaat daar niet over. Zij gaat over de groepsverzekering. In 1987 was de pensioenkas leeg. Wat heeft men toen gezegd tegen de burger? Men zou met de burger een contract aangaan; men zou een verzekering afsluiten. Het begon met pensioensparen. Iedereen die al wat ouder is, kent waarschijnlijk de wet Cooreman-De Clercq. Ingevolge daarvan kon de burger aandelen kopen, waarmee meteen de pensioenkas werd gestijfd. Wanneer de betrokkene dan de pensioenleeftijd bereikte, kon hij of zij dat bedrag opvragen, na betaling van amper belasting.

Wat is er daarna gebeurd? Men heeft dat systeem uitgebreid naar groepsverzekeringen, bedrijfsleiderverzekeringen en VAPZ's. Waarom? Dat was omdat de kosten van arbeid zo hoog waren opgelopen dat bij gebrek aan geld om de pensioenen te betalen, de burgers maar zelf voor hun pensioen moesten zorgen. En de burgers hebben dat gedaan, maar liefst 4 miljoen personen. Ook de bedrijven zijn daarin meegestapt.

Maar wat zegt u vandaag? U zegt dat u het geld zult terugnemen. U wilt dus contractbreuk plegen.

U wilt dat progressief doen en wie meer gespaard heeft, meer belasten. Dat is verkeerd en ik zeg u waarom. Men mocht enkel sparen op basis van wat men verdiende, conform de 80%-regel. Wie toen al de meeste belastingen betaalde, had natuurlijk ook het meest gespaard. Uw regering heeft twee jaar geleden, in 2020-2021, die regel al veranderd van 80 % naar 50 %. Mevrouw de minister, wat zult u nu doen? Zult u dat geld afnemen of niet?

13.03 Nahima Lanjri (cd&v): Mevrouw de minister, de overheid moedigt de bevolking aan om naast het wettelijk pensioen ook een aanvullend pensioen, de tweede pijler, op te bouwen. CD&V is daar voorstander van en moedigt de burgers ook aan om dat te doen. Wij vinden dat de tweede pijler voor iedereen toegankelijk moet zijn, want op die manier beschermen we de welvaart en het welzijn van al wie zijn leven lang hard gewerkt heeft en dan op pensioen gaat.

Via de media vernemen we nu dat u van plan bent om de aanvullende pensioenen zwaarder te belasten, tot wel 33 %. U wilt dat blijkbaar gebruiken om het wettelijk pensioen, de eerste pijler, te financieren. Wij vinden het goed dat u nadenkt over een pensioenhervorming, maar met dat voorstel kunnen wij niet akkoord gaan. Voor ons moeten fiscale hervormingen worden beslist in een globaal fiscaal plan.

Minister Van Peteghem heeft een fiscaal plan klaar, waarin ook een

où les pensions sont les plus faibles. Il s'agit purement et simplement d'une rupture de contrat. Quand ce projet insensé sera-t-il abandonné?

13.02 Jean-Marie Dedecker (IN-DEP): En 1987, la caisse des pensions était vide et l'État a passé avec le citoyen un contrat d'assurance permettant d'épargner pour sa propre pension. Le montant épargné pouvait être perçu à l'âge de la pension et ne donnait lieu qu'à un très faible prélèvement fiscal. Le système a été étendu ultérieurement aux assurances groupe, aux assurances dirigeant d'entreprise et à la pension libre complémentaire pour indépendants (PLCI). L'État n'ayant pas d'argent pour financer les pensions, les citoyens n'avaient qu'à épargner eux-mêmes pour leurs vieux jours. Ce que près de quatre millions de personnes ont fait, mais voici que la ministre veut leur reprendre cet argent. Elle veut donc se rendre coupable de rupture de contrat, en réalité. Elle veut y aller progressivement. Imposer davantage les personnes qui ont épargné davantage, alors que ce sont précisément ceux qui ont épargné le plus, qui ont déjà versé le plus d'impôts en raison de la règle des 80 %!

Que va faire la ministre à présent? Va-t-elle effectivement reprendre cet argent aux citoyens?

13.03 Nahima Lanjri (cd&v): Le cd&v estime que le deuxième pilier de pension devrait être accessible à tous, dès lors qu'il nous permet de protéger la prospérité et le bien-être des personnes qui ont travaillé dur toute leur vie. Cependant, nous avons appris via les médias que la ministre souhaite taxer plus lourdement les pensions complémentaires, jusqu'à 33 %, pour financer les pensions légales. Nous ne pouvons pas accepter cette proposition. Pour nous, les réformes fiscales doivent être préparées

voorstel staat met betrekking tot dat aanvullend pensioen, namelijk de begrenzing van wat er in een pensioenfonds of een groepsverzekering kan worden gestort. Dat is voor ons een rechtvaardige maatregel. Op die manier kan men ook excessen in de aanvullende pensioenen aanpakken, terwijl men niet raakt aan verworven rechten noch aan de pot die mensen jarenlang hebben opgebouwd, en pleegt u ook geen contractbreuk.

We hebben intussen de minimumpensioenen opgetrokken en dat is goed, want noodzakelijk. Maar daardoor is de vergrijzingsfactuur natuurlijk verder toegenomen, terwijl Europa al gewaarschuwd heeft dat België geen relancegeld krijgt als het niet hervormt om de pensioenfactuur betaalbaar te houden.

Mevrouw de minister, intussen heeft de regering al een begrotingsakkoord en een migratieakkoord kunnen afkloppen en zijn er al plannen voor een fiscale hervorming. Nu is het aan u om de pensioenen te hervormen. Wanneer zien we die hervorming? Bent u echt van plan om de aanvullende pensioenen zwaarder te belasten? Staat u open voor andere voorstellen om te zorgen voor de betaalbaarheid van de pensioenen?

13.04 Minister **Karine Lalieux**: Beste collega's, u zou mij al moeten kennen, ik kom altijd op voor de rechten van de werknemers en de meest kwetsbaren. Ik doe dat met daden, niet met woorden. Daarom respecteer ik ook de sociale akkoorden. Het vertrouwen herstellen betekent luisteren naar en respect hebben voor de sociale dialoog, maar ook voor de bevolking in het algemeen.

Wat oneerlijk is, moeten we durven aanpakken. Wat de afgelopen dagen in de kranten is verschenen is niet nieuw. Het voorstel is een onderdeel van wat vandaag besproken wordt binnen de regering. Dat verandert niet. Het voorstel heeft geen impact op het traject van harmonisering tussen arbeiders en bedienden, wat de zorg is van de sociale partners.

Ik ben dan ook verbaasd over uw vragen. De werknemers wordt gevraagd om langer te werken om de houdbaarheid van het pensioenstelsel te waarborgen. Tegelijkertijd vraag ik dat ook zeer grote kapitaal bijdragen. Ik hoef er niet aan te herinneren dat een zeer groot deel van de opgebouwde reserve in handen is van slechts enkelen, terwijl de overgrote meerderheid van de werknemers, met name vrouwen, niet of nauwelijks een aanvulling opbouwt. Mijn voorstel zal niets veranderen voor 6 of 7, 19 % (96 of 97 %, *n.v.d.r.*) van de werknemers. Er is geen verandering voor de grote meerderheid van de mensen die

dans le cadre d'un plan fiscal global.

Le plan du ministre des Finances prévoit de plafonner le montant qui peut être versé dans un fonds de pension ou une assurance de groupe. De cette manière, il est possible de remédier aux excès en matière de pensions complémentaires, mais sans entraîner de rupture de contrat et sans toucher à l'épargne que les personnes se sont constituée pendant des années. Il s'agit bien, là, d'une mesure équitable.

Si la Belgique ne prend pas de mesures pour que la facture des pensions reste finançable, nous risquons de ne pas bénéficier du fonds de relance européen.

Entre-temps, un accord budgétaire, un accord sur la migration et une proposition de réforme fiscale ont vu le jour. Il appartient maintenant à la ministre Lalieux de proposer sa réforme des pensions. Souhaite-t-elle vraiment taxer davantage les pensions complémentaires? Ou est-elle ouverte à d'autres propositions visant à préserver la viabilité des pensions?

13.04 **Karine Lalieux**, ministre: Je défends toujours les droits des travailleurs et des personnes les plus vulnérables. Pour restaurer la confiance, il faut respecter le dialogue social, mais aussi être à l'écoute de la population en général.

Ma proposition n'est pas nouvelle et fait partie des projets qui sont actuellement discutés au sein du gouvernement. Elle n'a pas non plus d'incidence sur l'harmonisation du statut des ouvriers et des employés.

Nous demandons aux travailleurs de travailler plus longtemps afin de garantir la viabilité financière du système des pensions. Je demande seulement que les grands capitaux y contribuent également. La grande majorité des travailleurs,

een tweede pijler hebben. Dat is de realiteit.

Maar ja, het lijkt me eerlijk dat 4 % van de grootste vermogens een beetje meer belasting moeten betalen. Dat noemen we sociale rechtvaardigheid. Het is ook de basis van het principe van progressieve belastingheffing. Wat er vandaag gebeurt, is dat een gepensioneerd leeraar twee keer zoveel belasting betaalt als een senior manager of bedrijfsleider met een zeer hoog aanvullend pensioen.

Dat is niet mijn persoonlijke visie op eerlijke belastingen. Ik begrijp dat het voor sommigen gemakkelijker is om de kwetsbaarsten hun rechten te ontnemen. Ik wil dat u weet dat het voor mij belangrijk is dat iedereen een waardig pensioen krijgt en dat werk eerlijk wordt beloond.

13.05 Barbara Pas (VB): Mevrouw de minister, het zal aan uw gebrekkige Nederlands liggen dat ik de percentages uit uw antwoord niet al te best heb begrepen, maar het blijft wachten op uw pensioenhervorming en eigenlijk verbaast mij dat niet. Een socialist die wil hervormen, is als een liberaal die de waarheid spreekt of een groene die een realistische oplossing voordraagt, namelijk onvindbaar.

Als u aanspraak wilt maken op de Europese miljoenen, als u de pensioenen betaalbaar wilt houden, maak dan werk van een wachttijd voor nieuwkomers die nog geen enkele bijdrage hebben geleverd aan onze sociale zekerheid. Maak werk van een plafond voor de hoogste pensioenen in plaats van nog meer centen af te nemen van de mensen die hier werken, sparen en ondernemen. Het Vlaams Belang heeft vandaag één duidelijke boodschap: blijf van het aanvullende pensioen van de hardwerkende Vlaming af!

13.06 Jean-Marie Dedecker (ONAFH): Mevrouw de minister, sinds het eerste idee van pensioensparen in het Parlement werd besproken, zijn er veertien socialistische ministers van Pensioenen geweest. In de huidige regering zitten zelfs vier voormalige ministers van Pensioenen. Het enige wat jullie doen, is geld afpakken, want ideeën hebben jullie niet. Dat doen jullie constant. Het gaat niet over die 10 % of 16,5 %, want wie vandaag met pensioen gaat als bedrijfsleider, betaalt al een eind in de 20 %. Maar het is nooit genoeg.

Steeds weer worden mensen aangesproken die gespaard hebben, maar hoeveel het ook is, dat is spaargeld. U bent een contract aangegaan. Voor wie met pensioen gaat, moet dat contract uitgevoerd worden. Al de rest is oplichting van jullie ten opzichte van die mensen in een bepaalde tijd.

Stop met die afgunststrategie ten opzichte van mensen die gespaard en gewerkt hebben en een appeltje voor de dorst aan de kant hebben staan.

et surtout les femmes, ne se constituent aucune pension complémentaire ou presque. Pour eux et elles, rien ne changera. Seules les personnes touchant les 4 % de pensions complémentaires les plus élevées devront payer un peu plus d'impôts. C'est une question de justice sociale. Nous appliquons simplement le principe de l'imposition progressive.

À l'heure actuelle, un enseignant retraité paie deux fois plus d'impôts qu'un senior manager ou un dirigeant d'entreprise touchant une pension complémentaire très élevée. Ce n'est pas juste. Je souhaite faire en sorte que tout le monde perçoive une pension décente.

13.05 Barbara Pas (VB): Il n'est pas surprenant que la réforme des pensions se fasse attendre. Un socialiste qui veut réformer est aussi improbable qu'un libéral qui dit la vérité ou qu'un écologiste qui propose une solution réaliste.

Si elle souhaite que le système des pensions demeure financé, la ministre doit instaurer un délai d'attente pour les nouveaux arrivants et s'efforcer de plafonner les pensions les plus élevées, mais qu'elle s'abstienne de toucher à la pension complémentaire des Flamands qui travaillent dur!

13.06 Jean-Marie Dedecker (IN-DEP): Les ministres socialistes ne savent rien faire d'autre que nous prendre notre argent, car ils sont toujours à court d'idées. Ils s'attaquent encore et toujours à l'argent des épargnants. L'État a pourtant conclu un contrat avec eux et ce contrat doit être honoré. Sinon, il s'agit d'escroquerie. Abandonnez donc cette stratégie envieuse envers ceux qui ont travaillé et épargné!

13.07 Nahima Lanjri (cd&v): Mevrouw de minister, wij hebben al een eerste belangrijke stap gezet, namelijk het optrekken van de minimumpensioenen. Dat was ook absoluut nodig. Het is echter niet voldoende. Wij weten dat wij voor iedereen moeten zorgen, zodat eenieder een aanvullend pensioen kan krijgen. Wij willen dat democratiseren. Wij willen de aanvullende pensioenen aanmoedigen en niet ontmoedigen. Wij vrezen echter dat dit laatste met uw voorstel het geval zal zijn.

Wij willen ook excessen aanpakken. Ons voorstel, dat minister Van Peteghem doet in zijn globaal fiscaal voorstel, wil effectief de excessen aanpakken zonder het aanvullend pensioen te ontraden.

Mevrouw de minister, u mag de pensioenhervorming niet zien als een kapot wegdek waarvan de gaten moeten worden gevuld met een extra belasting hier en daar. Wij moeten zorgen voor structurele maatregelen en structurele hervormingen, zodat iedereen erop kan vertrouwen en op beide oren kan slapen dat hij of zij later een goed pensioen kan krijgen, na een leven lang gewerkt te hebben.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

14 Question de Mathieu Bihet à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "La circonscription fédérale" (55003442P)

14 Vraag van Mathieu Bihet aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De federale kieskring" (55003442P)

14.01 Mathieu Bihet (MR): Madame la présidente, madame la ministre, je souhaiterais aborder avec vous la question de l'instauration d'une circonscription électorale fédérale, sujet sans doute moins polémique que certains, mais plus prospectif. Ce sujet me paraît important. Ce n'est d'ailleurs pas pour rien qu'il a déjà été mentionné à plusieurs reprises en commission de la Constitution et du Renouveau institutionnel.

La circonscription électorale fédérale, c'est quoi? C'est l'idée que des candidats puissent se présenter sur l'ensemble du territoire, en d'autres termes que les listes électorales soient soumises au vote de l'ensemble des Belges, peu importe qu'ils habitent à Schoten, comme vous, ou à Neupré, comme moi.

L'idée n'est pas neuve. Elle faisait déjà partie de la réflexion d'une éminence de votre parti, feu Leo Tindemans, dans les années 1970. Depuis, à travers les époques, plusieurs personnalités politiques appartenant à des partis parfois très différents se sont montrées ouvertes à l'instauration d'un tel mécanisme qui, malheureusement, ne s'est jamais concrétisé. Je dis "malheureusement" car – vous l'aurez compris – je suis un fervent défenseur de ce système et de cette circonscription, tout comme mon groupe.

On trouve, en effet, de nombreux avantages à ce projet comme, par exemple, la légitimité démocratique. Il n'est pas toujours aisé de voir certains responsables politiques prendre des décisions pour tout un pays alors que, vu notre système électoral, ils et leur parti ne rendent des comptes – si je puis m'exprimer ainsi – qu'à une partie de la population. En outre, cette circonscription participerait également à maintenir les ponts entre les Communautés de notre pays, ce qui me tient

13.07 Nahima Lanjri (cd&v): Le relèvement de la pension minimum était une nécessité absolue, mais ça ne suffit pas. Nous devons également faire en sorte que chacun puisse bénéficier d'une pension complémentaire. Aussi devons-nous encourager, et non décourager, les citoyens à recourir à ce système. Or, nous craignons que la proposition de la ministre produise essentiellement un effet dissuasif.

Il est temps de mener à bien des réformes structurelles, pour que toutes celles et tous ceux qui ont travaillé dur toute leur vie puissent avoir la garantie de percevoir une bonne pension.

14.01 Mathieu Bihet (MR): Dankzij de federale kieskring kunnen kandidaten zich in het hele land bij alle kiezers verkiesbaar stellen. Al in de jaren zeventig opperde Leo Tindemans die mogelijkheid, waarin hij gevolgd werd door politici van andere partijen.

Dit systeem biedt veel voordelen. Momenteel beslissen de politici voor het hele land, terwijl ze in ons kiesstelsel slechts verantwoording moeten afleggen aan een deel van de bevolking. Deze kieskring zou ook bruggen slaan tussen de gemeenschappen in ons land.

Hoe werd er in de burgerbevraging 'Een land voor de toekomst' over de federale kieskring gedacht? Onderzoekt de regering die mogelijkheid en zo ja, in welke vorm? Heeft ze aandacht voor bepaalde mechanismen, zoals de noodzaak om het taalevenwicht te beschermen?

également particulièrement à cœur.

Madame la ministre, je voudrais vous poser trois questions. Dans le cadre de la consultation citoyenne "Un pays pour demain", pouvez-vous nous dire comment a été perçue cette idée d'une circonscription électorale fédérale? Ce projet fait-il l'objet d'une discussion au sein de votre gouvernement, et si oui, sous quelle forme? Le gouvernement aurait-il des points d'attention spécifiques concernant la concrétisation d'un tel mécanisme? Je pense, par exemple, à l'absolue nécessité de protéger les équilibres linguistiques qui sont source de stabilité politique dans notre pays.

14.02 Annelies Verlinden, ministre: Monsieur Bihet, vous me posez une question intéressante mais l'instauration d'une circonscription fédérale n'est pas explicitement mentionnée dans l'accord de gouvernement. Cela signifie qu'au début de cette législature, il n'y avait pas d'unanimité quant à l'opportunité de son introduction. Selon moi, cela est dû à la complexité de la problématique, à ses conséquences et à sa mise en œuvre.

Les questions soulevées sont, par exemple, les suivantes. Chaque citoyen aura-t-il le droit de voter deux fois? Premièrement, pour la circonscription provinciale et, deuxièmement, pour la circonscription fédérale. Les responsables politiques pourront-ils alors se présenter aux élections à la fois sur la liste provinciale et sur la liste de la circonscription fédérale? Combien de sièges au Parlement seront-ils attribués dans cette circonscription? Le premier ministre doit-il être élu dans cette circonscription fédérale?

Dans tous les cas, une répartition des sièges proportionnellement au nombre de voix me semble démocratique dans une circonscription fédérale. La discussion sur les circonscriptions électorales est importante. C'est d'ailleurs la raison pour laquelle nous avons intégré ce thème dans la consultation citoyenne.

La proposition d'une circonscription fédérale mérite d'être débattue dans cette Assemblée mais elle ne peut pas être envisagée de façon isolée. Le renforcement de la démocratie au niveau fédéral doit être examiné dans le cadre d'une approche plus large de la législation électorale et des systèmes électoraux. Comme je l'ai déjà dit en commission de la Constitution, le Parlement pourrait envisager d'organiser une commission mixte sur cette question importante.

Quoi qu'il en soit, nous devons être réalistes. Ce débat dépassera la durée de cette législature, puisque les élections auront lieu dans un peu plus d'un an.

14.03 Mathieu Bihet (MR): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses. Ce n'est pas dans l'accord de gouvernement mais ce n'est sans doute pas le seul projet qui pourrait voir le jour malgré tout.

Avec mon groupe, nous plaidons pour une circonscription électorale fédérale qui ne soit pas naïve. L'élection dans cette circonscription ne doit pas se faire selon un système proportionnel pur et simple mais doit prendre en compte les réalités linguistiques de ce pays.

J'ai entendu que le premier ministre pourrait automatiquement être issu de cette circonscription mais je pense plutôt qu'il faut laisser un peu de

14.02 Minister Annelies Verlinden: De federale kieskring wordt niet in het regeerakkoord vermeld, aangezien er hierover geen eensgezindheid bestond toen dat akkoord opgesteld werd.

Deze complexe problematiek doet vragen rijzen op het stuk van de gelijktijdige kandidaatstelling voor een provinciale en de federale kieskring, het aantal stemmen per kiezer en de zetelverdeling per kieskring, om nog te zwijgen over het kiesstelsel, dat al dan niet proportioneel kan zijn.

Gezien het belang van de kieskringen, werd dat punt ook opgenomen in de burgerbevraging.

De federale kieskring moet tegen het licht gehouden worden in het kader van een ruimere benadering van de kiesstelsels.

Het Parlement zou een gemengde commissie kunnen oprichten om zich over dit onderwerp te buigen.

Hoe dan ook zal het debat hierover langer duren dan de huidige legislatuur.

14.03 Mathieu Bihet (MR): Wij pleiten voor een federale kieskring, maar wij zijn niet naïef: de verkiezing moet er niet volgens het stelsel van de zuivere evenredige vertegenwoordiging plaatsvinden, maar er moet wel rekening worden gehouden met de taalverhoudingen in ons land. Het mag niet zo zijn dat de eerste minister automatisch uit die kieskring afkomstig is.

flexibilité à notre système démocratique. Par contre, que l'impulsion des négociations en vue de former un gouvernement vienne de personnalités élues de cette circonscription fédérale me semble avoir du sens.

We mogen integendeel wel aannemen dat de impulsen voor het opstarten van onderhandelingen met het oog gericht op de vorming van een regering uitgaan van verkozenen van deze kieskring.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

15 Vraag van Karin Jiroflée aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De moord op het jongetje dat al maandenlang vermist was" (55003450P)

15 Question de Karin Jiroflée à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Le meurtre du petit garçon disparu depuis des mois" (55003450P)

15.01 Karin Jiroflée (Vooruit): Mevrouw de minister, collega's, Raul is van de wereld verdwenen. Volgens zijn moeder was hij terug naar de andere kant van Europa, maar eigenlijk was hij verstopt in een dok. Hij was verstopt omdat hij was overleden. Hij was overleden omdat zijn stiefvader de laatste keer te hard had geslagen. Er werd immers wel vaker geslagen. Het was huiselijk geweld op een plaats die het woord 'huis' niet waardig is. Dat is wat we voorlopig weten over Raul, die 9 jaar geworden is en niet meer onder ons is.

15.01 Karin Jiroflée (Vooruit): Le décès dans des circonstances effroyables de Raul pose question, à juste titre. Le parquet lance un appel à la sérénité dans cette enquête. Notre responsabilité en tant que société et en notre qualité de mandataires politiques va au-delà de cet aspect. La triste vérité est que Raul et sa petite sœur ne sont pas un cas isolé. Dans notre pays, trop d'enfants sont victimes de violences intrafamiliales structurelles. Il n'est pas rare que la souffrance de nombreux enfants ne soit pas détectée.

De pijn die mensen voelen bij dit verhaal is terecht. De vragen die het oproept zijn logisch, net als het feit dat het parket vraagt om in dit onderzoek sereen te blijven.

Le cas de Raul démontre que nous devons mieux nous organiser, mieux protéger les enfants, et signaler les comportements suspects et agir plus rapidement.

Bij dit specifieke geval houdt onze verantwoordelijkheid als samenleving en als politiek niet op. De pijnlijke waarheid is immers dat Raul en zijn zusje niet alleen zijn. Te veel kinderen worden in dit land geconfronteerd met structureel huiselijk geweld. Het leed van veel kinderen blijft onder de radar en we moeten daaraan iets doen, beste collega's. Vooruit gelooft vast in de bescherming van ieder kind, thuis en daarbuiten. Sommige kinderen en hun leed blijven vandaag te gemakkelijk onzichtbaar. Raul kon keer op keer geweld ondergaan zonder dat iemand aan de alarmbel trok. Hoe is het zover kunnen komen?

La police est un maillon important de la détection et du suivi au niveau du quartier.

Collega's, sommige signalen kan men niet negeren. Het verhaal van Raul leert ons dat we ons beter moeten organiseren, dat we kinderen beter moeten beschermen en dat we eerder moeten signaleren en optreden.

Quelles leçons la ministre tire-t-elle de ce drame et quelles mesures peut-elle et va-t-elle prendre?

Mevrouw de minister, u bent verantwoordelijk voor de politie, zij vormt een belangrijk sluitstuk in detectie en opvolging op wijkniveau. Welke lessen trekt u uit dit verhaal en welke maatregelen kunt en zult u nemen?

15.02 Minister Annelies Verlinden: Mevrouw Jiroflée, ik deel uw vertoewening. Ik krijg net als zovelen koude rillingen bij het horen van de omstandigheden van het overlijden van dit onschuldige kind. Net als u heb ook ik nog vele vragen die vandaag niet beantwoord kunnen worden. Laten we het gerechtelijk onderzoek in alle sereniteit afwachten, hoe hartverscheurend de situatie ook is. Politie en Justitie moeten hun werk kunnen doen.

15.02 Annelies Verlinden, ministre: Je partage cette indignation. Toutefois, il n'est pas encore possible, à l'heure actuelle, de répondre aux nombreuses questions. Nous devons attendre l'instruction en toute sérénité, en dépit du caractère très douloureux de la situation. La police et la justice doivent

We moeten als samenleving echter niet wachten met te doen wat we

vandaag wel al kunnen doen. Ik ben ervan overtuigd dat alle betrokken actoren op de een of andere manier hun uiterste best doen bij dit soort kwetsbare situaties om onrecht en lijden te vermijden.

Dit voorval heeft ons echter geleerd dat de collectiviteit gefaald heeft. We moeten dus blijven zoeken naar manieren om dit soort drama's te voorkomen. *It takes a village to raise a child*. Scholen, sociale diensten, politiediensten, Justitie, lokale besturen, private verhuurders, diensten van inburgering en integratie: allemaal samen moeten we ons inzetten in het belang van alle kwetsbare kinderen die zich in sociaal isolement bevinden.

Intrafamiliaal geweld is een bijzonder complex fenomeen. Ons systeem moet voldoende robuust en aanklappend zijn om tijdig signalen op te pikken en daar ook adequaat op te reageren. In de strijd tegen intrafamiliaal geweld heb ik 1,5 miljoen euro vrijgemaakt voor 15 innovatieve lokale projecten. Ook in Gent is zo'n project opgestart. Voor intrafamiliaal geweld kan immers enkel een ketengerichte aanpak leiden tot resultaat. Het is niet enkel een taak van de wijkpolitie – die in Gent overigens bijzonder goed is uitgebouwd –, we moeten het samen doen. Laten we zeker nu de collectieve verontwaardiging omzetten in een constructieve collectieve aanpak, zodat we straks met overtuiging kunnen zeggen: *we have a village that protects our children*.

pouvoir faire leur travail.

Toutefois, pour certaines choses que nous pouvons faire dès aujourd'hui, notre société ne doit pas rester dans l'expectative. Dans ce genre de situations, tous les services font, d'une manière ou d'une autre, tout leur possible pour éviter l'injustice et la souffrance. En l'occurrence, force est de constater que la collectivité a échoué. Nous devons donc continuer à chercher des manières de prévenir des drames comme la mort de Raul. *Il faut tout un village pour élever un enfant*, selon le dicton. C'est tous ensemble que nous devons nous investir en faveur de tous les enfants vulnérables qui se trouvent dans un état d'isolement social.

Les violences intrafamiliales sont un phénomène très complexe. Notre système doit être suffisamment robuste et proactif pour détecter les signaux à temps et y réagir également de manière adéquate. C'est pourquoi j'ai dégagé un montant de 1,5 million d'euros pour financer 15 projets locaux innovants. Un de ces projets a été lancé à Gand.

En matière de violences intrafamiliales, seule une approche en chaîne peut produire des résultats. Il ne s'agit pas uniquement de la mission de la police de quartier, qui est d'ailleurs particulièrement bien développée à Gand. J'espère qu'une approche collective constructive nous permettra de déclarer: *nous avons un village qui protège nos enfants*.

15.03 Karin Jiroflée (Vooruit): Mevrouw de minister, ik denk dat we het eens zijn. Een vermoeden, een vraag, laten weten dat een kind altijd alles mag vertellen ... het zijn de eerste stappen om uit een ellendige situatie te komen. Kinderen hebben burens, klasgenootjes, leerkrachten, een wijkagent. De rol die men heeft in het leven van een kind kan klein zijn, maar daarom niet minder essentieel.

Het opsporen van huiselijk geweld begint altijd met een vermoeden. Melden zonder onmiddellijk te veroordelen kan nooit kwaad. Honderden-een protocollen kunnen nooit een oplettende wijkbewoner vervangen.

15.03 Karin Jiroflée (Vooruit): Nous sommes d'accord. La détection des violences intrafamiliales commence toujours par une présomption. Signaler une situation sans immédiatement condamner ne peut pas faire de tort: 101 protocoles ne pourront jamais remplacer un voisin attentif. Nous devons oeuvrer ensemble à une meilleure protection.

Laten we samenwerken aan een betere bescherming. Kinderen zijn het waard. Kinderen zijn onze toekomst. Ik ben blij dat u die mening deelt, mevrouw de minister.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

16 Vraag van Tim Vandenput aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "De situatie van de Belgen in Soedan" (55003446P)

16 Question de Tim Vandenput à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "La situation des Belges au Soudan" (55003446P)

16.01 Tim Vandenput (Open Vld): Mevrouw de minister, collega's, sinds vorige week is er een guerrillaoorlog bezig in Soedan. Het gaat om een machtsstrijd tussen twee legers, namelijk dat van de president en dat van de vicepresident. Volgens internationale bronnen zijn er reeds 185 doden gevallen en meer dan 1.800 gewonden.

Humanitaire corridors zijn nodig om de hulp op de juiste plaats te krijgen. Er is echter geen politie die de veiligheid van de burgers kan garanderen. Het is één oorlogsgebied geworden, een oorlogsgebied waarin ook Belgen vastzitten. Zaterdag heeft Buitenlandse Zaken verklaard dat de Belgen in de hoofdstad Khartoem veilig zijn, dat alles onder controle is. Mevrouw de minister, getuigenissen van Belgen verstoort in schuilplaatsen geven soms een ander beeld. Momenteel weten wij zelfs niet hoeveel Belgen er juist in Soedan, in Khartoem, aanwezig zijn.

Gisteren werd bekendgemaakt dat het geweld in Soedan een eerste Belgisch slachtoffer heeft gemaakt. Onze landgenoot, hoofd van de EU-missie, die ik persoonlijk goed ken – het is een dorpsgenoot geweest –, werd neergeschoten. Zijn verwondingen zijn ernstig, maar hij is niet in levensgevaar. Namens mijn fractie hoop ik dat hij snel terugkomt, dat hij herstelt en in veiligheid wordt gebracht.

Mevrouw de minister, ondanks het zogezegde staakt-het-vuren gaan de gevechten verder. De Belgen lopen er nog steeds gevaar. Een algemene repatriëring dringt zich misschien op.

Staat Buitenlandse Zaken in rechtstreeks contact met de Belgen in Soedan? Op welke manier wordt hun veiligheid gegarandeerd? Zult u onze landgenoten oproepen om het land te verlaten? Denkt u misschien aan een algemene repatriëring, bijvoorbeeld in het kader van een EU-missie?

16.02 Minister Hadja Lahbib: Mijnheer Vandenput, de veiligheidssituatie in Soedan is inderdaad op zaterdag 15 april 2023 verslechterd, toen er gevechten begonnen tussen het leger en paramilitaire eenheden. Het reisadvies werd als gevolg daarvan onmiddellijk aangepast. Alle reizen naar Soedan worden nu afgeraden. Een tweede poging tot een humanitair staakt-het-vuren is gisteren gefaald. Er bestaat hoop dat er vandaag een derde poging komt, naar aanleiding van Eid-al-Fitr, het feest dat de ramadan afsluit.

De internationale gemeenschap heeft de gevechten unaniem veroordeeld. Wij zijn ons bewust van het feit dat de instabiliteit in Soedan een zeer negatief effect kan hebben op de hele regio. De VN-Veiligheidsraad is al samengekomen en maandag zullen wij op Europees niveau

16.01 Tim Vandenput (Open Vld): Depuis la semaine dernière, le Soudan est le théâtre d'une guerre de guérilla. On y dénombre déjà 185 morts et plus de 1 800 blessés. Le chef de la mission de l'Union européenne, un Belge, a été blessé par balle. Ses blessures sont graves, mais ses jours ne sont pas en danger. J'espère qu'il sera mis en sécurité.

En dépit d'un prétendu cessez-le-feu, les combats se poursuivent. Les Belges sont toujours en danger. Un rapatriement général pourrait s'imposer.

Le SPF Affaires étrangères est-il en contact direct avec les Belges au Soudan? Comment leur sécurité est-elle garantie? La ministre appellera-t-elle nos compatriotes à quitter le pays? Un rapatriement général dans le cadre d'une mission de l'Union européenne est-il envisageable?

16.02 Hadja Lahbib, ministre: La situation sécuritaire s'est détériorée le 15 avril 2023, lorsque des combats ont éclaté entre l'armée et des unités paramilitaires. Tout voyage au Soudan est désormais déconseillé.

Une deuxième tentative de cessez-le-feu humanitaire a échoué hier. On espère qu'une troisième tentative aura lieu aujourd'hui, après l'Aïd el Fitr.

de situatie bespreken in de Raad Buitenlandse Zaken van de EU.

Wij zijn op de hoogte van de aanwezigheid van 24 Belgen en 12 rechthebbers, in totaal 36 personen dus. De Belgen ter plaatse zijn voornamelijk mensen die zowel de Belgische als de Soedanese nationaliteit hebben, alsook ngo-medewerkers. Van die 36 personen heeft onze post in Caïro, bevoegd voor Soedan, er 30 met zekerheid kunnen lokaliseren in Khartoem. Van 6 personen is er voorlopig geen nieuws. Wij doen er alles aan om ook hen te lokaliseren.

Gisteren werden alle Belgen nog opgebeld door onze ambassade in Caïro. Onze landgenoten bevinden zich in relatieve veiligheid, maar zij ondervinden veel hinder van de vele stroomonderbrekingen en van problemen met de bevoorrading van voedsel en brandstof.

Op dit ogenblik is een evacuatie niet aan de orde, omdat de situatie in Khartoem te gevaarlijk is. Zo is eerder deze week een konvooi dat Amerikaans personeel buiten de ambassadecompound ging halen zwaar onder vuur genomen. België onderneemt stappen, in samenwerking met zijn partners, om voorbereid te zijn indien de situatie zou evolueren.

De toestand van onze landgenoot Wim Fransen is mij bekend. Wij volgen zijn situatie samen met zijn werkgever, de Europese Commissie, maar uit respect voor zijn privacy en die van zijn familie zal ik hierover verder geen commentaar geven.

La communauté internationale a condamné unanimement les combats. L'instabilité au Soudan pourrait avoir une incidence négative sur l'ensemble de la région. Le Conseil de sécurité des Nations Unies s'est déjà réuni et le Conseil des Affaires étrangères de l'UE examinera la situation lundi.

Nous avons connaissance de la présence de 24 Belges et de 12 ayants droit. Sur ces 36 personnes, notre poste au Caire, responsable du Soudan, a pu en localiser 30 avec certitude à Khartoum. Nous sommes pour l'instant sans nouvelles de six personnes. Nous mettons tout en œuvre pour les localiser elles aussi.

Nos compatriotes sont relativement en sécurité, mais ils subissent de nombreux désagréments. Pour l'instant, il n'est pas question d'évacuation dès lors que la situation à Khartoum est trop dangereuse. La Belgique prend des mesures, en collaboration avec ses partenaires, pour se préparer à une évolution éventuelle de la situation.

Nous suivons la situation de notre compatriote Wim Fransen avec son employeur, mais par respect pour sa vie privée et celle de sa famille, je ne ferai pas d'autres commentaires à ce sujet.

16.03 Tim Vandenput (Open Vld): Mevrouw de minister, bedankt voor uw heel grondig en uitgebreid antwoord. Ik ben blij dat u samen met de administratie de zaak zeer goed opvolgt. Dat bewijst u met de cijfers. De Belgen zijn geïdentificeerd en ze worden gecontacteerd vanuit Caïro. De evacuatie van de Belgen uit Afghanistan, operatie Red Kite, heeft ons geleerd dat wij inzake de veiligheid van onze landgenoten in het buitenland zeer snel moeten kunnen schakelen. Wij weten niet hoelang het conflict in Soedan zal duren of hoe het zal evolueren, maar we mogen geen risico's nemen. Het is de taak van Buitenlandse Zaken om de veiligheid van onze landgenoten in het buitenland zeker te garanderen. Dat doet u ook.

De heer Wim Fransen ken ik persoonlijk en ik onderhoud ook contact met de familie. Ik begrijp dat u om privacyredenen niet meer kunt zeggen, maar ik denk dat uw diensten dat ook goed opvolgen.

Voorzitter: Valerie Van Peel, ondervoorzitter.

Président: Valerie Van Peel, vice-présidente.

16.03 Tim Vandenput (Open Vld): L'évacuation des ressortissants belges d'Afghanistan nous a appris que nous devons pouvoir agir très rapidement lorsque la sécurité de nos concitoyens à l'étranger est en jeu. Nous ignorons combien de temps durera le conflit au Soudan ni comment il évoluera, mais nous ne pouvons pas prendre de risques.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

17 Questions jointes de

- **Malik Ben Achour à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales)** sur "L'escalade de la violence entre Israël et la Palestine" (55003452P)

- **Nabil Boukili à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales)** sur "La situation en Palestine" (55003453P)

17 Samengevoegde vragen van

- **Malik Ben Achour aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen)** over "De escalatie van het geweld tussen Israël en Palestina" (55003452P)

- **Nabil Boukili aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen)** over "De toestand in Palestina" (55003453P)

17.01 Malik Ben Achour (PS): Madame la ministre, à Jérusalem, des fidèles palestiniens ont été la cible d'un déchaînement inouï de violence et de brutalité au cœur même de la mosquée Al Aqsa. En pleine Pâques, des pèlerins chrétiens se sont fait humilier, molester, des nonnes se sont fait cracher dessus par des colons ultras, ces mêmes extrémistes qui, il y a quelques semaines, avaient profané un cimetière chrétien. En Cisjordanie, 20 parlementaires et 7 ministres dont les néofascistes Smotrich et Ben-Gvir ont accompagné 15 000 colons dans une marche vers la colonie sauvage de Evyatar. En Israël, les tentatives de mise au pas de la justice mobilisent depuis des semaines ce que le pays compte encore de citoyens attachés à la démocratie et à l'État de droit. En Israël, madame la ministre, la radicalisation s'accélère. Les fascistes, les xénophobes, les homophobes, les annexionnistes sont en train de prendre la main. Vous le savez, nous, socialistes, nous refuserons toujours et résolument de détourner le regard.

Où sont passé les espoirs d'une paix juste? Où est passé l'horizon d'une solution à deux États? Face à la violence, face à l'apartheid, face à la radicalisation du gouvernement israélien, la parole des Européens est faible et leurs actes sont invisibles. En décembre dernier, madame la ministre, la Belgique a posé un acte remarquable aux Nations Unies en soutenant la demande d'enquête sur l'état des droits humains dans les territoires palestiniens. Nous avons ainsi démontré notre grande capacité de *leadership*. Dans ce contexte inquiétant, quelles sont les initiatives additionnelles que vous comptez prendre sur le plan bilatéral, sur le plan européen, sur le plan multilatéral pour défendre le droit international et dessiner enfin un nouvel horizon de paix pour la région? Je vous remercie.

17.02 Nabil Boukili (PVDA-PTB): Madame la ministre, comme vous le savez, il y a eu des élections en Israël voici quelques mois. Ces élections ont abouti à un gouvernement déclaré comme le plus à droite, le plus raciste de l'histoire de l'État d'Israël, notamment parce que ce gouvernement comprend deux partis d'extrême droite.

C'est un gouvernement violent envers ses propres citoyens, au niveau israélien. Il essaie notamment d'imposer des réformes de la justice pour éviter que le premier ministre soit poursuivi pour corruption. C'est

17.01 Malik Ben Achour (PS): In Jeruzalem werden Palestijnse gelovigen in het hart van de Al-Aqsa moskee mishandeld. Midden in de paastijd hebben ultraconservatieve kolonisten christelijke pelgrims en nonnen gemolesteerd. Op de Westelijke Jordaanoever hebben twintig parlementsleden en zeven ministers 15.000 kolonisten op een mars naar de illegale voorpost Evyatar begeleid. In Israël hebben pogingen om de rechterlijke macht in het gareel te doen lopen protesten uitgelokt van burgers die de democratie en de rechtsstaat toegevoegd zijn. In dat land nemen fascist, xenofoben, homofoben en annexionisten de macht over.

Wat rest er van de hoop op een rechtvaardige vrede en een tweestatenoplossing? België heeft de vraag om een onderzoek naar de toestand van de mensenrechten in de Palestijnse gebieden bij de Verenigde Naties gesteund, terwijl Europa niet in staat is zijn stem te laten horen. Hoe zult u het internationaal recht verdedigen opdat er eindelijk een koers naar vrede in de regio uitgezet zou kunnen worden?

17.02 Nabil Boukili (PVDA-PTB): De recente verkiezingen in Israël hebben de meest racistische en meest rechtse regering in de geschiedenis van het land aan de macht gebracht. Die regering voert een gewelddadig beleid ten aanzien van haar burgers door met name justitiële hervormingen erdoor te drukken om te voorkomen

aussi un gouvernement de corrompus. Il y a eu des centaines de milliers de manifestants au sein d'Israël contre ce gouvernement, qui a perdu toute légitimité démocratique.

Ce même gouvernement est encore plus violent envers les Palestiniens, qui subissent encore aujourd'hui une occupation meurtrière et injuste.

Ce gouvernement veut aller encore plus loin. Il déclare qu'il faut faire un nettoyage ethnique. Ce sont des ministres au sein de ce gouvernement qui déclarent faire un nettoyage ethnique des Palestiniens, qui déclarent détruire des villes palestiniennes.

Récemment, l'armée d'occupation israélienne a débarqué dans la mosquée Al Aqsa, pendant le mois de ramadan, qui est un mois sacré pour les musulmans. Des musulmans étaient en train de prier au sein de la mosquée Al Aqsa. L'armée est rentrée avec des bombes lacrymogènes, des matraques, et les soldats ont tapé sur des enfants, sur des femmes, sur des hommes. Voilà le quotidien de la population palestinienne!

Madame la ministre, je vous donne quelques chiffres: 291 structures appartenant à des Palestiniens ont été démolies en Cisjordanie cette année. Nous sommes à près d'une centaine de morts, dont des enfants et des femmes, depuis le début de l'année 2023. Et nous n'entendons aucune réaction dans ce pays.

Madame la ministre, allez-vous réagir et prendre une position de condamnation de cette politique israélienne? Quelles mesures allez-vous mettre en place pour punir l'État d'Israël de ce comportement antidémocratique et répressif?

17.03 Hadja Lahbib, ministre: Monsieur Ben Achour, monsieur Boukili, notre pays est évidemment très préoccupé par la ligne politique suivie par le gouvernement israélien. Un gouvernement dont les principes et les pratiques vis-à-vis des territoires occupés sont diamétralement opposés au droit international, aux résolutions du Conseil de sécurité des Nations Unies ainsi qu'à nos positions européennes et nationales. Dès la nomination aux Affaires étrangères du ministre Cohen, je lui ai personnellement écrit en lui rappelant que les relations entre Israël et la Belgique étaient fondées sur des valeurs communes, soulignant l'importance que nous accordions au respect des valeurs humaines et à la lutte contre les discriminations.

Les derniers développements sont effectivement très inquiétants. Le 8 avril dernier, j'ai condamné les violences israéliennes contre les fidèles de la mosquée Al Aqsa. Notre pays exige le respect du statu quo concernant les lieux saints. J'ai également condamné les tirs de roquettes en provenance de Gaza et du Liban vers Israël. Nous condamnons toute forme de violence, toute violation de l'intégrité territoriale, de la sécurité et de la souveraineté d'Israël et des autres pays de la région.

Nous condamnons tout aussi fermement les attaques terroristes. Les attaques contre des cibles civiles israéliennes et palestiniennes sont inacceptables et violent le droit humanitaire international. Des condamnations, donc, mais aussi des actes concrets. Durant le Conseil des Affaires étrangères de l'Union européenne du 20 mars dernier, j'ai mis

dat haar eerste minister voor corruptie vervolgd zou worden. Die regering is echter nog gewelddadiger ten aanzien van de Palestijnen, die het slachtoffer zijn van een moorddadige en onrechtvaardige bezetting. Sommige ministers zeggen dat ze een etnische zuivering nastreven en dat ze Palestijnse steden willen vernietigen.

Het Israëlische leger is pal tijdens het ramadangebod binnengevallen in de Al-Aqsa moskee en heeft er mannen, vrouwen en kinderen in elkaar geslagen. De sloop dit jaar van 291 Palestijnse voorzieningen op de Westelijke Jordaanoever en het honderdtal doden sinds begin 2023 hebben geen enkele reactie van uw regering uitgelokt.

Zult u het Israëlische beleid veroordelen? Zult u de repressie door Israël en zijn schending van de mensenrechten bestraffen?

17.03 Minister Hadja Lahbib: Ons land is zeer bezorgd over het Israëlische beleid ten aanzien van de bezette gebieden, dat indruist tegen het internationale recht, de resoluties van de VN-Veiligheidsraad en het Europese en het Belgische standpunt. Ik heb de minister van Buitenlandse Zaken Cohen bij zijn aantreden onmiddellijk aangeschreven om hem te wijzen op het feit dat onze betrekkingen berusten op gemeenschappelijke waarden en op het belang van de strijd tegen discriminatie.

Op 8 april heb ik het Israëlische geweld ten aanzien van de gelovigen van de Al-Aqsa moskee veroordeeld. Ons land eist de eerbiediging van de status quo voor de heilige plaatsen. Ik heb eveneens de raketaanvallen op Israël vanuit Gaza en Libanon veroordeeld. We veroordelen alle vormen van ge-

le Proche-Orient à l'agenda. J'ai souligné le fait que les dernières conclusions du Conseil européen concernant le processus de paix au Proche-Orient datent de 2016. Il est donc urgent de les mettre à jour.

J'ai également demandé un inventaire des relations entre l'Union européenne et les parties au conflit, à savoir Israël et l'autorité palestinienne. J'ai demandé que ce soit réalisé avec quatre autres États membres et ai réitéré cette demande dans une lettre adressée au Haut représentant Borrell la semaine dernière. Sachez par ailleurs que le Service européen pour l'action extérieure vient tout juste de nous annoncer que cet inventaire serait prêt le mois prochain. On peut donc dire que la diplomatie menée par la Belgique a porté ses fruits.

Par ailleurs, j'ai demandé que la situation au Proche-Orient soit une nouvelle fois mise à l'agenda du Conseil des Affaires étrangères de l'Union européenne pas plus tard que lundi prochain. Je plaiderai alors à nouveau en faveur d'une action concertée des 27 pays de l'Union européenne. Notre pays est favorable à une solution à deux États. Cela signifie que "notre accord de coalition travaillera à la reconnaissance possible et opportune de l'État palestinien. Cela se fera en temps voulu et avec des pays qui partagent les mêmes idées".

Toutefois, vous n'ignorez pas que l'occupation israélienne croissante des territoires palestiniens depuis 1967, qui constitue une violation du droit international, continue de compromettre les perspectives d'une solution fondée sur la coexistence de deux États.

C'est pourquoi nous restons attachés à la politique de différenciation. Un groupe de travail interministériel dirigé par mon cabinet assure la mise en œuvre de l'accord du kern sur la différenciation. Cela a conduit à différentes initiatives diplomatiques de notre pays. Par exemple, nous avons pu recouvrer les droits de douane rétroactivement grâce au renforcement des contrôles par le ministère de l'Économie et celui des Finances. Les exportateurs des colonies israéliennes ne sont en effet pas autorisés à utiliser les tarifs préférentiels dont bénéficient les exportateurs israéliens en vertu de l'accord d'association Union européenne-Israël.

Si Israël devait annexer des parties des territoires palestiniens occupés, nous discuterions de contre-mesures avec les États membres de l'Union européenne, conformément à l'accord de coalition. Dans ce contexte, nous suivons de près le transfert de certains pouvoirs du ministère israélien de la Défense dans le domaine de la gestion administrative dans les territoires palestiniens occupés. Nous poursuivons donc notre travail et nous continuerons à suivre de très près la situation.

17.04 Malik Ben Achour (PS): Madame la ministre, je vous remercie et je prends bonne note des actions entreprises. Il importe qu'elles produisent rapidement des effets et qu'elles débouchent sur des sanctions. Comme vous le savez, à l'enjeu de la paix s'ajoute celui du crédit à accorder à la parole européenne. À cet égard, le poison absolu est le double standard, le deux poids deux mesures. Comment, en effet, défendre la primauté du droit international en Ukraine et convaincre, par exemple, les pays du Sud à se rallier aux sanctions contre la Russie quand les grandes capitales européennes détournent le regard lorsque ce même droit international est ostensiblement violé dans les territoires palestiniens?

weld en elke aantasting van de veiligheid en de soevereiniteit van Israël en van de landen in die regio, alsook de aanvallen op Israëlische en Palestijnse burgerdoelwitten.

Ik heb het Nabije Oosten tijdens verschillende vergaderingen van de Raad Buitenlandse Zaken van de EU op de agenda gezet. Ik heb gevraagd om de conclusies over het vredesproces in het Nabije Oosten, die van 2016 dateren, te actualiseren en om de betrekkingen tussen de EU, Israël en de PNA te inventariseren. Die inventaris zal volgende maand klaar zijn.

We steunen een tweestatenoplossing, maar de voortschrijdende Israëlische bezetting van de Palestijnse gebieden sinds 1967 brengt dat perspectief in het gedrang.

Daarom houden wij vast aan het differentiebeleid. Mijn kabinet leidt een interministeriële werkgroep om de toepassing van het in de regering bereikte akkoord hierover te verzekeren. Zo hebben wij dankzij aangescherpte controles met terugwerkende kracht douanerechten kunnen innen. Krachtens de associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Israël is het inderdaad niet toegestaan dat exporteurs van de Israëlische nederzettingen voorkeurtarieven krijgen. Indien Israël delen van de bezette Palestijnse gebieden zou annexeren, zouden we samen met de EU-lidstaten overleg plegen over tegenmaatregelen.

17.04 Malik Ben Achour (PS): Ik neem nota van de acties die ondernomen werden. Ze moeten snel tot resultaat leiden en uitmonden in sancties. De vrede en de geloofwaardigheid van het Europese discours staan op het spel. Het meten met twee maten en twee gewichten brengt daar ernstige schade aan toe. Hoe kan men verdedigen dat het internationaal recht in Oekraïne

Vous savez que, dans les relations internationales, il n'y a pas les méchants d'un côté et les gentils de l'autre. À mes yeux, des trajectoires sont prises par des gouvernements et des sociétés. On ne peut plus nier que la trajectoire israélienne est absolument dramatique. Par conséquent, défendons des principes qui ne soient pas à géométrie variable, mais appliqués de la même manière partout, non pas en fonction de nos alliances et de nos intérêts. La dignité des hommes et des femmes doit se défendre partout et en permanence.

17.05 Nabil Boukili (PVDA-PTB): Madame la ministre, votre réponse est à la fois décevante, honteuse et hypocrite.

Elle est décevante car vous n'adoptez pas de position claire, vous ne prenez aucune mesure, vous ne suspendez pas les accords commerciaux avec Israël. Vous continuez à commercer avec Israël comme si c'était un pays normal, qui n'a pas de gouvernement d'extrême droite et qui ne viole pas le droit international. Vous avez agi différemment avec d'autres pays. C'est décevant parce que vous nous dites que vous allez faire des analyses et demander des inventaires alors que cela fait 74 ans que c'est colonisé. Cela ne date pas d'hier!

Votre réponse est honteuse parce que vous utilisez un discours d'équidistance. Vous oubliez qu'il y a un oppresseur – l'État d'Israël – qui colonise, et qu'il y a un peuple qui résiste à la colonisation. Ce n'est pas la même chose! Il faut se positionner contre l'opprimeur.

Enfin, votre réponse est hypocrite parce que vous agissez à géométrie variable. Quand cela concerne Israël, vous vous taisez dans toutes les langues et aucune sanction n'est prise. Par contre, pour d'autres pays, les résolutions, les déclarations et les sanctions s'enchaînent! Quelles sanctions avez-vous prises contre Israël? Aucune! C'est hypocrite!

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitster**: Daarmee sluiten we de vragenronde af.

Ik geef het woord aan de heer De Roover.

18 Agenda

18 Ordre du jour

18.01 Peter De Roover (N-VA): Mevrouw de voorzitster, wij hebben daarstraks een toch wel onthutsend antwoord van de premier gekregen, toen vragen werden gesteld over de deontologie van een van zijn regeringsleden, meer bepaald staatssecretaris Schlitz. Het is gebleken

moet primeren als de Europese landen het hoofd wegdraaien wanneer dat internationaal recht in de Palestijnse gebieden met de voeten wordt getreden?

In internationale betrekkingen zijn er geen slechteriken en goodguys, maar paden die uitgestippeld worden door regeringen. Het pad dat de Israëlische regering uitgestippeld heeft, is dramatisch. De principes moeten overal op dezelfde manier toegepast worden, en niet in functie van onze bondgenootschappen en belangen.

17.05 Nabil Boukili (PVDA-PTB): Uw antwoord is teleurstellend, beschamend en hypocriet!

Teleurstellend omdat u geen maatregelen neemt en de handelsovereenkomsten met Israël niet opschort, waarbij u doet alsof u niet weet dat dit land door extreemrechts geleid wordt en het internationaal recht schendt. U zegt dat u analyses en inventarisaties wilt, maar deze gebieden zijn al 74 jaar gekoloniseerd!

Uw antwoord is beschamend in zijn neutraliteit. Israël koloniseert en onderdrukt, de Palestijnen verzetten zich. We moeten stelling tegen de onderdrukker nemen.

Ten slotte is uw antwoord hypocriet, omdat u Israël geen sancties oplegt, terwijl het voor andere landen resoluties, verklaringen en sancties regent!

18.01 Peter De Roover (N-VA): La réponse à nos questions sur la déontologie de Mme Schlitz, que nous avons obtenue tout à l'heure

dat zij de wet heeft overtreden. Het is gebleken dat zij in het Parlement het Parlement heeft voorgelogen. Het is gebleken dat zij bewijzen weg-moffelt. De heer Loones heeft de premier gevraagd of mevrouw Schlitz nog in deze regering kan functioneren.

Ik denk dat het tijd is dat mevrouw Schlitz hier vandaag zelf verantwoording komt afleggen. Daarom hebben wij een interpellatie ingediend. Wij vragen de behandeling daarvan in deze zitting.

18.02 Catherine Fonck (Les Engagés): Madame la présidente, la demande exprimée par la N-VA est, selon moi, légitime.

Cela serait l'occasion pour la secrétaire d'État de s'expliquer sur les éléments qu'elle a utilisés, hier, pour sa défense, en reportant, en fait, la responsabilité et la faute sur l'administration ou sur les associations, alors qu'il semble que ce ne soit plus le cas aujourd'hui.

Nous soutenons donc la demande d'interpellation de la N-VA.

De **voorzitster**: Vraagt nog iemand het woord? (Nee)

Ik noteer dat de fracties van het Vlaams Belang, de N-VA en Les Engagés het interpellatieverzoek steunen, wat voldoende is.

De vraag is dan of het punt vandaag op de agenda kan. Normaal zou de interpellatie kunnen worden ingelast voor de stemmingen en na de bespreking van de wetsvoorstellen. Er moet natuurlijk even worden nagegaan of staatssecretaris Schlitz aanwezig kan zijn. Indien dat het geval is, wordt het op die manier geagendeerd.

Propositions

Voorstellen

19 Proposition de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité, en ce qui concerne l'instauration d'une norme sur les pompes à chaleur (2828/1-5)

19 Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de invoering van een warmtepompnorm betreft (2828/1-5)

Proposition déposée par:
Voorstel ingediend door:
Kris Verduyck.

Discussion générale **Algemene bespreking**

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

De heer Ravyts, rapporteur, verwijst naar het schriftelijk verslag.

19.01 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Mevrouw de voorzitter, collega's, in de commissie voor Energie debatteren wij regelmatig over de elektriciteitsproductie. Hoe we ons in de toekomst zullen verwarmen, de olifant in de kamer, stelt ons voor veel grotere uitdagingen en op dat vlak zijn we veel minder ver gevorderd. De context waarin de beslissingen genomen moeten worden, is alvast heel duidelijk. Wij streven

de la part du premier ministre est ahurissante. La secrétaire d'État a enfreint la loi, menti au Parlement et dissimulé des preuves. Il convient qu'elle vienne elle-même se justifier aujourd'hui dans cet hémicycle. C'est pourquoi nous avons déposé une interpellation dont nous demandons l'examen au cours de la présente séance.

18.02 Catherine Fonck (Les Engagés): We steunen het interpellatieverzoek van de N-VA, dat legitiem lijkt. Zo kan de staatssecretaris haar verdediging toelichten, waarbij ze de verantwoordelijkheid op de administratie of de verenigingen afwentelde, wat niet langer het geval lijkt te zijn.

19.01 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Comment nous chaufferons-nous à l'avenir? C'est là un défi de taille que nous devons relever afin d'atteindre le double objectif d'une neutralité climatique d'ici 2050 et d'un approvisionnement en énergie

naar klimaatneutraliteit in 2050 en naar bevoorrading met volledig hernieuwbare energie. Dat is, ten eerste, belangrijk om onze klimaatdoelstellingen te behalen. Ten tweede, in de huidige geopolitieke context is het veel duidelijker geworden dat wij zo snel mogelijk energieonafhankelijk moeten worden. Ten derde, die transitie zal ook goed zijn voor onze portemonnee, want op termijn zal een systeem van hernieuwbare energie zorgen voor lagere facturen voor onze gezinnen en onze bedrijven.

Om de doelstelling van klimaatneutraliteit te behalen, moet men voor het Belgische woningbestand nog een flinke tand bijsteken. Op dit moment verwarmt 66 % van de huishoudens zich nog met gas en 21 % met stookolie.

Voor ons, groenen, moet een belangrijke doelstelling de versnelde verduurzaming van het woningbestand zijn. Dat kan door isolatie, waardoor de energievraag van de woningen daalt, alsook door de decarbonisering van de verwarmingstechnologie. Dan zijn warmtepompen de meest beloftevolle duurzame technologie om die doelstelling te bereiken. Niet alleen stoten warmtepompen geen CO₂ uit, omdat zij op elektriciteit werken, maar zij verbruiken ook minder dan gasketels of olieketels.

Wij zien dat België in Europa achteraan bengelt voor de plaatsing van warmtepompen. Een belangrijke – zo niet de belangrijkste – oorzaak van de achterstand, is dat het in België op het moment geen financieel interessante optie is een warmtepomp te plaatsen. Onze burgers worden immers vooral belast op de hoeveelheid verbruikte elektriciteit en veel minder op de manier waarop dat gebeurt, op een duurzame manier of niet.

Het is belangrijk de mensen en de bedrijven te helpen de overstap te maken naar verwarming met duurzame technologieën. Dat kan door de lasten te verschuiven naar fossiele brandstoffen, zodat zij die een ecologische keuze maken daar effectief voor beloond worden.

Het door de heer Verduyck ingediende wetsvoorstel dat vandaag voorligt, is een eerste stap die moet toelaten dat de meest ecologische keuze ook de meeste logische keuze wordt. Immers, als uit een jaarlijkse studie van de CREG blijkt dat het prijsverschil tussen het verwarmen met duurzame technologieën en het verwarmen met fossiele brandstoffen in de verkeerde richting evolueert – dus niet in de richting die wij willen – en het gebruik van duurzame technologieën dus niet wordt aangemoedigd, dan zal de CREG voorstellen kunnen doen aan de minister. Het mag duidelijk zijn dat dat een stimulans kan zijn om de omslag te maken naar het verwarmen op een duurzame manier.

De Ecolo-Groenfractie zal het wetsvoorstel heel graag mee ondersteunen en daarnaast blijven ijveren voor een meer structurele hervorming, die ook aanzet tot elektrificatie.

provenant uniquement de sources renouvelables. Compte tenu du contexte géopolitique, il est en outre nécessaire de nous affranchir le plus rapidement possible de notre dépendance énergétique. Enfin, un système basé sur les énergies renouvelables entraînera une diminution des factures pour nos ménages et nos entreprises. Actuellement, 66 % des ménages se chauffent au gaz et 21 % au mazout. Nous estimons qu'il faut rendre plus rapidement notre parc immobilier plus durable, à la fois en isolant nos bâtiments et en recourant à des technologies de chauffage plus écologiques.

Les pompes à chaleur constituent la technologie la plus prometteuse, parce qu'elles n'émettent pas de CO₂ et parce qu'elles consomment moins que les chaudières au gaz ou au mazout. Cependant, la Belgique est à la traîne à l'échelon européen, principalement parce que l'installation d'une pompe à chaleur n'est pas encore financièrement intéressante. En effet, nos concitoyens sont principalement taxés sur la quantité d'électricité qu'ils consomment et, dans une bien moindre mesure, sur la façon dont ils la consomment. À cet égard, une mutation est nécessaire.

La proposition de loi à l'examen constitue une première étape pour faire en sorte que l'option la plus écologique devienne l'option la plus logique. Si la comparaison annuelle de la CREG entre le prix du chauffage basé sur des technologies durables et le prix du chauffage aux énergies fossiles révèle que la différence de prix évolue dans une direction non durable, la CREG pourra soumettre des propositions au ministre. Étant donné qu'il peut s'agir d'une incitation à opérer la transition vers une manière plus durable de se chauffer, Ecolo-Groen soutient cette proposition de loi. Nous continuerons également de plaider pour une ré-

forme plus structurelle vers l'électrification.

19.02 Kurt Ravyts (VB): Mevrouw de voorzitter, ik heb collega Buyst horen zeggen dat het wetsvoorstel voor de groenen eigenlijk maar een opstapje is naar – in hun visie – het bijna verplicht maken van de meest duurzame manier van verwarmen, de warmtepompen. Ik weet niet wat het voor u is, mijnheer Verduyck, en ik zal het u straks nog eens vragen, maar u zult het hier wellicht zelf ook uiteenzetten.

Collega Verduyck, ook het Vlaams Belang staat open voor een geleidelijke vermindering van onze wereldwijde afhankelijkheid van fossiele energiebronnen.

Tegelijkertijd kan er een ware boom worden opgezet over de vragen hoe en waartoe in de Europese Unie burgers tot de elektrificatie moeten worden aangemoedigd. Elektrische vervoermiddelen en verwarmingsbronnen uitrollen bekt gemakkelijk en klinkt goed. Wanneer wij echter afdalen naar de dagelijkse realiteit, is die zaak echt heel wat complexer. Over de ecologische voetafdruk, dus de totale milieu-impact van die technologie, zouden wij hier lang kunnen discussiëren. Ik verwijs u naar het debat in Nederland, dat veel minder ideologisch en veel zakelijker verloopt.

Warmtepomptechnologie maakt het mogelijk woningen elektrisch te verwarmen. Dat gebeurt ook bij mij thuis. Ik weet niet of dat bij u het geval is. Ik zal u vertellen hoeveel mij dat heeft gekost. Ik ga even de PVDA-toer op. Dat heeft mij in totaal 27.000 euro gekost. Wie immers een warmtepomp installeert, installeert logischerwijs best ook zonnepanelen. Wie zonnepanelen en een warmtepomp heeft, installeert best ook een thuisbatterij. Ik betaalde 27.000 euro en kreeg een paar premies. Ik ben geen technicus en moet de installatie laten doen. Er gingen een paar premies van de prijs. Er bleef dan nog 24.000 euro over. Dat is de technologische revolutie die u aan de mensen wilt opdringen.

Het wordt nog technischer. Van het bestaande woonpatrimonium in dit land komt slechts een beperkt gedeelte in aanmerking voor performante en betaalbare verwarming via een klassieke lucht-luchtwarmtepomp. Mijnheer Verduyck, ik ga ervan uit dat u prioritair de klassieke lucht-luchtwarmtepomp bedoelt, dat dat de wensdroom is. Echter, mijnheer Verduyck, lucht-waterwarmtepompen op lage temperatuur zijn de optimale keuze voor – nu komt het – nieuwbouwwoningen.

Is elke woning in dit land een nieuwe woning? Die zijn perfect om te combineren, mijnheer Verduyck, met vloerverwarming of radiatoren op lage temperatuur. Door de werking op lage temperatuur houdt men immers het energieverbruik onder controle. Wanneer men over hogetemperatuur-lucht-waterwarmtepompen spreekt, die inderdaad kunnen worden aangesloten op bestaande radiatoren, zit men in veel gevallen met veel minder performantie en vooral met veel meer elektrisch energieverbruik. Als men zijn woning dus verwarmt op gas en men heeft geen vloerverwarming, zal een warmtepomp veel minder performant zijn.

U bent een relatief eerlijk man, want u geeft in uw tekst toe dat een en ander een zware investering vereist. U bedoelt dan wellicht, naast de warmtepomp, voldoende hoge eigen productie van hernieuwbare energie en zelfs batterijopslag.

19.02 Kurt Ravyts (VB): Pour Groen, cette proposition de loi est pratiquement un tremplin vers l'obligation d'opter pour une pompe à chaleur.

Le Vlaams Belang est favorable à une réduction progressive de la dépendance mondiale aux sources d'énergie fossiles. Cela sonne bien de dire qu'il faut passer à des moyens de transport et des sources de chaleur électriques, mais la réalité est plus complexe. J'ai fait installer une pompe à chaleur. En comptant les panneaux solaires et la batterie domestique, qu'il est recommandé de combiner avec cette pompe, cela a représenté un investissement de pas moins de 24 000 euros, après déduction des primes. Cette technologie coûteuse est imposée à nos concitoyens.

De surcroît, seule une partie du patrimoine d'habitations de notre pays entre en ligne de compte pour un chauffage performant et abordable à l'aide d'une pompe à chaleur "air" classique. Ces pompes à chaleur constituent le choix optimal pour les nouvelles constructions. Dans les habitations plus anciennes, sans chauffage par le sol ou sans radiateurs à basse température, il faut des températures élevées, ce qui se traduit par des performances moindres et une consommation d'électricité plus élevée.

19.03 Kris Verduyckt (Vooruit): Collega Ravyts, u wekt de indruk alsof we hier straks over een verplichting tot installatie van warmtepompen zullen stemmen. Om elke verwarring te voorkomen, laat het duidelijk zijn: de tekst gaat over de vaststelling dat de prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen in ons land ver zoek is en ondermaats is in vergelijking met bijvoorbeeld Nederland en de Scandinavische landen. De vraag waarover we ons vandaag buigen, is of u bereid bent een transparant instrument te installeren om de verhouding te verbeteren. Daarover gaat het.

We willen net al wie die stevige investering heeft gedaan – net zoals u – het signaal geven dat men op lange termijn op de overheid kan rekenen als het gaat over de elektriciteitsprijs. De overheid garandeert namelijk een correcte prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen in dit land.

Het gaat hier niet over de verplichting om warmtepompen te installeren, hoewel ik wel hoop dat zoveel mogelijk mensen het gebruik van die technologieën overwegen om de uitstoot, waarover u net zei dat het Vlaams Belang die ook naar beneden wil krijgen, te beperken.

19.04 Kurt Ravyts (VB): Mijnheer Verduyckt, mijn lange prelude – waarvoor mijn verontschuldiging – gaat er eigenlijk om uw hoop wat realistischer te maken. Misschien hoopt u dan minder en spreekt u wat meer vanuit de realiteit. Inderdaad, vóór de energiecrisis stonden de elektriciteitsprijzen niet in verhouding tot die van gas, van fossiele brandstoffen. Op elektriciteit worden in de praktijk immers veel meer taken en andere heffingen toegepast dan op fossiele brandstoffen als gas. De zaak van de zogenaamde shift kwam ook al aan bod bij het debat over de accijnzen, zeg maar de fiscale hertekening van de energiefactuur. Wij weten allemaal dat ondanks de sterk gedaalde gasprijzen, die echter nog steeds hoger zijn dan twee jaar geleden, niemand in de regering het in zijn hoofd zal halen om nu al die shift te bewerkstelligen en het gas duurder te maken. De Europese Commissie wil dat wel en spreekt over 2027, wat eerder in deze vergadering al aan bod kwam.

Binnen drie zal jaar het systeem van de uitstootrechten uitgebreid worden naar gebouwen en mobiliteit. Ik vind het schandalig hoe dat aan de mensen wordt voorgesteld. Ik heb deze week heel aandachtig geluisterd naar de socialistische Eurocommissaris, de heer Frans Timmermans, en ook naar de heer Delbeke, topambtenaar. Zij spreken over een aanmoediginkje, een prijsprikkeltje, om de mensen in de juiste richting te laten bewegen. Fantastisch, fantastisch!

Collega Verduyckt, wat hier nu voorligt is inderdaad niet meer dan een meetinstrument, de invoering van een warmtepompnorm als aanvulling op de al bestaande energienorm. Concreet zal aan de CREG worden gevraagd om jaarlijks tegen 15 mei onderzoek te doen naar het verschil in kostprijs tussen warmtepomptypes en fossiele energiebronnen om woningen te verwarmen en sanitair warm water te produceren.

Zoals u zegt, indien die verhouding volgens de studie ongunstig evolueert, zou de CREG voor de kostprijsbestanddelen van de elektriciteitsfactuur waarvoor de federale overheid bevoegd is, de bevoegde minister ter zake voorstellen kunnen aanreiken. Meten is weten, inderdaad.

19.03 Kris Verduyckt (Vooruit): Ma proposition de loi n'a pas trait à l'obligation d'installer une pompe à chaleur. Elle porte uniquement sur le rapport entre le prix de l'électricité et celui du gaz. Ce rapport est bancal dans notre pays par comparaison avec les Pays-Bas et les pays scandinaves, par exemple. Ma proposition de loi propose un instrument transparent pour améliorer ce rapport. Nous donnons aux personnes qui ont investi dans une pompe à chaleur le signal qu'elles peuvent compter sur les pouvoirs publics pour veiller à un rapport correct entre les prix des différentes énergies. J'espère que nos concitoyens opteront de plus en plus pour cette technologie, mais nous ne l'imposons pas.

19.04 Kurt Ravyts (VB): Je voudrais seulement apporter un peu plus de réalisme par rapport aux espérances de l'auteur de la proposition. Avant la crise énergétique, les prix de l'électricité n'étaient pas comparables à ceux du gaz. L'électricité est davantage grevée de taxes. En dépit de la baisse des prix, le prix du gaz est actuellement toujours supérieur au niveau atteint il y a deux ans. Aucun membre du gouvernement n'imaginerait d'imposer dès à présent un glissement et d'augmenter ce prix. La Commission européenne, en revanche, l'envisage pour 2027, lorsque le système des droits d'émission sera élargi aux bâtiments et à la mobilité. Frans Timmermans, commissaire européen socialiste, estime qu'il s'agit d'un petit incitant tarifaire pour orienter les citoyens dans la bonne direction!

Il est exact que la proposition de loi de M. Verduyckt porte uniquement sur l'instrument de mesure. Chaque année, la CREG comparera les coûts de chauffage liés à une pompe à chaleur à ceux qu'entraînent les sources d'énergie fossiles.

Si le rapport entre ces coûts évolue

Ik zeg er echter wel bij dat wij alleen geloven in een zeer geleidelijke evolutie naar minder gebruik van gas als verwarming. Wanneer men effectief kiest voor een beter evenwicht tussen de prijs van elektriciteit en die van fossiele energiebronnen, dient men hier over meer dan één nacht ijs te gaan, gelet op de toestand van het bestaande woningpatrimonium. Ik herhaal: gelet op de toestand van het bestaande woningpatrimonium. Dat betekent concreet, mijnheer Verduyck, dat zeer veel mensen vandaag simpelweg niet over een woning beschikken waarin ze zonder substantiële renovatie naar elektrische verwarming kunnen overschakelen. Niemand die pakweg twintig jaar geleden een woning heeft laten bouwen, sleutel op de deur, gaat zomaar zijn vloer laten openbreken om er grondverwarming in te steken teneinde performant met een warmtepomp te kunnen verwarmen.

De kern van het probleem inzake de verhouding fossiel versus elektrisch is natuurlijk ofwel de elektriciteit minder duur maken, ofwel het gas duurder maken. Nederland heeft gekozen voor het tweede. Dan is investeren in een warmtepomp vanzelfsprekend interessant voor degenen die het kunnen betalen. Dit in België opleggen is een sociaal kerkhof veroorzaken, dat weet u ook.

De Vlaamse regering legt bij nieuwbouw het gebruik van duurzame verwarmingsmethoden op. Dat is volgens mij de enige realistische weg om de transitie geleidelijk aan te bewerkstelligen. Vergeet ook niet dat het de woning duurder maakt in aankoop.

[19.05] Kris Verduyck (Vooruit): Ten eerste begint u opnieuw over opleggen. Er staat hier nergens dat we iets opleggen. U probeert de mensen hier vooral weer schrik aan te jagen over kosten. U bent vandaag al twee keer tussengekomen over de Europese Green Deal. Ik zal u eens zeggen wat geld kost. U zegt dat dit de mensen geld zal kosten. Weet u wat geld kost? Als morgen uw woning scheurt omdat de grond te droog is, dan kost dat geld. Als morgen uw woning onder water loopt omdat de rivieren buiten hun oevers treden, dan kost dat geld. Als morgen uw oogst omwille van grote droogte mislukt, zoals vandaag in het zuiden van Europa, dan kost dat enorm veel geld. Dat kost enorm veel geld aan mensen die daar heel hun leven voor gespaard en gewerkt hebben en ook aan de maatschappij die daar vervolgens voor een stuk de gevolgen van draagt. Dat kost enorm veel geld.

U hebt vanmiddag gesproken over klimaatreligie, alsof de klimaatopwarming nog iets is waarin men moet geloven of niet. Het is bijzonder triestig dat zulke woorden hier in dit Parlement gebruikt worden. Wij leggen hier gewoon een transparant instrument voor, waarbij de overheid tenminste een betrouwbare partner is voor mensen die investeren in duurzame technologie, waarvan iedereen het erover eens is dat dat het te bewandelen pad is en waarvan we allemaal weten dat het een stevige investering is. Zo kunnen die mensen op ons rekenen en zullen wij ervoor zorgen dat de elektriciteitsprijs tenminste niet meer zal stijgen en dat de mensen het leven niet nog meer zuur wordt gemaakt. Daar gaat het over.

We moeten de mensen niets wijsmaken. We leggen de mensen hiermee niets op, maar we willen het voor hen makkelijker maken om te

défavorablement, la CREG pourrait formuler des propositions visant à agir sur les composantes du prix qui relèvent des compétences fédérales. Nous croyons que la situation évoluera vers une diminution de l'utilisation du gaz comme source d'énergie pour le chauffage, mais très progressivement. Vu l'état du patrimoine immobilier, il faudra agir avec circonspection si l'on opte pour un meilleur équilibre entre le prix de l'électricité et celui des sources d'énergie fossiles. Pour de nombreuses personnes, le passage à une pompe à chaleur nécessitera des rénovations importantes.

Au fond, nous avons deux possibilités: diminuer le prix de l'électricité ou augmenter celui du gaz. Les Pays-Bas ont choisi la seconde option. Celle-ci implique qu'il devient plus intéressant d'investir dans une pompe à chaleur. Imposer un tel choix en Belgique créerait un cimetière social.

[19.05] Kris Verduyck (Vooruit): Nous n'imposons rien. M. Ravyts tente d'effrayer les gens au sujet des coûts. Mais qu'est-ce qui coûte vraiment de l'argent? Les habitations qui se fissurent parce que le sol est trop sec, les habitations qui sont inondées parce que les rivières débordent, les récoltes qui échouent à cause de la sécheresse, comme c'est le cas aujourd'hui dans le sud de l'Europe. Ces incidents coûtent cher, à la fois pour les personnes qui ont économisé et travaillé toute leur vie et pour la société. Cet après-midi, M. Ravyts a parlé de "religion climatique", comme si le réchauffement climatique était encore un concept auquel on pouvait croire ou non. Nous ne faisons rien d'autre que de créer un instrument qui nous permettra de garantir que le prix de l'électricité n'augmentera plus.

kiezen voor technologieën die echt goed zijn voor onze samenleving.

19.06 Kurt Ravyts (VB): Collega Verduyckt, als ik het woord klimaatreligie gebruik, dan gaat het niet over al of niet geloven in de klimaatopwarming, het gaat over het met de karwats opleggen van de energietransitie tegen bepaalde onrealistische tussentijdse deadlines. Het gaat dus om onrealistische tussentijdse doelstellingen tegen 2030-2035. Dit kan gewoon niet op een sociale manier worden bewerkstelligd. Steeds meer mensen geven mij gelijk, niet alleen mensen in dit Parlement, maar ook de man in de straat, die vanuit de realiteit spreekt.

Ik zal u echter heuglijk nieuws brengen, want we zullen ons niet verzetten tegen dit wetsvoorstel, aangezien het effectief alleen beoogt de beleidsmakers te informeren en het ervoor zorgt dat de problematiek scherper tegen het daglicht kan worden gehouden. Het is echter zeer belangrijk om te benadrukken dat men door de financiering van de transitie via consumptie een gevaarlijke weg inslaat. Straks zal een andere fractie dat hier ongetwijfeld nog beamen, zij het met het schaamrood op de kaken, aangezien ze een Vlaams Belanger gelijk zullen moeten geven.

De transitie financieren via consumptie is dus een gevaarlijk pad dat naar asociale toestanden zal leiden. Mijnheer Verduyckt, wees voorzichtig met prijsprikkels, ook al staan die niet in het voorliggende wetsvoorstel. Uw partij wil die immers wel, net zoals Groen. Een warmtepomp wordt voor de mensen namelijk niet plots betaalbaar omdat Europa bijvoorbeeld over drie jaar het gas duurder zal maken.

Maar goed, we zullen de warmtepompnorm als meetinstrument goedkeuren, want meer dan dat is het hier inderdaad niet.

De **voorzitter**: Collega's, tot nog toe hebben maar zeer weinig leden gestemd met betrekking tot de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen. Wij zullen de stemming dus met een halfuur verlengen, tot 17.30 uur. Ik stel voor dat alle fractieleiders hun leden oproepen om hun stem te gaan uitbrengen.

19.07 Leen Dierick (cd&v): Mevrouw de voorzitter, collega's, iedereen beseft ten volle dat we in een energietransitie zitten. We weten allemaal dat we meer moeten investeren in propere technologieën, om zo minder afhankelijk te worden van fossiele brandstoffen.

Vaak willen mensen wel investeren in propere technologieën, maar helaas botsen ze vaak op financiële grenzen. Dat is ook het geval bij mensen die wensen te investeren in een warmtepomp. Als we meer mensen willen aanzetten tot het investeren in een warmtepomp, moeten we proberen om dat financieel interessant te maken.

Het is belangrijk dat mensen die investeringen doen in bijvoorbeeld een warmtepomp, daarbij ook voordeel hebben. En ja, meten is weten. Daarom steunen wij ook het voorstel van Vooruit, waarbij de CREG als onderdeel van de studie met betrekking tot de energienorm ook de verhouding moet publiceren tussen enerzijds de kostprijs voor de verwarming met een warmtepomp en andere duurzame technologieën en anderzijds de kostprijs voor de verwarming met fossiele verwarmingsbronnen, zoals aardgas. Het is belangrijk dat die verhouding gekend

19.06 Kurt Ravyts (VB): Lorsque j'évoque la religion climatique, il ne s'agit pas de la croyance dans le réchauffement climatique, mais du fait d'imposer par la force la transition énergétique en l'assortissant d'échéances irréalistes. Les objectifs intermédiaires fixés pour 2030 et 2035 ne peuvent être atteints d'une manière socialement acceptable. De plus en plus de personnes me donnent raison à cet égard.

Nous ne nous opposerons pas à cette proposition de loi, parce qu'elle vise uniquement à informer les décideurs politiques. En revanche, nous estimons que le financement de la transition par la consommation est une voie dangereuse, qui mènera à des situations asociales. Une pompe à chaleur ne deviendra pas tout à coup financièrement abordable parce que l'Europe rendra le gaz plus cher en 2027. Nous soutiendrons la norme sur les pompes à chaleur comme instrument de mesure, car tel est l'unique objet de cette proposition de loi.

19.07 Leen Dierick (cd&v): Nous avons tous conscience de la nécessité d'investir dans des technologies propres pour réduire notre dépendance par rapport aux combustibles fossiles. Malheureusement, ce n'est pas toujours faisable financièrement pour tout le monde. Si nous souhaitons inciter plus de personnes à investir dans une pompe à chaleur, nous devons rendre cette option financièrement intéressante. C'est pourquoi nous soutenons cette proposition visant à charger la CREG, dans le cadre de l'étude portant sur la norme énergétique, d'examiner le rapport entre le coût du chauffage à l'aide d'une pompe à chaleur et le coût du chauffage à l'aide de combustibles

is, dat daarover transparantie bestaat, zodat er ook kan worden bijgestuurd.

De CREG krijgt ook de opdracht om een advies met aanbevelingen voor maatregelen aan de minister van Energie te bezorgen, zodat ook de minister daarmee aan de slag kan gaan.

Zoals u weet, heeft cd&v lang gestreden voor de energienorm. Wij zijn ook zeer tevreden dat die energienorm er uiteindelijk is. Wij steunen dan ook heel graag dit wetsvoorstel en kijken uit naar de verdere uitvoering en naar de impact ervan.

19.08 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Beste collega's en beste indier Verduyck, uiteraard steunen wij de massale uitrol van warmtepompen. Het elektrificeren van onze verwarmingsvraag is een belangrijke stap in de energietransitie. Dat wil ik nogmaals duidelijk zeggen, mijnheer Verduyck, want in de commissie hebt u geïnsinueerd dat wij ons zouden verzetten tegen het uitbannen van fossiele brandstoffen en dat wij zelfs onze plaats in de klimaatmarsen niet zouden hebben. Dat is ongelooflijk, want wij verzetten ons allerm minst. Uiteraard zijn wij voor de transitie naar een koolstofvrije maatschappij, trouwens met meer ernst en daadkracht dan de federale regering. Uiteraard hebben ook warmtepompen daarin een rol te spelen.

De vraag is natuurlijk hoe dat moet gebeuren. Voor de meeste mensen is een warmtepomp onbetaalbaar, het gaat om bedragen tussen 5.000 en 10.000 euro, evenals een grondige renovatie en isolatie van de woning, wat de eerste maatregel in de ecologische transitie zou moeten zijn.

Daarom roepen wij op tot een switch. Wij hebben duidelijk nood aan publieke investeringen. De overheid moet via derde-betalersregelingen mensen helpen om hun huis te isoleren en een warmtepomp te installeren. Wij hebben dus wel degelijk constructieve voorstellen.

Wij geloven echter niet dat de energietransitie kan worden gerealiseerd, laat staan op een sociaal rechtvaardige manier, via het verhogen van en sturen met accijnzen. Dat is exact wat de regering met die accijnzen van plan is: de accijnzen verlagen voor elektriciteit en verhogen voor gas. Dat hebben verschillende ministers al duidelijk aangekondigd in het kader van de invoering van de accijnzen sinds 1 april van dit jaar. Dat was helaas geen aprilgrap. Die methode gaat volledig voorbij aan de sociale realiteit van veel mensen.

Dit wetsvoorstel draagt de CREG op om elk jaar een studie te doen naar de rentabiliteit van warmtepompen naar analogie van de energienorm. Op zich zijn wij niet tegen studiewerk. De vraag is echter wat men met de resultaten van die analyse zal doen. Dat is niet zo onschuldig.

We hebben in de commissie duidelijk gezegd dat wij dat wetsvoorstel zouden kunnen steunen mocht het leiden tot een algemene verlaging van de accijnzen, dus tot een vermindering van de accijnzen op elektriciteit zonder een verhoging van de accijnzen op aardgas. Het gaat in de debatten daarover immers altijd over de verhouding tussen die twee. Als het echter zou leiden tot een verschuiving van accijnzen op elektriciteit naar accijnzen op aardgas, waardoor gas dus nog duurder zou worden, dan kunnen wij dat niet steunen. Op de vraag waartoe dit

fossiles. Si nous disposons de ces données, nous pourrions procéder à d'éventuels ajustements.

19.08 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Nous soutenons le déploiement des pompes à chaleur. L'électrification de nos besoins en matière de chauffage est une étape importante de la transition énergétique. En commission, on nous a reproché d'être opposés au renoncement progressif aux énergies fossiles, mais c'est évidemment faux. Nous sommes bien sûr favorables à la transition vers une société décarbonée, mais la manière dont elle se déroulera pose question. La plupart des citoyens n'ont pas les moyens d'acheter une pompe à chaleur, ni de financer une rénovation et une isolation en profondeur de leur logement. L'État doit leur venir en aide grâce au système du tiers payant.

Nous ne croyons pas que la transition énergétique pourra être réalisée dans des conditions de justice sociale par le biais d'une augmentation des accises, ce que le gouvernement a l'intention de faire. Nous ne sommes pas opposés à une étude de la CREG, mais la question est de savoir ce qu'on entend faire de ses résultats. Cela n'est pas si anodin. Si la proposition de loi à l'examen conduit à des accises plus élevées sur le gaz, nous ne pouvons pas la soutenir. En commission, nous n'avons pas obtenu de réponse à la question de savoir à quoi la proposition de loi mènerait.

zal leiden, kregen we van niemand een antwoord, ook niet van u, mijnheer Verduyckt.

19.09 Kris Verduyckt (Vooruit): Mijnheer Warmoes, ik heb op de lagere school begrijpend lezen gekregen. Ik weet niet of u dat vak ook hebt gekregen, maar ik zou toch graag weten hoeveel punten u daarop behaalde. Wat u hier zegt, is onvoorstelbaar.

Wij vragen aan de CREG om ons een rapport te bezorgen waarin we heel transparant de verhouding tussen de kostprijs van elektriciteit en gas zouden kunnen zien. We vragen aan de CREG om ons een politiek instrument te geven dat we in elk parlement in dit land kunnen gebruiken om die verhouding beter te krijgen. U voegt daar evenwel onmiddellijk aan toe dat de gasprijzen zullen stijgen. Dat wordt nergens vermeld. Het is aan iedere regering in dit land om dan te beslissen wat ze ermee zullen doen.

U als oppositie – want u zult vermoedelijk nog in de oppositie zitten – kunt vervolgens aan de hand van die norm zeggen dat we niet goed bezig zijn. Als u meent wat u daarnet zei, namelijk dat u meer warmtepompen in het land wilt, dan geef ik u een extra politiek instrument waarmee u kunt zeggen dat we niet goed bezig zijn. U trekt echter nu al conclusies en stelt al vragen nog vóór de CREG maar één berekening heeft gemaakt en nog vóór enige regering in dit land zich daarover heeft gebogen.

U wilt dus zelfs geen deel van de oplossing zijn. Dat heeft mij er in de commissie toe aangezet om te zeggen dat u niets verloren hebt op klimaatmarsen. U wilt de klimaatactivisten en de mensen stroop om de mond smeren. U wilt bij iedereen goed staan. Dat gaat echt niet. Ik begrijp zelfs niet dat u naar dit instrument kijkt en zegt dat dit voor u niet kan. Dit is gewoon een manier om tot een oplossing te komen en het zal aan de beleidsmakers zijn om er vervolgens iets mee te doen, maar u loopt daar nu al op vooruit.

19.10 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mijnheer Verduyckt, ten eerste weet ik niet of u hebt geluisterd naar alles wat ik heb gezegd. Ik heb gezegd dat we voorstander zijn van een derde-betalersregeling. Dat de regeringen in dit land verkeerd bezig zijn, daar heb ik geen studie van de CREG voor nodig. Dat weet u al, dat kunt u gewoon afleiden uit het aantal warmtepompen in ons land vergeleken met andere landen. Zo simpel is het. Dat komt om te beginnen omdat warmtepompen veel te duur zijn. Veel mensen, en zeker de mensen waarvoor u zagezegd opkomt, de armste mensen, hebben gewoon het geld niet om dat te installeren, zo simpel is dat. Voer een derde-betalersregeling in. Dat is ons voorstel en dan zal het vooruitgaan. Dat is een eerste punt.

Ten tweede, denkt u echt dat wij naïef zijn? Ik lees u het verslag voor van de discussie in de commissie. Het gaat over de verhouding tussen de accijnzen – hier toeslagen genoemd – op elektriciteit en gas. Er staat letterlijk in het door u mee goedgekeurde verslag: "Bepaalde toeslagen zouden inderdaad van de elektriciteitsrekening kunnen worden gehaald. Omgekeerd kunnen aan de gasfactuur toeslagen worden toegevoegd." Dat betekent dat gas dus duurder wordt gemaakt. Collega Buyst heeft net gezegd: "De lasten verschuiven naar de fossiele brandstoffen." Wat is dat anders dan de accijnzen van gas optrekken? Er staat inderdaad niet in het wetsvoorstel dat dit omhoog zal gaan, maar ik weet heel goed waar u naartoe wilt. Ik ben niet naïef en mijn partij

19.09 Kris Verduyckt (Vooruit): Nous demandons à la CREG de nous fournir un rapport sur la relation entre le prix de l'électricité et celui du gaz, afin que nous disposions d'un outil pour améliorer cette relation. M. Warmoes proclame dès à présent que cela entraînera une hausse des prix du gaz, mais cela ne figure nulle part dans le texte. L'opposition pourra également se servir utilement de cette étude, mais M. Warmoes ne souhaite même pas faire partie de la solution.

19.10 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Je n'ai pas besoin d'une étude de la CREG pour savoir que les gouvernements de ce pays font fausse route. Notre pays compte beaucoup moins de pompes à chaleur que d'autres pays parce qu'elles sont trop onéreuses. Avec un régime du tiers payant, nous pourrions résoudre ce problème.

Il n'est évidemment inscrit nulle part dans cette proposition de loi que les accises sur les combustibles fossiles augmenteront, mais nous ne sommes pas naïfs. Nous connaissons très bien la direction que le gouvernement entend suivre.

ook niet. Waarom dacht u dat we dit bestuderen?

19.11 Kris Verduyckt (Vooruit): Het klopt inderdaad dat dit een stevige investering is. Weet u wat het probleem is bij hernieuwbare energie? Vaak moet men eerst de investering doen om vervolgens te genieten van veel goedkopere elektriciteit of energie. Dat is dikwijls de heuvel waar men over moet, waar we mensen moeten over krijgen om die investering te doen, dat klopt. Daarvoor zijn er net maatregelen nodig. U vernoemt de derde-betalersregeling. Er staat al jaren in ons programma dat Vlaanderen via een derde-betalersregeling zou moeten inzetten op de renovatie van huizen. Dat is dus perfect een maatregel die hieruit zou kunnen resulteren.

Het gaat vandaag echter niet over een maatregelenpakket, maar gewoon over een instrument om meer duidelijkheid te krijgen over de prijs en daar vervolgens iets mee te doen. U geeft nu al kritiek op eventueel mogelijke gevolgen van het installeren van dit instrument. Dat gaat mijn petje te boven. Ik begrijp echt niet waarom u daar al over bezig bent. Als u straks kritiek hebt op de maatregelen, uit die dan, maar de maatregelen zijn er nog niet en u spuit nu al kritiek. Dat kan ik niet begrijpen, en ik begrijp zeker niet dat u het wetsvoorstel niet wilt steunen.

19.12 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mijnheer Verduyckt, ik zei al dat ik nog niet gedaan had, maar ik zal u al het einde van mijn betoog verklappen: wij zullen ons onthouden bij de stemming over het wetsvoorstel. Dat is voor u echter geen verrassing, want dat hebben wij in de commissie ook al gedaan.

Waarom zullen wij ons onthouden? Ik heb het net gezegd. Ik heb u, als eerste indiener, en de andere indieners de vraag gesteld waar het wetsvoorstel toe zal leiden. U zult natuurlijk antwoorden dat dat er niet in staat en dat u dat niet weet. Zal het wetsvoorstel zorgen voor een hogere gasfactuur? Zult u de accijnzen op de gasfactuur nog verhogen of niet? Daar hebben wij geen antwoord op gekregen. Wij hebben duidelijk gezegd dat u niet op ons zult kunnen rekenen als u de accijnzen wilt verhogen. Als dat erin stond, zouden wij zelfs tegenstemmen. Als er een verlaging van de accijnzen op elektriciteit in stond, zonder dat aan de accijnzen op gas wordt geraakt, zouden wij voorstemmen, maar wij hebben daar geen antwoord op gekregen. Wij onthouden ons dus omdat het noch het ene noch het andere is.

Formeel staat het inderdaad niet in het wetsvoorstel en u hebt zich daar ook niet toe geëngageerd – uw woord is natuurlijk ook maar een woord –, maar wij zien wel in welk kader het past. Eigenlijk past het voorstel in het plaatje – zoals collega Buyst en u ook hebben gezegd – waarbij de verhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen ten voordele van elektriciteit wordt omgebogen.

Er is daarstraks nog gesproken over de koolstoftaks op Europees vlak. We weten heel goed dat dat zal betekenen dat men eigenlijk de accijnzen op gas zal verhogen, een soort koolstoftaks. De ministers hebben ook duidelijk gezegd dat als de accijnzen ingevoerd zijn, dat ook is om de fossiele brandstoffen stilaan uit te faseren. De PVDA is daar voorstander van, maar niet ten koste van de burgers.

Dit wetsvoorstel heeft alleen de bedoeling om de CREG de opdracht

19.11 Kris Verduyckt (Vooruit): Dans le cas des énergies renouvelables, il convient souvent de réaliser un gros investissement pour pouvoir ensuite bénéficier d'une énergie beaucoup moins chère. Pour encourager les personnes à réaliser cet investissement, des mesures sont nécessaires. Le régime du tiers payant pour la rénovation des habitations figure depuis des années dans le programme de Vooruit. Cette étude pourrait également y contribuer.

Cette proposition de loi ne consiste pas en un paquet de mesures, mais uniquement en un instrument visant à apporter plus de clarté sur le prix. Je ne comprends vraiment pas ce dont parle M. Warmoes.

19.12 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Nous nous abstiendrons lors du vote, parce que je n'ai pas reçu de réponse à ma question sur les conséquences de cette proposition de loi. Nous voyons bien le cadre dans lequel la proposition s'inscrit, à savoir celui d'une augmentation des accises sur le gaz. Nous sommes également favorables à une suppression progressive des énergies fossiles, mais pas au détriment des citoyens. La logique sous-jacente de cette proposition de loi est de faire évoluer le prix des énergies fossiles à la hausse et celui des énergies renouvelables à la baisse.

Nous nous opposons à cette logique, car la facture énergétique ne peut pas être une seconde déclaration fiscale. Nous souhaitons financer la transition énergétique par le biais d'une fiscalité juste et non au travers de la consommation. Seule la contribution des consommateurs est sollicitée par le biais des écotaxes et des incitants tarifaires, alors que les grandes entreprises ne sont nullement visées.

Enfin, des alternatives suffisantes doivent être mises à la disposition

te geven om analyses te maken over de rentabiliteit van warmtepompen en daar aanbevelingen over te doen. De onderliggende logica gaat natuurlijk in de richting van een klimaattaxshift, het duurder maken van fossiele energie en het goedkoper maken van hernieuwbare energie. Dat is daarstraks nog gezegd door mevrouw Buyst, die van dezelfde partij is als de minister van Energie.

De PVDA verzet zich tegen deze logica om verschillende redenen. Ten eerste vinden wij dat onze energiefactuur geen tweede belastingbrief mag zijn. U hebt dat in de commissie zelf ook verschillende keren gezegd, mijnheer Verduyckt. Dat is nochtans wat deze regering gedaan heeft. Ze heeft daar accijnzen aan toegevoegd. Wij willen een energietransitie, die effectief nodig is, financieren via eerlijke fiscaliteit. Dat doen via consumptie is per definitie regressief. Meer algemeen richt u zich met ecotaksen, prijsprikkels en dergelijke enkel op de consumenten, terwijl het grootbedrijf, dat bepaalt wat en hoeveel er geproduceerd wordt, buiten schot blijft.

Tot slot moeten er voor iedereen voldoende alternatieven beschikbaar zijn. Dat is ook een probleem. De mensen die dan een warmtepomp hebben of het geld hebben om die te installeren, zullen daar natuurlijk van genieten als de accijnzen op elektriciteit naar beneden gaan. Voor alle anderen die zich dat niet kunnen veroorloven, is dat onrechtvaardig. Dat is inderdaad een gewestelijke bevoegdheid. Wij gaan akkoord met de derde-betalersregeling, als die in uw programma staat.

Het is onrechtvaardig, want diegenen die het zich kunnen veroorloven, profiteren ervan; laten wij zeggen, de middenklasse. De anderen profiteren er niet van. Zolang de armere mensen geen alternatief hebben en met hun gasketel blijven zitten, is dat niet eerlijk. Daarom verzetten wij ons daartegen.

Ik meen dat het essentiële gezegd is, mevrouw de voorzitter. Wij zullen ons onthouden bij de stemming over dit voorstel, om de redenen die ik zonet toegelicht heb.

19.13 Kris Verduyckt (Vooruit): Collega's, als wij één les geleerd hebben uit de energiecrisis, is het wel dat de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen echt een probleem is. Wij hebben een elektrificatie van onze samenleving nodig, een elektrificatie waarbij de meeste elektriciteit natuurlijk door hernieuwbare energie opgewekt wordt. Waarom? Betaalbaarheid is uiteraard belangrijk en betrouwbaarheid ook. We willen minder afhankelijk worden van staten waarvan wij vandaag eigenlijk niet afhankelijk willen zijn, staten die het misschien niet eens zo goed met ons voorhebben. Wij hebben die vooral nodig wegens de klimaatopwarming, waar wij daarnet al over gesproken hebben.

Daarom is er op alle niveaus actie nodig. Europa heeft deze week met de Green Deal belangrijke wetgeving goedgekeurd om de olietanker te doen keren. Dat is heel goed. De voorbije zomer was in Europa immers de heetste zomer die ooit gemeten is. Wij hebben hittegolven gehad, droogtes en bosbranden. Er zijn heel wat records gebroken waar wij niet trots op moeten zijn. De reden van dit gigantische probleem is dat wij nog altijd meer CO₂ en methaan de lucht in blazen, tot het hoogste niveau dat ooit gemeten is.

We moeten dus actie ondernemen, want de gevolgen zijn vandaag al

de tous. L'augmentation du coût des combustibles fossiles est injuste pour ceux qui ne peuvent se permettre aucune alternative. Si Vooruit souhaite instaurer un régime du tiers payant, nous soutiendrons cette proposition.

19.13 Kris Verduyckt (Vooruit): La crise énergétique nous a appris que nous devons réduire notre dépendance à l'égard des combustibles fossiles et électrifier la société, principalement au moyen d'énergies renouvelables. Pour que cette opération demeure financièrement abordable et fiable, nous devons agir à tous les niveaux. C'est précisément ce que fait l'Europe avec son Pacte vert. L'été dernier, l'Europe a battu tous les records de chaleur. Nous rejetons toujours plus de CO₂ et de méthane dans l'atmosphère. Je déplore les critiques formulées par M. Ravyts à l'égard des pouvoirs publics qui tentent de se prémunir contre ce phénomène. En quoi ces critiques peuvent-elles aider les ci-

merkbaar. Mijnheer Ravyts, ik betreur uw kritiek van daarnet op de pogingen van de overheden om zich daartegen te wapenen en hun beleid daartegen. Wat hebben mensen aan uw kritiek? Wat hebben zij aan uw kritiek op nieuw beleid? Wat wij moeten doen, is mensen volop beschermen tegen de klimaatcrisis door hen te helpen bij het isoleren van hun huizen en hun toegang te geven tot hernieuwbare energie. Dat is wat we moeten doen in plaats van hier te zagen en fossiele brandstoffen te blijven promoten.

De uitdagingen zijn immens. Mevrouw Buyst heeft daarnet even naar de energieproductie verwezen. We hebben al heel vaak gediscussieerd over de vraag hoe we die het best aanpakken en hoe we de impact ervan zo laag mogelijk kunnen houden. Er is ook de uitdaging van de mobiliteit. In dat verband kunnen we onze ambitie voor het openbaar vervoer niet hoog genoeg leggen. De regering gebruikt de vergroening van de bedrijfswagens als katalysator voor de elektrificatie van ons wagenpark. Ik las recent ook de oproep van de luchtvaartsector voor steun bij de evolutie naar meer duurzame brandstoffen.

Vandaag gaat het over onze woningen.

19.14 Kurt Ravyts (VB): Ik ben al eens genoemd en ik zal misschien nog genoemd worden. Ik wil het even hebben over de elektrificatie van het wagenpark. Mijnheer Verduyck, u volgt kennelijk de actualiteit van nabij gelet op uw verwijzing naar de CO₂-uitstoot in de zomer van 2022 en de cijfers van FEBIAC over de elektrificatie van het wagenpark, die vandaag werden vrijgegeven. Bij particulieren bedraagt het aandeel van elektrische voertuigen 5 %. Dat is nog altijd zeer laag. Wanneer de cijfers verdrie- of verviervoudigen, gaat dat over de bedrijfswagens, maar dat zegt u er niet bij.

Wanneer een consument zijn wagen thuis volledig en vlot, dus in een tijdspanne van drie à vier uur, wil opladen, heeft hij een driefasig net nodig. Wie betaalt dat? Denkt u dat Fluvius dat betaalt? De consument betaalt dat.

Mijnheer Verduyck, kwetsbare consumenten in dit land zullen zich nooit een elektrische wagen kunnen veroorloven die ze thuis kunnen opladen. Dat is de realiteit. Dat gaat niet over klimaatontkenning. Dat zijn gewoon praktische feiten. Als sociaaldemocraat zou u daarvoor gevoelig moeten zijn. Ik begrijp uw houding niet.

19.15 Kris Verduyck (Vooruit): Mijnheer Ravyts, ik gaf net aan dat de uitdagingen enorm zijn, ook op het vlak van mobiliteit. Een betere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen zou alvast helpen.

Sta me toe nu in te gaan op de uitdaging waar we vandaag over moeten spreken, namelijk de verwarming van onze woningen, en die is nog veel groter dan die in verband met de mobiliteit, precies wegens de vele verouderde huizen in ons land. De cijfers zijn genoemd. Het aantal mensen dat vandaag nog verwarmt op aardgas en stookolie, is enorm hoog. Wij staan vandaag dus voor de enorme uitdaging om de verwarming te elektrificeren. Het maakt op zich voor mij niet zoveel uit welke technologie de mensen kiezen. Maar de warmtepomp, technologie die vandaag aan de orde is, wint alleszins aan belang. Ik wil even de cijfers geven. Vijf jaar geleden kozen in dit land nog 14.000 gezinnen voor een installatie met warmtepomp. In 2022 waren dat er al bijna vier keer

toyens? C'est en isolant leur maison et en leur donnant accès aux énergies renouvelables que nous pourrions les aider.

Les défis sont en effet gigantesques, dans les domaines de la production d'énergie, de la mobilité – un réseau ambitieux de transports en commun et le verdissement des voitures de société – mais aussi en matière de logement.

19.14 Kurt Ravyts (VB): Parmi les particuliers, la part des véhicules électriques s'élève à 5 %. Cette proportion demeure très faible. Les personnes qui souhaitent charger leur voiture rapidement ont besoin d'un réseau triphasé. C'est au consommateur de payer l'installation de ce réseau. Les consommateurs vulnérables de ce pays ne pourront jamais se permettre une voiture électrique qu'ils pourront charger à domicile. Telle est la réalité. Il n'est en aucun cas question de négationnisme climatique.

19.15 Kris Verduyck (Vooruit): J'ai déjà dit que les défis étaient énormes. Le défi dont nous parlons maintenant est le grand nombre d'habitations vétustes et les nombreuses personnes qui se chauffent encore aujourd'hui au gaz naturel et au mazout. La technologie utilisée pour l'électrification n'a pas d'importance en soi, mais aujourd'hui, il s'agit principalement de la pompe à chaleur. Cette technologie devient de plus en plus importante. En 2022, trois fois plus de ménages – 42 000 – ont opté pour un système de pompe à chaleur

zoveel, namelijk 42.000 gezinnen. Er kiezen dus inderdaad wel mensen voor die investering en die evolutie is een goede zaak.

Mijnheer Warmoes, het klopt dat daarbij een stevige investering komt kijken. Ik heb u dat net ook uitgelegd. De betrokkenen slagen er alvast in om zich goedkoop te verwarmen. Zij hebben wel een zorg, namelijk de prijs van de elektriciteit. De enige reden waarom ik van mening ben dat wij een goed zicht moeten krijgen op de prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen, bestaat erin dat we de burgers betere elektriciteitsstarieven moeten kunnen garanderen, en dat op de langere termijn. Hiermee geven we het signaal dat de overheid een betrouwbare partner blijft op alle niveaus.

U hebt gelijk, de elektriciteitsfactuur is vandaag inderdaad een belastingbrief. Uw bewering dat de regering het nog erger heeft gemaakt, is triestig, des te meer omdat de regering de btw definitief op 6 % heeft gebracht. Mijnheer Warmoes, u moet een beetje ernstig blijven.

De elektriciteitsfactuur zou inderdaad naar beneden moeten gaan. Om die evolutie te leiden, hebben wij nood aan een goed politiek instrument. Dat is hetgeen ik hier vandaag voorleg, niet meer of niet minder. Vooruit denkt van de warmtepompnorm dat het een bijzonder goed politiek instrument is.

19.16 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mijnheer Verduyck, ik vind het wel grappig hoe u zich op de borst slaat dat de elektriciteitsfactuur geen belastingbrief mag zijn en u de btw hebt verlaagd van 21 naar 6 %. Om te beginnen heeft de PVDA daarvoor 300.000 handtekeningen opgehaald en hebben wij daarvoor serieus campagne gevoerd. (*Protest van de heer Calvo*)

Mijnheer Calvo, u bent zeer grappig. Groen heeft hier steeds verdedigd dat een btw-verlaging niet kon, omdat de mensen hun ramen zouden openzetten en zo'n regeling zou leiden tot verspilling, en nu komt u zeggen dat de btw-vermindering uw verdienste is.

U hebt wel een lijn toegevoegd aan de factuur, namelijk de accijnzen. Ik zeg u, maar doel op de regering waarvan uw partij deel uitmaakt. U hebt een lijn toegevoegd en er dus nog meer een belastingbrief van gemaakt. U hebt wel de btw verlaagd, omdat u dat niet kon blijven negeren gezien de hoge energieprijzen. Wij voerden daarvoor echter reeds heel lang campagne. Dat wilde ik toch wel even duidelijk maken.

19.17 Kris Verduyck (Vooruit): Collega Warmoes, discussies die we al gevoerd hebben zal ik niet heropenen. Iedereen weet ondertussen dat de btw definitief op 6 % is gebracht. Dat elke inwoner van dit land op dit moment beter af is met het thans ingevoerde systeem, is een goede zaak. Die discussie hebben we hier al lang en breed gevoerd.

Ik betreur vooral uw vraag van zonet. U vroeg in welk kader dat voorstel van die warmtepompnorm past. Vervolgens beantwoordde u die vraag zelf, waarbij u zei dat het onze bedoeling is om de gasprijzen hoger te maken. U hebt een hoop zaken opgenoemd die totaal niet in het wetsvoorstel staan. Daarom zal ik nog één keer zeggen binnen welk kader ik dit voorstel doe. Het kader is heel simpel. Wij moeten onze CO₂-uitstoot absoluut naar beneden krijgen. Welnu, de overheid moet een partner zijn voor ieder gezin dat investeert in duurzame verwarmings technieken. Dat is het enige kader voor dit voorstel.

qu'il y a cinq ans. Il s'agit effectivement d'un investissement important. Ces ménages n'ont qu'une préoccupation: le prix de l'électricité. Nous devons donc assurer un suivi précis du rapport entre le prix de l'électricité et des combustibles fossiles. Nous pourrions ainsi garantir que nous nous attaquerons au prix historiquement élevé de l'électricité à plus long terme.

La facture d'électricité est à l'heure actuelle effectivement une facture fiscale, mais M. Warmoes oublie que le gouvernement a porté de façon permanente la TVA à 6 %. Pour réduire la facture, nous avons besoin d'un bon instrument politique. C'est ce qui nous est présenté aujourd'hui.

19.16 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): C'est grâce aux 300 000 signatures recueillies par le PTB que le taux de TVA a été réduit. Par contre, ce gouvernement a ajouté quelque chose à la facture: les accises.

19.17 Kris Verduyck (Vooruit): Je ne rouvrirai pas cette discussion. Ce taux de TVA définitif profite à tous les Belges. Je regrette que M. Warmoes demande dans quel cadre s'inscrit la norme sur les pompes à chaleur et affirme ensuite qu'il entre dans nos intentions d'augmenter le prix du gaz. Ce cadre est pourtant simple à comprendre. Pour réduire nos émissions de CO₂, les pouvoirs publics doivent soutenir les investissements dans des techniques durables de chauffage. Avec cet outil,

Met dit instrument vragen wij de CREG enkel om die verhouding duidelijk te maken, om ons die cijfers te bezorgen, oppositie en meerderheid, zodat we met die cijfers aan de slag kunnen. U steunt zelfs die vraag niet, blijkbaar bent u tegen die vorm van transparantie. Bij verschillende stemmingen in het Parlement heb ik de wenkbrauwen al gefronst, maar deze keer begrijp ik uw stemgedrag echt niet. Wij vragen gewoon meer transparantie, die ons allen helpt om datgene wat u zelf zegt te willen bestendigen voort te helpen. Ik kan niet begrijpen dat u dat niet steunt.

Collega's, ter afsluiting, vandaag leg ik een wetsvoorstel ter stemming voor dat de CREG zal vragen om jaarlijks een analyse te maken van de verhouding. De bedoeling is dat we gaan naar wat er bijvoorbeeld in ons buurland Nederland wel voor zorgt dat mensen veel meer en massaler investeren in duurzame verwarmingstechnieken, namelijk dat de prijs van elektriciteit er veel lager is. Vooruit is van mening dat die warmtepompnorm een transparant en goed werkmiddel zal zijn dat het energiebeleid in ons land in de komende jaren mee zal sturen. Ik dank alle collega's voor de steun.

De **voorzitter**: Mijnheer Verduyck, wacht u nog even met uw dankwoord en blijft u nog even op het spreekgestoelte staan, want collega Warmoes wil u nog iets vragen.

19.18 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mijnheer Verduyck, ik ben blij dat u Nederland als voorbeeld aanhaalt. Daar zijn er immers veel meer warmtepompen. Nederland heeft aardgas nu echter net veel duurder gemaakt, wat ons wantrouwen versterkt. U haalt dus net als in de commissie het voorbeeld van Nederland aan, terwijl men daar net datgene heeft gedaan waar wij voor vrezen. Gas werd er zo duur gemaakt dat de mensen die het financieel aankonden een warmtepomp hebben aangeschaft. Al wie echter met zijn gasketel blijft zitten, betaalt nu veel meer voor gas. U toont hiermee nogmaals aan welke richting u uit wilt.

19.19 Kris Verduyck (Vooruit): Mijnheer Warmoes, ik ben geen lid van de regering en dus ook geen minister van Energie. Ik leg hier een politiek instrument voor waarmee regeringen aan de slag kunnen gaan. U uit nu al kritiek op iets waarvan u niet weet welk effect het zal hebben. Als de regering aangeeft dat de norm niet goed is, waardoor ze volop zal inzetten op het derde-betalerssysteem, waardoor huizen gerenoveerd zullen worden, dan zou dat een perfecte oplossing kunnen zijn. Er zijn heel wat zaken mogelijk. Laat regeringen eerst hun werk doen en geef dan pas kritiek. Nu al op voorhand iets wat we transparant in kaart willen brengen afbreken en zeggen dat het de aanleiding is om het een of het ander te doen, getuigt van een bijzondere wijze van redeneren die ik niet begrijp. Ik zal het voorstel straks ter goedkeuring voorleggen en Vooruit hoopt op uw massale steun ervoor.

19.20 François De Smet (DéFI): Madame la présidente, chers collègues, nous allons soutenir cette proposition de loi soumise à notre examen aujourd'hui. Nous sommes convaincus que les pompes à chaleur constituent une alternative solide aux sources d'énergie fossile que représentent les chaudières au mazout, notamment dans le cadre de la transition énergétique de décarbonation, et ce, tant en matière de chauffage que de production d'eau chaude.

nous demandons à la CREG de clarifier le rapport entre le prix de l'électricité et celui des combustibles fossiles. Le PVDA-PTB ne soutient même pas cette transparence, ce que je ne peux pas comprendre. L'analyse annuelle de la CREG nous permettra de faire en sorte que nos concitoyens investissent massivement dans des techniques durables de chauffage, comme aux Pays-Bas.

19.18 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Les Pays-Bas viennent de rendre le gaz naturel beaucoup plus onéreux. Nous craignons précisément que notre pays connaisse une telle évolution. M. Verduyck montre ici une nouvelle fois le cap qu'il veut suivre.

19.19 Kris Verduyck (Vooruit): Ces critiques portent sur un instrument dont nous ignorons encore ce que les gouvernements en feront. Si le gouvernement indique que la norme est défavorable et qu'il mise donc pleinement sur le système du tiers payant, celui-ci entraînant un mouvement de rénovation des logements, nous disposerons d'une solution parfaite.

J'espère pouvoir compter sur un soutien massif pour cette proposition de loi.

19.20 François De Smet (DéFI): Wij zullen dit wetsvoorstel zonder voorbehoud steunen. Wij zijn ervan overtuigd dat warmtepompen een degelijk alternatief zijn voor fossiele energiebronnen, zeker in het kader van de energietransitie en de noodzakelijke decarbonisatie van

Les Régions, dans l'exercice de leurs compétences, se sont déjà engagées en faveur d'un régime d'interdiction de vente de chaudières au mazout. C'est déjà le cas en Flandre depuis 2022 pour les bâtiments neufs. En Wallonie, pour les bâtiments neufs, l'installation d'appareils de chauffage au mazout et au charbon sera interdite à partir du 1er mars 2025. Le défi n'est pas mince puisqu'en Région wallonne, un ménage sur deux se chauffe au mazout. À cet égard, les pompes à chaleur de différents types, pour le chauffage, l'eau chaude sanitaire, à combiner, représentent des installations alternatives assez prisées selon les informations dont je dispose, d'autant plus que les possibilités de raccordement au réseau de gaz naturel ne sont pas disponibles partout.

Un tel projet prendra une génération. Il sera très profitable puisqu'il permettra immédiatement d'enregistrer des économies d'énergie et de CO₂, d'autant que bon nombre d'experts sont confiants dans l'empreinte écologique laissée par les pompes à chaleur. Dans cette perspective, on peut noter à cet égard une complémentarité entre les compétences des entités fédérées et celles de l'État fédéral. Il est nécessaire de disposer d'un prix de l'électricité qui soit régulé afin que les citoyens investissant dans une pompe à chaleur puissent en bénéficier pleinement et rapidement.

On doit pouvoir disposer d'un équilibre entre le coût de l'électricité et celui des énergies. Les efforts entrepris aux différents niveaux de pouvoir pour atténuer les prix de l'électricité à la suite de l'inflation considérable que nous avons connue laissent à penser que l'électrification du chauffage par l'intermédiaire de l'installation de pompes à chaleur constitue un premier pas nécessaire dans la décarbonation que nous devons faire nôtre durant cette génération. Ce texte est un premier pas important. Nous le soutiendrons donc sans réserve.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles **Bespreking van de artikelen**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.
(Rgt 85, 4) **(2828/5)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2828/5)**

L'intitulé a été modifié par la commission en "proposition de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité, en ce qui concerne l'intégration d'une analyse de la rentabilité des moyens de chauffage plus durables dans la norme énergétique actuelle".

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de integratie van een analyse van de rentabiliteit van duurzamere verwarmingsmiddelen in de huidige energienorm betreft".

La proposition de loi compte 2 articles.
Het wetsvoorstel telt 2 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

onze samenlevingen.

Bij de uitoefening van hun bevoegdheden hebben de gewesten al stappen gezet om een verbod op de verkoop van stookolieketels in te voeren. In Vlaanderen geldt er sinds 2022 al een dergelijk verbod voor nieuwe gebouwen. In Wallonië zal dat vanaf 2025 het geval zijn. In het Waals Gewest, waar een op de twee gezinnen zich met stookolie verwarmt, is dat geen geringe uitdaging. Warmtepompen zijn dus een echt alternatief.

Een dergelijk project zal zeer veel winst opleveren omdat men met dit systeem onmiddellijk energie bespaart en minder CO₂ uitstoot. Het zal niettemin noodzakelijk zijn om de elektriciteitsprijzen te reguleren opdat de burgers die in een warmtepomp investeren hier ook echt voordeel uit kunnen halen.

Les articles 1 et 2 sont adoptés article par article.

De artikelen 1 en 2 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

20 Proposition de résolution relative à l'endométriose (2510/1-6)

- Proposition de résolution relative à l'endométriose, à son diagnostic précoce et à la nécessité de concentrer l'expertise en vue de son traitement (2477/1-2)
- Proposition de résolution visant à garantir une meilleure prise en charge des patientes atteintes d'endométriose (2497/1-2)
- Proposition de résolution visant à améliorer le diagnostic et la prise en charge de l'endométriose (2519/1-2)
- Proposition de résolution relative à la prise en charge de l'endométriose (2696/1-2)
- Proposition de résolution relative à une meilleure prise en charge des endométrioses (2863/1-2)

20 Voorstel van resolutie met betrekking tot endometrioze (2510/1-6)

- Voorstel van resolutie betreffende endometrioze, de vroegtijdige diagnose ervan en de nood aan concentratie van expertise voor het behandelen ervan (2477/1-2)
- Voorstel van resolutie betreffende een betere opvolging van patiënten met endometrioze (2497/1-2)
- Voorstel van resolutie betreffende de verbetering van de diagnose en de behandeling van endometrioze (2519/1-2)
- Voorstel van resolutie met betrekking tot de behandeling van endometrioze (2696/1-2)
- Voorstel van resolutie betreffende een betere aanpak van endometrioze (2863/1-2)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

- 2510: Nathalie Muylle, Karin Jiroflée, Sophie Thémont, Florence Reuter, Séverine de Laveleye, Robby De Caluwé, Katleen Pisman, Catherine Fonck, Sophie Rohonyi
- 2477: Karine Jiroflée, Gitta Vanpeborgh
- 2497: Florence Reuter, Daniel Bacquelaine, Caroline Taquin, Benoît Piedboeuf, Michel De Maegd, Nathalie Gilson, Vincent Scourneau, Robby De Caluwé
- 2519: Sophie Thémont, Hervé Rigot, Laurence Zanchetta, Patrick Prévot
- 2696: Sophie Rohonyi, François De Smet
- 2863: Séverine de Laveleye, Eva Platteau.

Discussion

Bespreking

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2510/5)**

De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking (Rgt 85, 4) **(2510/5)**

La discussion est ouverte.

De bespreking is geopend.

De rapporteurs, de heer Steven Creyelman en de dames Frieda Gijbels en Dominiek Sneppe, verwijzen naar het schriftelijk verslag.

20.01 Kathleen Depoorter (N-VA): "Al jaren heb ik klachten die te linken zijn aan endometrioze en toch werd de aandoening slechts per toeval ontdekt, acht jaar na de feiten." Het is een citaat van een patiënte met wie ik een gesprek over endometrioze had, nog niet zo lang geleden. Dat is eigenlijk de samenvatting van veel verhalen die we in de commissie hebben gehoord.

Daarom is het goed dat mevrouw Muylle een initiatief heeft genomen om deze aandoening onder de aandacht te brengen en om de regering aan te sporen om werk te maken van een betere behandeling, een

20.01 Kathleen Depoorter (N-VA): Il ressort des nombreux récits entendus en commission que les femmes qui souffrent de longue date des symptômes de l'endométriose ne se voient poser le diagnostic qu'après de nombreuses années. C'est pourquoi il importe d'attirer l'attention sur cette

vroegere diagnose, het verzamelen van data en dergelijke meer.

Wat ik in de commissie al heb gezegd en wat ik hier wil herhalen, is dat het toch zeer bijzonder is dat een aandoening waaraan 1 op de 10 vrouwen lijdt, leidt tot evenveel voorstellen van resolutie als er regeringspartijen zijn. We hebben de mond vol van een nieuwe politieke cultuur en partijoverschrijdende samenwerking. Dan zou ik de leden van de regering toch willen aansporen om met één tekst naar de commissie te komen en niet elk een pluim van welwillendheid op hun hoed te willen laten steken. Dat is een beetje jammer voor alle endometriosepatiënten, want zij hebben lang moeten wachten op heel wat nieuwe initiatieven van verschillende partijen.

Het is een goede zaak dat we nu werk zullen maken van deze aandoening, dat hiervoor aandacht komt en dat men nu ook een aanzet geeft tot gegrond wetenschappelijk onderzoek. We hebben vernomen dat er toch firma's zijn die werken aan moleculen die voor pijnstilling bij de patiënten zullen proberen te zorgen. Zij zullen evidencebased behandelingen op de markt proberen te brengen. Zij willen onze patiënten vooruithelpen.

Wat hebben die patiënten nodig? We hebben een anamneseprotocol nodig. We hebben nood aan zorgverstrekkers die kennis van endometriose hebben. We hebben nood aan meer centra die deze kennis in huis hebben en die kunnen verdelen naar perifere centra. We hebben nood aan dataregistratie. Tot daar zijn we het helemaal eens, collega's. We moeten gaan informeren en sensibiliseren, zowel bij onze patiënten als bij onze zorgverstrekkers.

Wij moeten ook nadenken over een RIZIV-conventie. Dat is wat in de tekst staat, collega's, maar dat is nu net waar wij van de N-VA-fractie vinden dat de tekst niet ver genoeg gaat.

Vandaar dat ik toch even de tijd neem om u op te roepen de twee amendementen die onze fractie indient, goed te keuren. Ik weet het, dan zal dit voorstel pas nog wat later goedgekeurd kunnen worden, maar het is essentieel. Wij hebben immers allemaal de opmerkingen gehoord die wij hebben verwerkt in ons voorstel van amendement.

Wij vragen dat er rekening gehouden wordt met de evoluties in het buitenland. Wij vragen dat men onderzoekt of het mogelijk en opportuun is in ons land de dataverzameling inzake endometriose, behandelingsmethoden en chirurgische ingrepen uit te breiden.

Waarover hebben wij het dan, collega's? Wij hebben het over videoregistratie van die ingrepen. Inzake mammografieën weten wij uit de good practices dat de mammografie van datum 1 vergeleken wordt met de mammografie van een paar jaar later.

Essentieel bij de behandeling van endometriose is te bekijken hoe de letsels van de patiënten geëvolueerd zijn, waar zij zich bevinden en hoe zij eruitzien. Er is nu te weinig kennis, en op basis van die video-registraties zou heel wat onderzoek en heel wat vooruitgang kunnen plaatsvinden.

Collega's, ik doe dus een warme oproep om dit op te nemen in het voorstel van resolutie.

affection et d'inciter le gouvernement à veiller à un diagnostic précoce, à un meilleur traitement, à la collecte de données, etc. Je déplore toutefois que chaque parti de la coalition ait déposé une proposition de résolution distincte en commission. Ceux qui n'ont cessé de parler de nouvelle culture politique feraient mieux de coopérer au-delà des frontières partisans me semble-t-il. C'est également regrettable pour les patientes parce qu'elles ont de ce fait dû attendre plus longtemps la prise d'initiatives.

Il est positif que la résolution préconise un approfondissement de la recherche scientifique. Certaines firmes travaillent enfin sur des molécules visant à calmer la douleur et essaient de commercialiser des traitements scientifiquement fondés. Nous avons également besoin d'un protocole d'anamnèse, de prestataires de soins familiarisés avec l'endométriose et de centres d'expertise qui partagent leurs connaissances avec des centres périphériques.

En outre, nous devons réfléchir à une convention INAMI.

La N-VA a déposé deux amendements, parce que nous estimons que le texte existant pêche par un manque d'ambition.

Notre premier amendement vise à examiner, en tenant compte des évolutions constatées à l'étranger, s'il est possible et opportun d'élargir dans notre pays la collecte de données concernant l'endométriose et les méthodes de traitement et les interventions chirurgicales. En l'occurrence, nous demandons de permettre les enregistrements vidéo. En effet, ces enregistrements nous permettraient d'examiner où les lésions des patientes se trouvent, quelle est leur apparence et comment elles évoluent. Ces images pourraient nous permettre d'élargir notre connaissance de la maladie.

Net hetzelfde geldt voor het onderzoeken van een eventuele conventie. Laten we het concreet maken. Laat ons via het tweede amendement ervoor zorgen dat er een pilootproject komt, dat effectief op korte termijn wordt uitgewerkt.

Wij weten, collega's, dat wij hier stemmen over een voorstel van resolutie. Dat moet dus nog naar de regering. Daar moet nog over gedebatteerd worden. Als wij nu een pilootproject verankeren, weten wij dat endometriosepatiënten op korte termijn geholpen kunnen worden. Wij zullen dit pilootproject dan ook op korte termijn kunnen evalueren en echt vooruitgang kunnen maken.

De **voorzitster**: Ik heb begrepen dat collega Pisman en collega de Laveleye hun 5 minuten onder elkaar zullen verdelen.

20.02 Kathleen Pisman (Ecolo-Groen): Mevrouw de voorzitter, wanneer patiënten systematisch zeven jaar moeten wachten op een juiste diagnose en dan pas een gepaste behandeling krijgen, wanneer vrouwen steeds weer te horen krijgen dat hun klachten en pijn bij het vrouw zijn horen en ze even op hun tanden moeten bijten, wanneer zorgverstrekkers, om welke redenen dan ook, de signalen van hun patiënten niet in een juiste diagnose kunnen omzetten, kunnen wij als wetgevende instantie in dit land niet langer aan de kant blijven staan en moeten wij dit verhelpen.

Met deze resolutie doen we dat. Ik wil mevrouw Depoorter van antwoord dienen. Er werden inderdaad heel veel resoluties ingediend, maar dat pleit alleen voor de diversiteit binnen deze meerderheid. Tenslotte hebben we daarin samengewerkt. Dat is het, samenwerken met verschillende gedeelde en soms andere ideeën, maar toch tot één resultaat komen. Dat is iets wat sterk is in deze meerderheid.

Met deze resolutie pleiten wij ervoor dat endometriose beter bekend zou worden bij het grote publiek en bij de zorgverstrekkers. We halen deze aanpak uit de taboesfeer en vragen meer onderzoek dat kan bijdragen aan een wetenschappelijk beleid. Historisch krijgen vrouwen minder aandacht in medisch onderzoek, waardoor er vaak weinig kennis is over genderversillen in diagnoses en symptomen. Met deze resolutie zetten we een stap in de goede richting om ook die wetenschappelijke lacune te dichten.

Maar we doen meer. We pleiten ook voor juiste informatie die aan het ruime publiek kan worden verstrekt. Dat is nodig, want gisteren nog werd er een foute definitie gelanceerd in de nieuwe app Zoek Gezond, de app van de overheid die de bevolking correcte informatie wil verschaffen. Wij hadden hier graag de definitie gezien die de experts in de hoorzittingen naar voren schoven.

Daarnaast pleiten we er ook voor dat er meer behandelingen voor endometriose komen, die bovenal toegankelijk en kwaliteitsvol zijn. Alles begint namelijk met een correcte diagnose die tijdig wordt gesteld. Deze resolutie heeft een lange weg afgelegd, maar ik wil expliciet alle collega's bedanken voor de constructieve samenwerking, zelfs over de partijgrenzen heen. Ik dank ook alle experts die ons tijdens de hoorzittingen maximaal informeerden, maar bovenal wil ik alle ervaringsdeskundigen bedanken, alle personen die deze problematiek onder de aandacht brachten, opdat patiënten na hen niet dezelfde lijdensweg zouden moeten doorlopen.

Le deuxième amendement vise à mettre en place un projet pilote permettant d'aider à court terme les patientes atteintes d'endométriose.

Les enregistrements vidéo et le projet pilote, que nous devons aussi évaluer rapidement, permettraient de réaliser de véritables avancées en matière de diagnostic et de traitement de cette maladie.

20.02 Kathleen Pisman (Ecolo-Groen): Lorsque les femmes doivent systématiquement attendre sept ans pour obtenir un diagnostic exact, et lorsque l'on continue de leur dire que leurs symptômes et leur douleur sont inhérents au fait d'être une femme, nous ne pouvons pas rester sans rien faire. De nombreuses résolutions ont en effet été déposées, contenant des idées parfois communes, parfois divergentes, mais nous sommes tout de même parvenus à un résultat unique. C'est précisément la force de cette majorité.

Par le biais de cette résolution, nous souhaitons mieux faire connaître l'endométriose auprès du grand public et des prestataires de soins. Nous faisons en sorte que cette affection ne soit plus taboue, et nous demandons plus de recherches scientifiques. Historiquement, les recherches médicales ont accordé une moindre attention aux femmes, et les connaissances sur les différences de genre dans les diagnostics et les symptômes étaient limitées. Nous souhaitons contribuer à pallier cette lacune.

Hier, il a encore été démontré à quel point il importe que le grand public dispose des bonnes informations. En effet, la nouvelle application Zoek Gezond, avec laquelle les pouvoirs publics entendent fournir des informations correctes, renseignait une définition erronée de l'endométriose. Nous demandons que la définition utilisée soit

Wij hopen dan ook dat de regering zo vlug mogelijk aan de slag gaat met de richtlijnen in deze resolutie. Ecolo-Groen hoopt alvast dat de uitgebreide hoorzittingen en het grondige parlementaire werk de regering doen inzien dat er hierrond dringend actie nodig is.

celle proposée par les experts lors des auditions.

Nous plaçons également pour plus de traitements accessibles et de qualité, ce qui commence par un diagnostic correct et précoce.

Je tiens à remercier les collègues et les experts qui ont collaboré à cette résolution, mais je remercie surtout les experts du vécu. Ils ont mis en lumière cette problématique, de sorte que le même chemin de croix puisse être épargné aux patientes suivantes. Nous espérons que le gouvernement s'attèlera le plus rapidement possible aux demandes de cette résolution.

20.03 Séverine de Laveleye (Ecolo-Groen): Madame la présidente, je prendrai la parole très brièvement pour, à mon tour, saluer les femmes qui ont mis – par leur combat – notre santé menstruelle à l'agenda politique. Pensons en effet à l'absence de réponses à leurs douleurs, aux préjugés selon lesquels il est normal de souffrir au moment des règles, à l'absence de sérieux réservé à l'impact énorme de leurs douleurs sur leur vie. Aujourd'hui, leur combat a été inscrit à l'agenda politique. Nous nous en réjouissons. Merci donc à elles et également aux médecins qui les ont prises au sérieux – car il y en a – et qui ont fait avancer la qualité de leur prise en charge.

20.03 Séverine de Laveleye (Ecolo-Groen): Er hebben zich vrouwen ingezet om onze menstruele gezondheid op de politieke agenda te zetten. Ik dank hen en de artsen die hen ernstig genomen hebben. We moeten maar aan het uitblijven van een reactie op hun pijn en aan alle vooroordelen rond menstruatie denken.

Si je prends la parole à la suite de ma collègue Kathleen Pisman, c'est pour évoquer un aspect qui ne sera peut-être pas débattu aujourd'hui. Je voudrais rappeler que l'endométriose est une maladie gynécologique qui est stimulée par la pollution. Cela nécessite de concevoir notre santé, y compris notre santé menstruelle, et notre environnement sous un même prisme. Si, en ce jour, tous les groupes qui prennent la parole de manière engagée sur la question de l'endométriose peuvent considérer la santé des femmes sous cet angle, ce sera une grande avancée pour notre santé.

Endometriose is een gynaecologische ziekte, waarvan de ontwikkeling gestimuleerd wordt door vervuiling. We moeten onze gezondheid en ons milieu als een geheel bekijken. Als alle fracties dit doen, is dat een stap vooruit voor onze gezondheid.

Enfin, je souhaiterais terminer en saluant le travail de Mme Muylle, qui s'est montrée un excellent chef d'orchestre pour mettre en musique le travail des différentes familles politiques. Merci aussi à vous pour cela. Merci aux femmes pour leur combat. Et espérons que le gouvernement avancera vite au bénéfice de la santé des femmes, que nous représentons le mieux possible aujourd'hui.

Ten slotte wil ik mijn waardering uitspreken voor het werk van mevrouw Muylle, die onze parlementaire werkzaamheden gecoördineerd heeft.

20.04 Sophie Thémont (PS): Madame la présidente, chers collègues: "Tu es réglée? Tu as mal? C'est normal! Tu as mal? C'est dans ta tête! Tu es toujours fatiguée et tu n'arrêtes pas de te plaindre! T'es ronchonnel! C'est sûrement ta mauvaise période." Eh bien, non, chers collègues, avoir mal pendant ses règles, ce n'est pas normal.

20.04 Sophie Thémont (PS): Het is niet normaal dat vrouwen pijn hebben tijdens hun menstruatie. Vrouwen die daar regelmatig last van hebben moeten op passende wijze behandeld worden. Gemiddeld duurt het zeven jaar voordat de diagnose van endometriose gesteld wordt, terwijl endometriose naar schatting één vrouw op tien

Non, les femmes qui ont des plaintes à répétition, qui souffrent de façon régulière doivent pouvoir être entendues et écoutées. Elles doivent pouvoir être prises en charge de manière adéquate pour éviter cette

errance de diagnostic que beaucoup trop d'entre elles subissent encore aujourd'hui.

Sept longues années, c'est la durée moyenne avant qu'une femme se voie signifier que ses souffrances sont réelles, qu'il y a bel et bien une explication, qu'elle souffre d'endométriose. Et cela alors qu'on estime aujourd'hui qu'une femme sur dix en est atteinte.

Voici plusieurs mois de cela, j'ai été sensibilisée par des témoignages, y compris parmi mes proches. J'ai été sensibilisée aussi par des associations de patientes comme "Toi Mon Endo". J'ai aussi, à la suite de cela, décidé de déposer une proposition pour améliorer le diagnostic et la prise en charge de cette maladie encore trop méconnue qu'est l'endométriose.

D'autres groupes avaient d'ailleurs fait la même démarche et c'est ainsi que plusieurs textes ont été présentés au sein de notre commission de la Santé publique. Cette large volonté de faire bouger les lignes, de faire évoluer les choses, mais également le témoignage des personnes que nous avons auditionnées ont été déterminants pour permettre l'adoption du texte qui est sur nos bancs aujourd'hui.

Chers collègues, les auditions que nous avons menées nous ont en effet confirmé à quel point la situation des femmes touchées par l'endométriose était douloureuse à cause de la maladie elle-même évidemment (fatigue extrême, douleur intense, intervention médicale répétée) mais également à cause de la lenteur avant qu'un diagnostic ne soit posé. Les professionnels de la santé des centres de référence que nous avons entendus nous ont fait prendre conscience plus encore de la complexité de la maladie, de la complexité à la faire connaître et reconnaître. Il était donc de notre devoir de répondre aux besoins des patientes et du terrain.

Nous avons ainsi estimé important d'impliquer le Centre fédéral d'expertise dans ce cadre en vue d'établir enfin des indicateurs de qualité uniformes concernant la prise en charge des personnes atteintes d'endométriose. Une coopération avec les entités fédérées nous semble également indispensable pour améliorer la formation des professionnels de la santé, pour sensibiliser les prestataires de soins de santé mais aussi les employeurs, les médecins du travail, les assureurs, le monde de l'enseignement et le grand public dans son ensemble.

Chers collègues, ce qu'il faut absolument aujourd'hui – et c'est ce que nous souhaitons à travers ce texte –, c'est permettre un diagnostic le plus précoce possible, permettre une prise en charge de qualité pour toutes les patientes, mais c'est aussi permettre la visibilité de la maladie, du quotidien de ces femmes et de leur réalité. C'est prendre au sérieux une maladie qui, parce qu'elle ne touche que les femmes – car c'est là aussi que la bât blesse – peine à être reconnue, comprise par l'ensemble du monde médical, mais également par la société dans son ensemble. C'est ce que nous avons essayé de faire avec ce travail en commission. Cette maladie fait encore l'objet de bien trop de préjugés qui laissent aujourd'hui encore un très grand sentiment d'injustice auprès de nombreuses femmes touchées.

Nous appelons donc le gouvernement à mettre rapidement en œuvre les demandes que nous formulons aujourd'hui dans ce texte. Il en va de la santé et du bien-être de nombreuses femmes. Je vous remercie.

treft.

Ik werd over dat onderwerp gesensibiliseerd via getuigenissen en door verenigingen en heb een voorstel ingediend om het dagelijkse leven van de personen die aan die aandoening lijden te verbeteren. De breed gedeelde wil om vooruitgang te boeken en de hoorzittingen waren bepalend om de tekst die ter bespreking voorlag, aan te nemen.

Tijdens die hoorzittingen werd bevestigd dat vrouwen met die aandoening pijn lijden door hun ziekte en door het lang uitblijven van de diagnose. De gezondheidszorgbeoefenaars hebben ons ervan bewustgemaakt hoe moeilijk het is die pathologie te doorgronden en te identificeren. We moesten een antwoord bieden op de behoeften van de patiënten. Men moest dus een beroep doen op het KCE om eenvormige indicatoren voor de behandeling op te stellen. Een samenwerking met de deelgebieden is eveneens onontbeerlijk om de zorgverstrekkers beter op te leiden en de werkgevers, de verzekeraars en het grote publiek te sensibiliseren.

Vandaag moeten we de ziekte en het dagelijks leven van de patiënten meer zichtbaarheid geven om een vroege diagnose mogelijk te maken. Ook moeten we een vrouwenaandoening die in de medische wereld en de maatschappij op veel onbegrip stuit, ernstig nemen. De vooroordelen leiden tot een groot gevoel van onrechtvaardigheid.

Daarom roepen we de regering op aan onze eisen uitvoering te geven.

20.05 Florence Reuter (MR): Chers collègues, la proposition de résolution que nous soumettons aujourd'hui au vote est un bel exemple du travail constructif d'intérêt général que nous avons mené ensemble. Notre seul souci est de voir aboutir un texte qui vienne en aide aux femmes touchées par la maladie. Voilà le genre de texte qui donne un sens, me semble-t-il, à notre mission et redonne à la politique ses lettres de noblesse. J'en suis très fière et je tiens à remercier mes collègues qui ont eu à cœur, comme moi, de voir aboutir cette proposition pour une meilleure prise en charge de l'endométriose.

Il s'agit là d'un long travail. Plusieurs années ont été nécessaires, aux côtés de médecins, d'experts et d'associations comme l'ASBL "Toi Mon Endo", que je salue particulièrement ainsi que le combat de sa fondatrice, Laura Lequeu, dont je salue d'ailleurs aujourd'hui la présence. C'est une toute jeune femme pleine de vie, dont une grande partie pourtant s'apparente à un véritable parcours du combattant. Entre opérations et mauvais diagnostics, il lui aura fallu des années, plus de neuf ans, pour comprendre que non, avoir autant mal au ventre pendant les règles n'était pas normal. Laura en a fait un combat. Elle le porte au nom de toutes ces jeunes femmes – car au moins une, voire deux femmes sur dix souffrent d'endométriose. Elles ne le savent pas forcément et elles ignorent vers qui se tourner pour obtenir un diagnostic fiable. Et pourtant, l'endométriose est une maladie qui a été découverte il y a 160 ans et qui touche plus de 176 millions de patientes à travers le monde.

Et c'est seulement aujourd'hui que notre pays s'apprête à voter la première résolution concernant cette maladie.

Cette résolution est donc fondamentale parce qu'après plus de 160 ans, il faut encore, en moyenne, sept ans avant qu'un des nombreux médecins ou gynécologues que ces femmes consultent pose le bon diagnostic.

Bien sûr, jamais aucun texte de loi ne pourra faire disparaître une maladie, ses effets secondaires ou encore ses conséquences sur la vie physique, mais aussi mentale et psychologique d'une personne. Mais il est de notre devoir d'informer, d'améliorer la connaissance, la formation et la recherche autour de l'endométriose; de mettre en place les structures adéquates pour offrir les meilleurs soins aux jeunes filles et femmes – et même aux hommes d'ailleurs, dans une moindre mesure, qui en sont atteints.

C'est le sens de cette proposition que nous avons portée ensemble, avec Mme Muylle, dans le but d'informer, de sensibiliser, de soigner et de prévenir. Avec votre soutien, nous allons doter la Belgique des bases nécessaires à la création, enfin, d'une véritable stratégie de lutte contre l'endométriose.

Elle permettra une meilleure formation des professionnels de la santé; plus d'information et de sensibilisation; une meilleure prise en charge des patientes via le développement de centres de référence, de centres pluridisciplinaires; un remboursement des soins adaptés; des recherches scientifiques sur la maladie – nous manquons cruellement de données –; et aussi une concertation de tous les niveaux de pouvoir.

20.05 Florence Reuter (MR): Dit voorstel is een voorbeeld van de constructieve werkzaamheden die we samen in het algemeen belang tot een goed eind gebracht hebben. Het geeft zin aan onze politieke missie. Ik dank mijn collega's die eraan meegewerkt hebben.

We hebben verschillende jaren aan dat voorstel gewerkt, samen met artsen en verenigingen zoals de vzw Toi mon endo en haar oprichter, Laura Lequeu. Het heeft haar meer dan negen jaar, verschillende operaties en verkeerde diagnoses gekost om te begrijpen dat zo'n erge buikpijn hebben tijdens de menstruatie niet normaal was. Ze heeft de strijd gevoerd namens de 176 miljoen vrouwen over de hele wereld die aan de aandoening lijden. Nochtans werd endometrioze al 160 jaar geleden ontdekt.

Toch zullen wij pas vandaag de eerste resolutie met betrekking tot deze ziekte aannemen. Na al die tijd duurt het nu nog steeds gemiddeld zeven jaar vooraleer de juiste diagnose gesteld wordt. Het is onze plicht om informatie te verstrekken, de opleiding, de kennis en het onderzoek te verbeteren, en de geschikte voorzieningen te creëren om de beste zorg te bieden aan de vrouwen die aan deze ziekte lijden. We gaan eindelijk een strategie uitwerken ter bestrijding van endometrioze. De oprichting van multidisciplinaire referentiecentra, de terugbetaling van aangepaste zorg, de ontwikkeling van het wetenschappelijk onderzoek over de ziekte en het overleg tussen alle beleidsniveaus zijn onderdelen van die strategie.

Ik ben blij dat ik een bijdrage heb kunnen leveren aan dit mooie collectieve resultaat.

Le chemin à parcourir est encore long, c'est vrai. Mais il s'agit ici d'un pas de géant pour améliorer le quotidien de milliers de femmes, de jeunes femmes, de jeunes filles.

Ce texte, ce n'est pas un nom sur une proposition de résolution. Peu importe que la mienne soit englobée dans un texte global. Ce qui compte, c'est le résultat d'un travail collectif dans l'intérêt de tous. Je suis véritablement heureuse d'y avoir participé car, encore une fois, c'est l'essence même de notre travail d'élus. Nous portons le message de millions de jeunes femmes, comme Laura; et cela, c'est déjà une belle victoire.

20.06 **Sofie Merckx** (PVDA-PTB): Madame la présidente, chers collègues, nous soutenons aussi cette résolution qui, comme cela a déjà été dit, fait suite non seulement aux initiatives de plusieurs collègues mais également à celles de femmes qui se battent pour la reconnaissance de l'endométriose. Il faut en moyenne sept ans pour qu'une femme souffrant d'endométriose soit reconnue, alors qu'une femme sur dix en souffre dans notre pays. Il n'est pas normal de souffrir autant durant ses règles. J'espère de tout mon cœur que cette résolution attirera l'attention sur cette maladie et qu'elle sera suivie d'effets.

En tant que médecin généraliste, j'ai été confrontée à plusieurs reprises à des femmes souffrant d'endométriose et, plus particulièrement, à des femmes qui ont rencontré de grandes difficultés à être reconnues. Ainsi, je me rappelle cette jeune dame souffrant d'endométriose qui a perdu son travail car elle était régulièrement absente en raison de cette maladie. Elle s'est retrouvée au chômage, puis sous la mutuelle, qui n'a pas voulu reconnaître l'endométriose. Les médecins lui avait proposé comme seule solution l'hystérectomie totale, ce qui revenait à la priver de toute perspective d'enfanter. Elle s'est donc retrouvée durant plusieurs années dans un entre-deux avec peu de reconnaissance de son état de santé. Elle n'était pas prise au sérieux. Cette femme a heureusement pu avoir un enfant et a finalement subi une hystérectomie complète à la suite de ses douleurs. Aujourd'hui, elle vit mieux et est heureuse avec sa petite fille.

Je pense aussi à une autre patiente qui, à la suite d'une grosse opération liée à l'endométriose, se retrouve en incapacité de plusieurs mois et figure sur la liste des malades de longue durée. Vous connaissez le combat des malades de longue durée, les questionnaires qui sont envoyés et le processus mis en place par notre gouvernement qui consiste en une véritable chasse aux malades. Or, ce qu'il faut, c'est accompagner ces personnes. Cela reste un vrai parcours du combattant pour cette patiente car les rendez-vous de contrôle sont très difficiles à obtenir chez le gynécologue fort occupé. Il s'agit d'un cas complexe. De plus, cette dame qui vit à Charleroi doit se rendre à Bruxelles. Ce n'est vraiment pas évident du tout.

Je ne peux donc qu'espérer que le gouvernement prendra en main cette problématique afin que cette maladie soit reconnue comme elle le mérite. J'espère également que le gouvernement avancera sur une autre proposition, à savoir celle relative au congé menstruel pour les femmes.

Je conclus en précisant que mon groupe soutiendra cette proposition de résolution.

20.06 **Sofie Merckx** (PVDA-PTB): Wij staan ook achter deze resolutie. Het duurt immers zeven jaar voordat de diagnose van deze ziekte gesteld wordt terwijl één vrouw op tien erdoor getroffen wordt. Ik hoop dat de resolutie de aandacht op deze ziekte zal vestigen en dat ze tot resultaten zal leiden.

Tal van vrouwen ondervinden moeilijkheden om anderen te doen inzien wat de realiteit van deze ziekte is, sommigen verliezen hun baan omdat ze herhaaldelijk afwezig zijn, de ziekenfondsen weigeren endometriose te erkennen en artsen stellen de verwijdering van de volledige baarmoeder voor als enige oplossing. Het gebeurt dat de betrokkenen na een complexe ingreep meerdere maanden arbeidsongeschikt zijn. Bovendien is het niet eenvoudig een controleafspraak bij de gynaecoloog te krijgen.

Ik hoop dus dat die ziekte eindelijk de erkenning krijgt die ze verdient en dat de regering ook verder werk zal maken van het idee van een menstratieverlof.

20.07 Karin Jiroflée (Vooruit): Collega's, het staat als een paal boven water dat endometriose een probleem stelt in onze samenleving. Vooruit was dan ook de eerste partij om hierover een resolutie in te dienen. We zijn bijzonder blij dat we samen met zovelen hebben kunnen werken aan deze gezamenlijke tekst, waarmee we menen een eind verder te raken op weg naar een goede behandeling van endometriose en de opvang van vrouwen die daarmee kampen. Het kan natuurlijk niet dat mensen tot wel zeven jaar lang moeten wachten op een juiste diagnose, vooral omdat het hier gaat om groot lichamelijk en mentaal leed. Het is ongehoord dat we mensen letterlijk laten lijden in een land waarin we prat gaan op onze goede en efficiënte gezondheidszorg. De verhalen spraken voor zich en waren niet altijd prettig om naar te luisteren.

Het is duidelijk dat het voor velen een lijdensweg is, via tal van artsen, ziekenhuizen en soms zelfs het buitenland. Iemand zei me vorige week nog dat we er niet zomaar van mogen uitgaan dat het in de grote ziekenhuizen en zelfs in de universitaire centra in België allemaal rozengeur en maneschijn is. Ook daar stelt de opvang vaak teleur. De voorliggende resolutie geeft een overzicht van wat men belangrijk acht om de huidige praktijk te verbeteren. Voor Vooruit is het bijzonder belangrijk dat we expertise kunnen bundelen en dat men patiënten correct doorverwijst, want daar wringt het schoentje al te vaak.

Nog even dit, collega's. Vaak worden we geconfronteerd met een soort schroom over zogenaamde 'vrouwenproblemen'. Met het adviescomité Gender van de Kamer zijn we aan de slag met de zogenaamde genderdatabias in de gezondheidszorg. Dat is nodig, want er zijn helaas ook nog andere 'vrouwelijke aandoeningen' die nog altijd onder de radar blijven.

Président: Eliane Tillieux, présidente.

Voorzitter: Eliane Tillieux, voorzitter.

We komen daar binnen enkele maanden zeker mee naar de plenaire vergadering. Ik weet dat heel wat collega's daar zeer actief aan meewerken, maar ondertussen hopen we alvast dat deze resolutie rond endometriose de start kan zijn van een betere behandeling van deze vreselijke ziekte voor heel wat vrouwen.

20.08 Catherine Fonck (Les Engagés): Madame la présidente, chers collègues, comme vous l'avez dit, il est ici question d'une maladie qui peut peser très lourdement sur le quotidien de la vie des femmes, mais aussi sur leur vie professionnelle.

Rien qu'en en parlant, on fait progresser la lutte contre cette maladie. On permet aussi à certaines femmes qui ne connaissaient pas nécessairement cette maladie d'entreprendre elles-mêmes des démarches

20.07 Karin Jiroflée (Vooruit): Vooruit a été le premier à déposer une proposition de résolution concernant la problématique de l'endométriose. Ce texte commun nous permettra de promouvoir un traitement adéquat et d'assurer la prise en charge des femmes qui en souffrent. Il est inacceptable qu'elles doivent attendre jusqu'à sept ans pour obtenir un diagnostic correct, eu égard aux grandes souffrances physiques et mentales causées par l'endométriose. Il est scandaleux que nous laissons des femmes souffrir dans un pays qui se vante d'avoir des soins de santé de qualité et efficaces.

Même dans les grands hôpitaux et les centres universitaires, la prise en charge est souvent décevante. La proposition de résolution à l'examen fournit un aperçu des mesures nécessaires pour améliorer la pratique actuelle. Vooruit souhaite que nous puissions réunir l'expertise et que les patientes soient orientées correctement, car c'est là que le bât blesse trop souvent.

Avec le comité d'avis sur le genre de la Chambre, nous planchons actuellement sur les biais de genre dans la collecte de données dans le domaine des soins de santé. Ces travaux sont nécessaires, car il existe malheureusement encore d'autres "problèmes féminins" qui ne sont pas pris en compte.

Nous ne manquerons pas d'inscrire ce point à l'ordre du jour d'une séance plénière dans quelques mois, mais en attendant, nous espérons que la proposition de résolution à l'examen pourra marquer le début d'une meilleure prise en charge de cette terrible maladie.

20.08 Catherine Fonck (Les Engagés): Endometriose kan het leven, met inbegrip van het beroepsleven, van vrouwen ernstig bemoeilijken. Door erover te spreken wordt er al vooruitgang geboekt in de strijd tegen die ziekte, want de vrouwen die eraan lijden, worden

si elles se sentent concernées et si elles pensent en souffrir.

Des initiatives telles que celle qui nous occupe, aujourd'hui, permettent, tout d'abord, de faire bouger les lignes sur le plan politique. J'espère d'ailleurs que le ministre de la Santé concrétisera des demandes fortes, qu'il s'agisse de pouvoir obtenir un diagnostic le plus précoce possible, de reconnaître des équipes pluridisciplinaires permettant de garantir la qualité, la précocité et l'accompagnement des personnes concernées. Elles permettent aussi de faire bouger d'autres lignes que celle de la politique en matière de santé, notamment au niveau du monde du travail. Par exemple, inciter les employeurs à ouvrir le dialogue sur la question de la souplesse, de la flexibilité en matière de travail, en tenant en compte des jours plus difficiles que peuvent connaître les femmes, grâce au télétravail, à un horaire allégé, à un horaire déplacé. Cela permettrait également, au-delà de l'aspect thérapeutique, d'améliorer le quotidien de ces femmes.

Je terminerai par un point plus politique. Je voudrais vraiment, chère Nathalie, madame Muylle, vous remercier pour votre démarche politique collaborative. Cela n'arrive pas très souvent ici à la Chambre, et je pense que cela vaut la peine de souligner cette manière de faire dans le sens de laquelle, j'ose espérer, à titre personnel, au-delà des étiquettes, l'on puisse continuer à avancer parce que, dans le fond, les seules gagnantes en l'occurrence, ce sont les femmes.

[20.09] Sophie Rohonyi (DéFI): Madame la présidente, chers collègues, on l'a dit, notre société a toujours banalisé les douleurs éprouvées par les femmes durant leurs règles. Ces douleurs s'inscrivent dès lors dans une sorte d'acceptation culturelle, de résignation populaire. Ces douleurs sont tellement banalisées que les femmes qui en souffrent sont incomprises et invisibilisées.

Si nous avons aujourd'hui ce débat pour que les choses changent enfin, c'est tout simplement parce que certaines femmes ont eu la force et le courage de s'organiser entre elles pour pouvoir sensibiliser et les médias, et les politiques face à cette injustice et face au calvaire qu'elles vivent au quotidien. Un calvaire qui se manifeste par des douleurs chroniques, insupportables et invalidantes. Une fatigue chronique due à ces mêmes douleurs ainsi qu'à la prise de traitements hormonaux souvent inadaptés. Des problèmes d'infertilité, des problèmes gastriques, urologiques ou neurologiques. Des problèmes qui entraînent d'autres, à savoir l'impossibilité de suivre un cursus complet, l'impossibilité de respecter ses horaires de travail et, partant, le risque de perdre son emploi, ou encore des tensions au sein du couple ou un isolement social. Ce calvaire est causé par une seule et même foutue maladie: l'endométriose.

Une maladie qui, comme on l'a souligné, présente l'insupportable paradoxe d'être extrêmement fréquente – elle touche en effet une à deux femmes sur dix – tout en étant méconnue. Par conséquent, cette maladie est souvent sous-diagnostiquée et mal traitée, avec des chirurgies répétées, alors qu'elles sont inefficaces et par ailleurs destructrices, ou par des médicaments aux effets secondaires catastrophiques.

Tout cela sans compter qu'au plus tard vous êtes diagnostiquée, au

ertoe aangespoord stappen te ondernemen en op het politieke niveau een en ander in beweging te zetten. Ik hoop dat de minister van Volksgezondheid het nodige zal doen om vroegtijdigere diagnoses mogelijk te maken en om ervoor te zorgen dat de multidisciplinaire teams, die de behandeling van de zieken kunnen verbeteren, erkend kunnen worden.

Ik hoop ook dat de werkgevers er door deze resolutie toe zullen worden aangespoord de dialoog aan te gaan over een vorm van flexibiliteit waarbij er rekening gehouden wordt met de moeilijkste dagen, bijvoorbeeld via telewerk of middels een lichter of aangepast uurrooster.

Ik dank mevrouw Muylle voor haar politieke demarche die gestoeld was op samenwerking. Het zijn de vrouwen die er wel bij varen.

[20.09] Sophie Rohonyi (DéFI): De samenleving heeft de pijn die vrouwen tijdens hun menstruatie ervaren altijd gebagatelliseerd. Zij die eronder lijden stuiten op onbegrip en worden genegeerd. Vandaag kan dit debat om eindelijk iets te veranderen gevoerd worden dankzij de vrouwen die de handen in elkaar geslagen hebben om dit onrecht aan te klagen en over hun beproeving te praten.

Die bestaat uit chronische, ondraaglijke en invaliderende pijn, chronische vermoeidheid als gevolg van diezelfde pijnen en vaak onaangepaste hormonale behandelingen, onvruchtbaarheidsproblemen, gastrische, urologische en zelfs neurologische problemen. Dit alles maakt het onmogelijk een volledig studieprogramma te volgen, zich aan de werktijden te houden en zorgt voor spanningen in het koppel en een toenemend isolement.

De ziekte wordt gekenmerkt door de ondraaglijke paradox dat ze veel voorkomt en toch niet herkend

plus graves seront les effets de la maladie. Je pense, en l'occurrence, à Laura – qui, du reste, suit nos débats en ce moment – et qui a fondé l'association "Toi Mon Endo". Elle a été entendue lors de nos auditions en commission et elle en sait quelque chose, parce que la maladie s'est entre-temps attaquée à son nerf sciatique, de sorte que Laura a désormais besoin d'une canne pour se déplacer – elle a à peine 24 ans.

C'est donc grâce à sa détermination et à celle de toutes les autres, comme "Endométriose-Belgique", mais aussi aux équipes des centres multidisciplinaires, que nous avons été sept partis à introduire une proposition de résolution visant à, enfin, améliorer la prise en charge médicale et financière de toutes ces patientes. C'est grâce à ces dernières et à ces professionnels que nous disposons aujourd'hui d'un texte qui synthétise toutes ces recommandations portées par nos différentes propositions de résolution, dont celle de mon parti, DéFI, mais aussi et surtout tous les besoins exprimés au cours des auditions. Je tiens aussi à saluer chaleureusement le travail accompli par Mme Muylle, qui fut plus que constructif. C'est assez rare que pour être souligné.

Lors de ces auditions poignantes, les patientes nous ont expliqué la double peine qui est la leur. Il s'agit, d'une part, de cette maladie d'où découle la nécessité d'apprendre à vivre avec elle, au regard des symptômes, de leur impact sur leur vie privée et professionnelle, du coût des examens, des traitements et de soins; d'autre part, de l'incompréhension de la société à leur égard. Cette méconnaissance généralisée touche non seulement le grand public, mais également le corps médical lui-même – raison pour laquelle la durée moyenne pour être diagnostiquée est de six à dix ans, de sorte que les patientes se retrouvent dans une totale errance médicale. Durant toutes ces années, on leur raconte n'importe quoi, à savoir que leur corps rejette leur copain, qu'elles sont en train de faire une fausse couche, qu'elles sont simplement douillettes, voire folles. En outre, on expérimente sur elles de nombreux traitements et chirurgies, comme si elles étaient des cobayes.

C'est une situation insupportable pour ces filles et ces femmes. C'est un manque de prise en considération aussi d'une maladie qui touche spécifiquement les femmes dans un système de soins de santé conçu par les hommes pour les hommes.

Vous l'aurez compris, chers collègues, mon groupe DéFI est heureux de cosigner la proposition de résolution de notre collègue, Nathalie Muylle, et bien évidemment de la soutenir. Nous veillerons à ce que le ministre de la Santé mais aussi tous les autres gouvernements, puisqu'il s'agit ici d'avoir une vraie stratégie interfédérale, puissent concrétiser dans les meilleurs délais toutes ces demandes car, face à l'endométriose, chaque jour compte.

wordt, te weinig gediagnosticeerd wordt en slecht behandeld wordt met herhaalde, ineffectieve en verwoestende chirurgische ingrepen en met geneesmiddelen met rampzalige bijwerkingen.

Bovendien geldt: hoe later de diagnose gesteld wordt, hoe ernstiger de gevolgen van de ziekte zijn. Dankzij de vastberadenheid van Laura, de oprichtster van de vereniging Toi, mon endo, van alle andere betrokkenen en van de teams van de multidisciplinaire centra hebben zeven partijen een voorstel van resolutie ingediend om de medische zorg en de financiële aspecten voor de patiënten te verbeteren. Deze tekst is een synthese van de aanbevelingen in de verschillende voorstellen van resolutie, waaronder dat van mijn partij, en de behoeften die tijdens de hoorzittingen geformuleerd werden.

Tijdens de hoorzittingen hebben de patiënten toegelicht dat ze tweemaal getroffen worden: door de zware gevolgen van de ziekte en het prijskaartje van de behandeling, én ook door het gebrek aan kennis bij het grote publiek en bij de zorgverstrekkers, wat leidt tot onbegrip en een laattijdige diagnose, pas na zes tot tien jaar. Tijdens die jaren krijgen ze veel onzin te horen en worden er heel wat behandelingen en chirurgische ingrepen uitgeprobeerd, alsof ze proefkonijnen zijn.

Dat gebrek aan erkenning is onverdraaglijk. Dat komt onder meer omdat het een ziekte is die eigen is aan vrouwen en het zorgstelsel ontwikkeld werd door mannen voor mannen.

DéFI is blij dat wij het voorstel van resolutie mee hebben kunnen ondertekenen en steunen. Wij zullen erop toezien dat de resolutie snel wordt geïmplementeerd, want voor vrouwen die aan endometriose lijden telt elke dag.

20.10 Nathalie Muylle (cd&v): Mevrouw de voorzitter, collega's, ik wil kort uitleggen hoe ik tot onderhavig voorstel van resolutie ben gekomen. Velen hebben hier vandaag getuigd over persoonlijke ervaringen of ervaringen van contacten die de aanzet waren voor parlementair werk. Een aantal jaar geleden – ik geef het met schaamrood op de wangen toe, want ik ben sinds 2007 lid van de commissie voor Gezondheid – hoorde ik voor het eerst het woord endometriose vallen in verband met mijn dochter, voor wie het wel goed is gekomen overigens, en andere jonge mensen in haar omgeving. Ik ben mij dus gaan inlezen in het dossier en leerde dat een op de tien vrouwen – sommige studies spreken over een op de negen en sommige zelfs over een op de zeven – daarmee of met een bepaalde vorm van pijn te maken hebben. Ik heb toen met heel veel mensen over de problematiek gepraat, onder wie patiëntengroepen. Die durven wel eens stout te zeggen dat als het om een mannenziekte ging, er misschien al een pilletje of therapie voorhanden zou zijn. Ik durf zo niet te denken. Ik denk dat er andere redenen zijn.

Het ziektebeeld is zeer divers. 13 à 14 % van de patiënten heeft hevige pijnen. Een groot deel heeft pijn. Bij sommigen is er nu en dan pijn. Er zijn ook heel veel taboes rond. Wij denken heel vaak dat endometriose een puur gynaecologische ziekte is. Dat is het niet. Geregeld worden menstratiepijnen daaraan toegeschreven, maar is endometriose niet de oorzaak, terwijl sommige patiënten pijn lijden buiten de menstruatieperiodes. De ziekte treft bovendien vrouwen van uiteenlopende leeftijden. Kortom, voor endometriose is er een heel divers ziektebeeld.

Helaas moet men vaststellen dat patiënten echt tegen muren lopen en te maken krijgen met onbegrip, zelfs van zorgverstrekkers.

Mijn politieke actie ter zake werd enigszins verscherpt door een ontmoeting vorig jaar met een jonge vrouw. Zij heeft mij naar aanleiding van mijn tekst die ik over het onderwerp had ingediend, bij haar thuis uitgenodigd. Die jonge vrouw staat vandaag heel sterk in het leven. Zij staat op met pijn en gaat ermee slapen, en ondanks alle pijn is ze vandaag blij dat ze de mama is van een klein kindje, wat heel wat zorgverstrekkers onmogelijk achtten. Welnu, zij bracht mij in contact met een aantal praatgroepen die zij heeft opgericht. Daar ontmoet men dan veel jonge vrouwen die ook heel sterk staan in het leven, ondanks de pijn en ondanks de vele medische ingrepen.

Ook al hebben voorgaande sprekers oprechte getuigenissen afgelegd, het is nog te zeer onderbelicht hoe de betrokken patiënten in het leven staan en wat de ziekte betekent voor hun partners. Ik heb in die praatgroepen partners ontmoet en in hun ogen de hulpeloosheid gezien, omdat ze niet wisten hoe het verder moet, hoe ze een normale relatie kunnen uitbouwen met een partner die elke dag pijn lijdt, of een eventuele kindwens kan worden vervuld, of nog, hoe ze hun seksuele relatie kunnen beleven. Ze zien geen oplossing. De patiënten ervaren onbegrip op het werk, in de school en bij hun familieleden, die zich afvragen waarom ze er weer niet bij kan zijn, of ze weer pijn heeft, of nog, wat er nu weer aan de hand is. Er is maatschappelijk zoveel onbegrip.

Geconfronteerd met dergelijke grote reddeloosheid ben ik blij dat we toch politieke actie kunnen ondernemen. Hopelijk kunnen we met onderhavig parlementair initiatief vandaag een kleine stap zetten naar meer bekendheid, naar meer wetenschappelijk onderzoek, naar betere

20.10 Nathalie Muylle (cd&v): Beaucoup de députés ont témoigné au cours de cette séance, certains contacts ont permis de déboucher sur un travail parlementaire. Je n'avais encore jamais entendu parler de l'endométriose avant que le mot n'apparaisse dans ma vie personnelle il y a quelques années. Pourtant, je suis membre de la commission de la Santé publique depuis 2007 et lorsque j'ai commencé à me documenter sur le sujet, j'ai appris que l'endométriose touchait une femme sur dix, voire plus selon certaines études. J'en ai parlé à beaucoup de personnes à l'époque et j'étais même un peu gênée.

Le tableau clinique est très varié. Des douleurs sévères sont possibles, mais ce n'est pas nécessairement le cas. Elles peuvent être permanentes. Elles peuvent survenir pendant les règles. Les patientes peuvent être jeunes. Il ne s'agit pas d'une maladie purement gynécologique et elle est taboue.

Force est malheureusement de constater également que depuis des années, de très nombreuses patientes se heurtent à l'incompréhension de tous, et souvent même du personnel soignant. Le témoignage d'une jeune femme m'a persuadée d'intensifier mon action politique en faveur du combat contre cette maladie. Elle se réveille et se couche en ayant mal mais cela ne l'a pas empêchée de devenir maman et elle m'a mise en contact avec des groupes de parole qu'elle a créés. J'y ai également rencontré des conjoints qui, bien souvent, sont des spectateurs impuissants. De nombreuses questions subsistent: comment faire évoluer la relation, y compris sur le plan sexuel? Qu'en est-il du désir d'enfant? Sans oublier le mur d'incompréhension auquel ces femmes doivent faire face que ce soit sur le lieu de travail ou dans l'environnement familial.

inzameling van data en naar de ontwikkeling van goede zorgpaden met betere terugbetaling. Heel veel centra, zelfs universitaire centra, hebben vandaag te veel patiënten en raden vrouwen aan naar een pijnkliniek te gaan, omdat ze hen op dat moment niet kunnen helpen. Zowel specialistische, complexe zorg als eerstelijnszorg dichtbij door de huisarts, in de huisartsenpraktijk of het ziekenhuis dichtbij, moet multidisciplinair kunnen worden aangeboden.

Collega's, tot besluit wil ik u allen danken voor de samenwerking. Er ligt nog heel veel werk op de plank. Ik hoop oprecht dat de regering met onze resolutie aan de slag gaat. Niemand van ons zal het dossier lossen, het zal door iedereen opgevolgd worden.

Ook al is dit niet altijd evident, ook niet in de commissie voor Gezondheid, wij hebben getoond dat wij constructief kunnen samenwerken ten dienste van patiënten en ik hoop dat wij dat in de toekomst nog veel meer kunnen doen. Nogmaals, we doen een kleine, bescheiden stap, een die hopelijk het begin is van een heel mooi traject voor de duizenden betrokken vrouwen.

J'espère qu'aujourd'hui nous pourrions franchir une étape, si petite soit-elle, qui permettra de mieux faire connaître cette maladie, de stimuler la recherche scientifique et de garantir des parcours de soins efficaces ainsi qu'une meilleure procédure de remboursement. Les soins multidisciplinaires sont importants, mais les soins de première ligne à proximité du domicile des patientes le sont tout autant.

Enfin, je tiens à remercier tous les membres pour leur collaboration. J'espère sincèrement que le gouvernement réservera une suite concrète à notre résolution et nous ne manquerons pas de nous en assurer. Ce dossier est un exemple parfait de coopération au service des milliers de femmes concernées. J'espère pouvoir avancer encore dans cette voie.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion est close.
De bespreking is gesloten.

* * * * *

Amendements déposés:

Ingediende amendementen:

Demande/Verzoek 1.1./1(n)

- 9 – Kathleen Depoorter cs (2510/6)

Demande/Verzoek 7(n)

- 10 – Kathleen Depoorter cs (2510/6)

* * * * *

Réservés: les amendements.

Aangehouden: de amendementen.

Le vote sur les amendements réservés et sur l'ensemble de la proposition aura lieu ultérieurement.
De stemming over de aangehouden amendementen en over het geheel van het voorstel zal later plaatsvinden.

[21] Proposition visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner les fraudes et les privilèges en matière de pension à la Chambre des représentants (3212/1-2)

[21] Voorstel tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar pensioenfraude en pensioenprivileges in de Kamer van volksvertegenwoordigers (3212/1-2)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

Raoul Hedebouw, Peter Mertens, Sofie Merckx, Marco Van Hees, Gaby Colebunders, Nadia Moscufo, Maria Vindevoghel, Roberto D'Amico, Thierry Warmoes.

La commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions propose de rejeter cette proposition.

(3212/2)

De commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen stelt voor dit voorstel te verwerpen. **(3212/2)**

Conformément à l'article 88 du Règlement, l'assemblée plénière se prononcera sur cette proposition de rejet après avoir entendu le rapporteur et, éventuellement, les auteurs.

Overeenkomstig artikel 88 van het Reglement spreekt de plenaire vergadering zich uit over dit voorstel tot verwerping, na de rapporteur en eventueel de indieners te hebben gehoord.

[21.01] Ellen Samyn, rapporteur: Mevrouw de voorzitter, sta mij toe om eerst de diensten te danken voor het verslag.

Collega's, de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen besprak op 29 maart 2023 het voorstel van de PVDA-fractie tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar pensioenfraude en pensioenprivileges.

De hoofdindieners, de heer Raoul Hedebouw, leidde zijn voorstel in en bracht de recente pensioenperikelen binnen de Kamer van volksvertegenwoordigers in herinnering. Hij achtte het tijd om die zaak op te helderen. Hij kaartte aan dat tijdens diverse vergaderingen in het verleden werd beslist om de wetgeving inzake pensioenplafonds te omzeilen.

De indiener van het voorstel vindt dat een openbaar debat over de zaak moet plaatsvinden om zo aan het licht te brengen wie wat heeft beslist en in welke context dat is gebeurd. Voorts moet worden opgehelderd of de Federale Pensioendienst op de hoogte was, welke rol de partijvoorzitters en de ambtenaren hebben gespeeld en wie destijds lid van het Bureau was. Er is volgens de indiener behoefte aan een instrument om uitleg te eisen van de diverse betrokkenen bij deze affaire en een parlementaire onderzoekscommissie is het meest geschikte instrument om ter zake opheldering te verschaffen.

De indiener is zich ervan bewust dat het parket een onderzoek heeft opgestart. Een gerechtelijk onderzoek sluit evenwel een parlementair onderzoek niet uit, want de bevoegdheden verschillen. Wegens de dringendheid stelde de indiener voor om spoedig over zijn voorstel te stemmen. De indiener rekende dan ook op de goedkeuring van de commissieleden.

Tijdens de algemene bespreking vond de N-VA-fractie het misplaatst om een opdracht over de uitwassen in de Kamer aan een onderzoekscommissie binnen de Kamer toe te vertrouwen. Dat zou er immers op neerkomen dat de Kamer zichzelf controleert. De N-VA-fractie stelde voorts dat de Kamer heeft aangekondigd dat zij zich achter de door de Federale Pensioendienst ingediende klacht zal scharen. Volgens de N-VA-fractie zijn de objectiviteit, de onpartijdigheid, de sereniteit en de doeltreffendheid op die manier veel beter gewaarborgd dan via een onderzoekscommissie. Uit ervaring weet men immers dat in een onderzoekscommissie het risico bestaat dat het politieke spel de bovenhand krijgt op de grond van de zaak. De N-VA-fractie stelde nadrukkelijk dat iedereen wil dat de waarheid in het dossier naar boven komt en wees op een elementair rechtsbeginsel: niemand mag rechter in eigen zaak zijn. Wegens dat principe kan de Kamer geen toezicht uitoefenen op zichzelf. Daarom treden het parket en het Rekenhof op in deze zaak.

De Ecolo-Groenfractie vond het gezond dat er een publiek debat werd gevoerd over de opportuniteit van het al dan niet oprichten van een

[21.01] Ellen Samyn, rapporteur: Le 29 mars 2023, la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions a examiné la proposition déposée par le groupe PVDA-PTB et visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner les fraudes et les privilèges en matière de pension. L'auteur, M. Hedebouw, a rappelé les événements récents concernant les pensions à la Chambre des représentants. Il plaide pour un débat public afin d'avoir une réponse aux questions de savoir qui a décidé quoi et quel était le contexte. En outre, il convient de vérifier si le Service fédéral des Pensions était au courant, quel rôle les présidents de parti et les fonctionnaires ont joué et qui était membre du Bureau à l'époque. Il considère qu'une commission d'enquête parlementaire constitue l'instrument le plus adéquat pour faire la lumière sur cette affaire. Selon lui, il n'y a pas d'antagonisme entre l'enquête judiciaire et l'enquête parlementaire.

Dans les grandes lignes, les groupes N-VA, Ecolo-Groen, Vooruit et cd&v suivent une série de pistes de réflexion similaires. Ils approuvent la plainte déposée par le Service fédéral des Pensions. Ces groupes estiment qu'il est incongru de confier à une commission d'enquête de la Chambre une mission concernant des dérives en son sein, ce qui reviendrait pour elle à se contrôler elle-même. La vérité se manifesterait de manière plus efficace et plus sereinement par la voie judiciaire et par la voie de l'audit demandé à la Cour des comptes. Tous les groupes visent la manifestation de la vérité, car le dossier entraîne une atteinte à l'image.

onderzoekscommissie naar de recent onthulde, onaanvaardbare en niet eerder geziene uitwassen binnen de Kamer. Dit dossier bezorgt de Kamer niet enkel imagoschade, het maakt tevens duidelijk dat de instelling een probleem met haar eigen governance heeft. De Ecolo-Groenfractie heeft zich achter de verscheidene unaniem genomen initiatieven geschaard, zowel op het niveau van het bestuurscomité als op dat van het Bureau, teneinde klaarheid te scheppen over die onterecht betaalde aanvullende pensioenbedragen en om de situatie recht te zetten.

De Ecolo-Groenfractie ziet geen enkel bezwaar waarom de verscheidene recente maatregelen die in die context zijn genomen niet zouden kunnen worden voorgesteld en publiek verdedigd. Het voorstel om een onderzoekscommissie op te richten is in casu echter een *fausse bonne idée*. Het zou er immers op neerkomen dat de Kamer de opdracht krijgt om over zichzelf te oordelen.

De Ecolo-Groenfractie onderstreepte dat het belangrijk en noodzakelijk is dat er orde op zaken wordt gesteld inzake de Kamer en haar beheersorganen. Volgens de spreker zijn de initiatieven die het Bureau unaniem heeft genomen, met steun van de meerderheid en van de oppositie, daartoe het beste middel. Die zullen veel meer bijdragen dan een onderzoekscommissie. De waarheid zal via de gerechtelijke weg en via de audit die aan het Rekenhof wordt gevraagd efficiënter en serener aan het licht komen.

De Ecolo-Groenfractie zou tegen het voorstel stemmen en betreurde het standpunt van de PVDA-PTB-fractie in deze aangelegenheid. De Ecolo-Groenfractie onderstreepte nogmaals het belang van het dossier en de inzet van collega's van andere politieke fracties om de waarheid aan het licht te doen komen.

De Vooruitfractie was net als iedereen geschokt door de recente onthullingen over de onterecht toegekende pensioenvoordelen, die bewust het door de wet-Wijninckx bepaalde plafond omzeilen. Net als de N-VA en Ecolo-Groen vond de sprekerster echter dat een onderzoekscommissie niet het meest gepaste middel was in dit geval, daar de Kamer dan naar haar eigen werking een onderzoek zou moeten voeren. Volgens de sprekerster, en in tegenstelling tot wat sommigen willen doen geloven, is er geen echte oppositie tussen de verschillende politieke fracties, die allemaal willen dat de waarheid aan het licht komt.

De Vlaams Belangfractie is voorstander van een volledige verduidelijking van de recentelijk ontdekte praktijken. De spreker herinnerde eraan dat Vlaams Belang alle initiatieven daartoe binnen het Bureau van de Kamer steunt en zal blijven steunen. Na de onthulling over de onterecht toegekende pensioenvoordelen eiste Vlaams Belang onmiddellijk een volledige terugvordering van de gelden en een onderzoekscommissie om te achterhalen hoe de frauduleuze regeling tot stand kwam en zo lang verborgen kon blijven.

De Vlaams Belangfractie stelde dat de verschillende beoogde opties van zowel een strafonderzoek als een parlementair onderzoek mogelijk moeten zijn. Naast de audit waarmee het Rekenhof is belast en het strafonderzoek dat zou kunnen worden gevoerd, kan het oprichten van een onderzoekscommissie, waarvoor ook het Vlaams Belang pleit, zorgen voor grotere openbaarheid bij het onthullen van de waarheid. Om die redenen zou de Vlaams Belangfractie het voorstel steunen.

Selon le Vlaams Belang, une commission d'enquête, en plus de l'enquête pénale, pourrait assurer une plus grande publicité à la révélation de la vérité. Le PVDA-PTB, auteur de la proposition, souhaite également que la discussion soit publique. Ce parti ne comprend pas pourquoi la Chambre ne pourrait pas s'autocontrôler, comme les partis traditionnels continuent de le prétendre. Si cet autocontrôle n'est pas possible, il est par conséquent également impossible d'exercer un contrôle en cas de situations intolérables au sein de la Chambre. Il est nécessaire d'examiner les mécanismes ayant mené à certaines décisions dans le passé. Selon les auteurs de la proposition, la commission d'enquête est l'instrument le plus approprié pour ce faire.

La proposition de créer une commission d'enquête parlementaire a été rejetée. Seuls le Vlaams Belang et le PVDA-PTB ont voté pour.

De cd&v-fractie sloot zich aan bij wat zowel leden van de meerderheid als van de oppositie hebben verklaard over de erge feiten die zich hebben voorgedaan. Het is van belang de waarheid over die feiten te achterhalen. De spreekster verwees naar de recent genomen initiatieven, maar kon niet instemmen met de oprichting van een onderzoekscommissie. In deze context zou die voor verwarring kunnen zorgen of zelfs tot een mediaspektakel kunnen leiden, aangezien de Kamer zelf betrokken is bij de zaak.

In antwoord op de algemene bespreking nam de PVDA-PTB-fractie nota van het feit dat de traditionele partijen tegen het voorstel zijn gekant. De spreker stelde dat de traditionele partijen menen dat de Kamer niet in staat is om zichzelf te controleren. De spreker kon zich niet vinden in die zienswijze, die ertoe zou leiden dat er geen toezicht kan worden uitgeoefend in geval van eventuele wantoestanden binnen de Kamer. De PVDA-PTB-fractie is het dus niet eens met het idee dat de Kamer zichzelf niet zou kunnen controleren. De spreker is van mening dat in een parlementaire onderzoekscommissie een politiek debat kan worden gevoerd over de bedragen die aan de voorzitters van de Kamer werden uitgekeerd. In die zin staat het werk van de onderzoekscommissie los van het werk van het parket, dat de wettigheid van de maatregel dient te onderzoeken.

De PVDA-PTB-fractie pleitte er nogmaals voor dat de discussie in openbaarheid zou gebeuren in plaats van achter gesloten deuren. Het komt erop aan inzicht te verwerven in de mechanismen die in het verleden tot de genomen beslissing hebben geleid. Tot besluit beklomte de spreker nogmaals dat een parlementaire onderzoekscommissie het meest geschikte instrument is om een openbaar debat te houden over het pensioen en de vergoedingen van de politieke mandatarissen.

Het voorstel werd weggestemd. Enkel de Vlaams Belangfractie en de indienende fractie stemden voor.

Dat was het verslag.

21.02 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Chers collègues, nous discutons aujourd'hui de la proposition de mise sur pied d'une commission d'enquête pour approfondir l'analyse des mécanismes profonds qui ont fait que la Chambre des représentants de Belgique a décidé, dans le passé, d'accorder des privilèges assez incroyables à son personnel politique, qu'elle ne donne pas aux travailleurs.

Je pense que la commission d'enquête est un bon outil pour cela, parce que nous devons analyser les mécanismes profonds. Il ne s'agit pas d'une petite erreur; il ne s'agit pas d'un oubli. À mon avis, une des premières hypothèses importantes est que le fil rouge de tous ces raisonnements était que le personnel politique devait pouvoir gagner plus que les gens qu'il représentait.

Vaak werd er als argument gebruikt dat wij in de privésector veel meer zouden verdienen en dat het dus logisch is dat wij ook alle privileges

21.02 Raoul Hedebouw (PVDA-PTB): Een onderzoekscommissie is het geschikte instrument om inzicht te krijgen in de onderliggende mechanismen die de Kamer ertoe gebracht hebben om voor het politieke personeel buitengewone privileges goed te keuren die voor gewone werknemers onbereikbaar zijn. Het betreft hier geen vergissing of vergetelheid, maar een mechanisme dat wij moeten analyseren. De eerste hypothese is dat het politieke personeel meer moest verdienen dan de mensen die het vertegenwoordigt.

L'argument souvent utilisé est qu'on aurait pu gagner davantage dans le secteur privé et qu'on a

hebben die de hogere klasse in de privésector heeft. Dat is een rede-
nering die door heel veel politici gebruikt wordt.

Ten eerste, sta mij toe om heel veel twijfels te hebben over het feit dat
iedereen hier in de privésector veel meer zou kunnen verdienen.

Je crois surtout que nous devons analyser plus en détail le fond de ce
mécanisme. Pourquoi le personnel politique dans notre pays – comme
dans tous les autres pays européens – trouve-t-il logique de gagner la
même chose que les élites économiques qui dirigent le capitalisme?

Nous devons étudier en détail ce mécanisme qui consiste à penser que
le salaire du personnel politique doit être équivalent à celui des repré-
sentants du monde économique, ce que la commission d'enquête par-
lementaire que nous proposons de mettre en place permettrait de faire.

Je voudrais profiter du temps qui m'est imparti pour répondre à ceux
qui disent que nous sommes des populistes. Non, nous ne sommes
pas des populistes, nous sommes des marxistes. C'est très différent.

Du point de vue de la doctrine, le populisme fait une analyse en diffé-
renciant le peuple et une élite. En tant que marxistes, nous faisons une
analyse de classe de la société, en différenciant les travailleurs, les
salariés, les indépendants qui sont en front commun et ceux qui appa-
rtiennent à ce que l'on appelle la grande bourgeoisie, celle qui possède
les moyens de production. D'après la doctrine, ce n'est pas du popu-
lisme, mais du marxisme. C'est très important, pour ceux qui s'y inté-
ressent un peu.

Vous avez posé la question de savoir pourquoi les marxistes s'occu-
pent autant des conditions, des privilèges du personnel politique.
Parce que, dès le départ, le mouvement ouvrier, le marxisme, s'est in-
téressé à cette question cruciale qui était de savoir comment les élites
économiques, comment les possesseurs des moyens de production,
comment la grande bourgeoisie assure son pouvoir sur le monde poli-
tique. Les premiers à avoir traité cette question sont évidemment Karl
Marx et Friedrich Engels qui aborde cet aspect dans l'essai intitulé
L'Origine de la famille, de la propriété privée et de l'État.

Permettez-moi de citer Friedrich Engels dont les propos me semblent
vraiment pertinents: "Dans le système le plus démocratique, la ri-
chesse exerce son pouvoir de façon indirecte, mais d'autant plus sûre
de deux façons, à savoir: premièrement, par la corruption directe et
indirecte des politiciens professionnels, et deuxièmement, par l'alliance
entre le gouvernement et la Bourse."

Il est très intéressant de voir que déjà à l'époque, il y avait un débat sur
ce que garantissait le fait de donner ou non au personnel politique des
privilèges économiques. C'est un mécanisme sociologique qui n'est
même pas lié à vos choix individuels, mais qui est lié à des méca-
nismes dont Pierre Bourdieu a beaucoup parlé. Comment l'habitude,
et le fait que le personnel politique gagne 6 000 euros par mois, le
coupe des gens qu'il représente. Et il peut voter par exemple un saut
d'index comme la droite l'a fait. Comment le fait que le personnel poli-
tique perçoive des pensions à 9 000 euros a un lien avec la facilité
avec laquelle on retire de l'argent de cette pension minimale. Il y a donc
un lien entre la base matérielle, qui est vécue ici, et les décisions qui

donc droit aux mêmes privilèges
que la classe supérieure dans le
secteur privé. Cependant, j'ose
douter que tout le monde ici puisse
gagner davantage dans le secteur
privé.

Waarom vindt het politieke perso-
neel het logisch om evenveel te
verdienen als de heersende econo-
mische elites? Dankzij deze com-
missie zouden we dat mechanisme
kunnen bestuderen.

Men beschouwt ons vaak als popu-
listen, maar wij zijn marxisten. Ter-
wijl het populisme een onderscheid
maakt tussen het volk en de elite,
maken wij een analyse van de klas-
sen in de samenleving en maken
we een onderscheid tussen de
werknemers en zelfstandigen ener-
zijds en de bourgeoisie die de pro-
ductiemiddelen bezit anderzijds.

Vanaf het begin heeft de
arbeidersbeweging getracht te
achterhalen hoe de economische
elites hun macht over de politieke
wereld veiligstelden. Volgens Frie-
drich Engels oefent de rijkdom in
het meest democratische systeem
zijn macht indirect maar des te ze-
kerder uit: in de eerste plaats in de
vorm van rechtstreekse of onrecht-
streekse corruptie van de politici en
vervolgens in de vorm van een ver-
bond tussen de regering en de
beurs.

Dat sociologische mechanisme,
dat ook Bourdieu aan de kaak ge-
steld heeft, zorgt ervoor dat het po-
litieke personeel dat 6.000 euro per
maand verdient, geen voeling meer
heeft met het volk dat het vertegen-
woordigt en voor een indexsprong
kan stemmen, zoals rechts gedaan
heeft. Er bestaat dus ook een ver-
band tussen pensioenen van
9.000 euro en het gemak waarmee
men op de minimumpensioenen
beknibbelt.

Daarom zijn de oplossingen van de
arbeidersbeweging radicaal. In *De
burgeroorlog in Frankrijk* analy-
seert Marx de maatregelen die

sont prises.

C'est une leçon importante du mouvement ouvrier. C'est cela qu'on doit analyser en détail dans cette commission. C'est pour cela que les solutions du mouvement ouvrier sont radicales. Cela n'a rien à voir avec le populisme. Le bilan qui a été tiré par Karl Marx de la Commune de Paris, dans le livre *La Guerre civile en France*, montre qu'il analyse pourquoi la Commune de Paris a pris des mesures par rapport au personnel politique. Je me permets de les citer parce que j'ai retrouvé énormément de mesures que le PTB met ici aujourd'hui en avant.

Pour rappel, chers collègues, la Commune de Paris a eu lieu en 1871. La classe ouvrière se révolte. Pour la première fois dans l'histoire moderne, elle met ses propres revendications en avant, en n'étant pas uniquement docilement en train de suivre la bourgeoisie dans sa révolution de 1789. En 1871, lors de la Commune de Paris, la classe ouvrière se lève, avec les sans-culottes. Ils disent: "Nous allons diriger la société politiquement différemment. Et nous avons des mesures." Écoutez bien ces mesures de 1871. Elles restent pertinentes. Première mesure: une décision demandant à ce que tous les politiciens vivent avec un salaire d'ouvrier pour rester connectés à la réalité économique de ceux-ci. Deuxième mesure: tous les privilèges pécuniaires attachés au corps des hauts fonctionnaires seront abolis. C'est d'actualité aujourd'hui. Cela me paraît très clair. Troisième mesure: tous les responsables politiques de la Commune de Paris étaient responsables et révocables à tout moment. Quelle puissance démocratique! Quatrième mesure: une élection au suffrage universel, avec tous les candidats sur pied d'égalité dans le combat parlementaire. Cinquième mesure: une majorité des membres de la Commune de Paris étaient naturellement des ouvriers ou des représentants reconnus de la classe ouvrière.

Voilà donc cinq mesures qui ont émané de cette Commune de Paris et qui, à mon avis, gardent toute leur actualité dans le débat et le combat démocratiques des classes populaires et travailleuses en Europe et en Belgique.

Wat daar toen werd besloten, zijn essentiële maatregelen om een echte democratie uit te bouwen. De macht moet terug naar de werkende klasse, naar de klasse die alle rijkdom in ons land produceert. Stop met te denken dat het de grote burgerij is, de captains of industry, die rijkdom produceert. Steek een euro in de grond, daar zal niets uit groeien. *Le capital ne crée pas de capital*, kapitaal creëert geen kapitaal. Alleen werk, *le travail, el trabajo* produceert rijkdom. Die macht moet dus terug naar de werkende klasse komen. Daarover gaat het.

La question n'est pas celle d'un populisme qui surferait sur une vague. Nous sommes au cœur d'un besoin d'examiner en détail les puissants mécanismes de classe qui garantissent que la classe politique se met généralement au service des plus puissants. Ce sont ces mécanismes que la commission d'enquête devrait étudier. Comment expliquer, chers collègues et camarades, que des décisions aient été prises dans un coin sans grand débat pour décider d'une exception au plafond Wijninckx? Il n'y a pas eu de débat, parce qu'un consensus terrible régnait et qu'on s'est dit: "Nous travaillons quand même beaucoup,

door de Commune van Parijs ten aanzien van het politieke personeel genomen werden en vandaag nog niets aan relevantie ingeboet hebben (alle politici zouden overigens met een arbeidersloon moeten rondkomen om hun voeling met de bevolking te behouden).

Ten eerste werden de geldelijke privileges van de hoge ambtenaren afgeschaft; alle verantwoordelijken van de Commune waren uit hun ambt afzetbaar; verkiezingen volgens algemeen stemrecht met gelijke kandidaten werden ingevoerd. Ten slotte bestond een meerderheid van de mandatarissen van de Commune uit arbeiders of hun vertegenwoordigers.

Dit zijn vijf maatregelen van de Parijse Commune die nog steeds actueel zijn in de democratische strijd van de werkende klasse in Europa en België.

Ce sont des mesures essentielles si nous voulons bâtir une véritable démocratie. Le pouvoir doit être restitué à la classe laborieuse, à la classe qui produit la richesse. Ce ne sont pas les capitaines d'industrie qui produisent la richesse. Un euro planté dans le sol ne poussera pas. Le capital ne crée pas le capital, seul le travail produit la richesse.

Toen er beslist werd van het plafond-Wijninckx af te wijken, is er geen debat geweest omdat er een consensus bestond en men oordeelde dat "we grote verantwoordelijkheden dragen waarvoor we beter betaald moeten worden dan de werknemers". Het is deze ideologische consensus die we moeten onderzoeken om te voorkomen dat

nous exerçons de grandes responsabilités pour lesquelles nous devons être mieux payés que les travailleurs ne le sont à travers nos lois." C'est ce consensus idéologique d'une puissance terrible que nous devons examiner pour que cela ne se reproduise pas.

C'est aussi pourquoi nous avançons à reculons parce que c'est après chaque révélation du PTB ou de la presse que nous découvrons un autre mécanisme. "Nous ne le savions pas. We wisten het niet." Eh bien, je vous crois! Vous ne le saviez pas, parce que c'était "naturel". Il y a la gravité – 9,81 m/s² – et la décision de dépasser le plafond: c'est naturel! C'est là où il faut à tout prix, chers collègues, examiner en détail les mécanismes – et j'en terminerai – qui font que notre État n'est pas assez démocratique et ne se met pas au service de la classe travailleuse. Nous allons mobiliser toute notre énergie, chers collègues, pour que cet esprit de la Commune de Paris et de rébellion du peuple et du monde du travail exprime que nous avons droit à nos droits démocratiques et à des élus du peuple qui nous représentent en étant issus de notre classe. Ce combat du PTB, nous continuerons à le mener. J'espère que vous voterez en faveur de la commission d'enquête. Je vous remercie.

La **présidente**: Plus personne ne peut prendre la parole. Geen andere spreker mag het woord nemen.

Le vote sur la proposition de rejet de cette proposition aura lieu ultérieurement. De stemming over het voorstel tot verwerping van dit voorstel zal later plaatsvinden.

Interpellation

Interpellatie

22 Interpellation de Sander Loones à Sarah Schlitz (Égalité des genres et Égalité des chances) sur "La véracité des déclarations faites au Parlement" (550004051)

22 Interpellatie van Sander Loones aan Sarah Schlitz (Gendergelijkheid en Kansengelijkheid) over "Het waarheidsgehalte van de verklaringen in het Parlement" (550004051)

22.01 **Sander Loones** (N-VA): Mevrouw de staatssecretaris, u bent bevoegd voor een zeer belangrijk beleidsdomein, namelijk samenleven, het respect binnen de samenleving en gelijke kansen. U voert beleid door middel van het steunen van organisaties via subsidies, om zo stappen vooruit te zetten. Dat is superbelangrijk. Er bestaat natuurlijk wetgeving die de voorwaarden voor het toekennen van subsidies vastlegt en u hebt die wetgeving niet gerespecteerd, zoals werd vastgesteld in de commissie.

De hier voorliggende vraag gaat niet zozeer over die wetgeving, maar wel over de deontologie. Bent u eerlijk geweest tegenover het Parlement? Hebt u het Parlement dinsdag volledig en correct geïnformeerd? Daar gaat deze interpellatie over. Hebt u gelogen of niet?

Collega's, ik doe kort het verslag van de vergadering van de controlecommissie van afgelopen dinsdag, opdat u zou begrijpen wat er aan de hand is.

De regering heeft beslist om een aantal organisaties te steunen met belastinggeld. De staatssecretaris heeft daarover op 21 juni 2022 gecommuniceerd op haar Facebookpagina. Ze publiceerde een lijst van

dit opnieuw zou gebeuren.

Telkens wanneer de PVDA of de pers iets onthult, zegt men: "*Nous ne le savions pas*. We wisten het niet." Wel, ik geloof het nog ook! Het leek 'natuurlijk'. We moeten de mechanismen onderzoeken die ervoor zorgen dat onze Staat niet democratisch genoeg is en niet in dienst van de werknemers staat. We zullen al onze krachten bundelen opdat die geest van de Parijse Commune ons parlementsleden oplevert die ons vertegenwoordigen doordat ze uit onze klasse komen. Ik hoop dat u voor de oprichting van de onderzoekscommissie zult stemmen.

22.01 **Sander Loones** (N-VA): Pendant les vacances de Pâques, j'ai constaté que les sites web, les projets, les affiches et les brochures de certaines associations qu'elle subventionne indiquent explicitement qu'elles reçoivent un soutien de la secrétaire d'État Sarah Schlitz. Son logo personnel mentionnant son nom y figurait.

Il s'agit évidemment d'une pratique très inhabituelle, raison pour laquelle j'ai déposé une plainte et demandé que la question soit discutée au sein de la commission de contrôle du Parlement. Cette discussion a eu lieu le 18 avril 2023.

Les experts de cette commission ont estimé à l'unanimité que la pu-

gesubsidieerde organisaties. Op een regenachtige dag in de paasvakantie was ik daar nieuwsgierig naar en ik klikte op de hyperlinks in die lijst om de websites te bezoeken. Telkens weer stootte ik op affiches en brochures van projecten waarop niet alleen staat dat zij steun krijgen van de overheid, maar ook dat zij steun ontvangen van Sarah Schlitz. Mevrouw de staatssecretaris, uw persoonlijke logo met uw naam stond erop. Ik was verbaasd, want ik ben het niet gewoon persoonlijke logo's van regeringsleden op zulke documenten tegen te komen. We zijn vertrouwd met de neutrale logo's van de overheidsdiensten, maar plots zag ik daar een naamlogo.

Ik meende dat dit niet helemaal correct was en diende daarover klacht in. We vroegen om dat te bespreken in de controlecommissie in het Parlement. Dat is dinsdag gebeurd.

In die controlecommissie zitten vier experts die ons begeleiden. Die hebben unaniem gezegd dat wat daar gedaan is door de staatssecretaris niet mocht. Dat was onwettig.

We hebben daarover gediscussieerd en de hele commissie, inclusief uw partij Ecolo, is tot dezelfde conclusie gekomen. Alle partijen hebben bevestigd dat wat daar gebeurd is door uw toedoen, mevrouw Schlitz, onwettig was en niet mocht. Die conclusie is duidelijk. Ze staat vast, is definitief en unaniem: wat u gedaan hebt is onwettig.

U deelt die conclusie, want u hebt zich verontschuldigd. Daarmee hebt u zelf erkend dat wat er gebeurd is niet correct was. U hebt zich verontschuldigd en hebt als gevolg daarvan een lichte sanctie gekregen.

Daarmee zou het dossier afgesloten moeten zijn. Over tot de orde van de dag, zoals dat dan heet.

Wat gebeurde er echter? Er bleek opeens toch meer aan de hand te zijn. Vandaag kwam dat aan het licht in een artikel in *La Dernière Heure*. Het blijkt dat uw woorden misschien niet helemaal correct waren. Daarover gaat deze interpellatie, niet over het eerste deel. U mag daar straks iets over zeggen als u wilt, maar eigenlijk gaat het daar niet meer over. Wat u hebt gedaan is onwettig, dat staat vast. U hebt dat zelf erkend en hebt zich verontschuldigd. Waarover gaat het dan wel? Het gaat over uw verklaringen aan het Parlement.

Op verschillende momenten hebt u het Parlement geantwoord en geïnformeerd. U hebt dat een eerste keer gedaan in een brief van 31 maart, waarin u hebt kennisgenomen van de klacht over het gebruik van uw naamlogo. U zegt in die brief dat duidelijk moet zijn dat u nooit gevraagd hebt dat er communicatie met uw naamlogo zou gebeuren.

"Je souhaite indiquer ici que l'arrêté royal (...) ne comprend aucune demande en matière de communication."

In uw eigen brief, ondertekend met uw eigen handtekening, zegt u: "Ik heb nooit gevraagd dat mijn persoonlijke naam zou worden gebruikt." Wij hebben u in de controlecommissie opnieuw de vraag gesteld of u aan de organisaties gevraagd had om dat te doen. Daar hebt u letterlijk geantwoord: "Het gaat niet om een proactieve communicatie van mij. Het gaat om een onhandigheid." U noemde het een *maladresse*. "Het is niet iets dat ik specifiek heb gevraagd". U kunt maar zo letterlijk – zwart op wit in uw eigen brief en in uw eigen woorden – zeggen: "Ik

blication du logo nominatif de la secrétaire d'État était effectivement illicite. Tous les partis présents dans cette commission – y compris le sien – sont arrivés à la même conclusion. La secrétaire d'État a alors reconnu son erreur et a présenté ses excuses. Elle a reçu une sanction légère, ce qui aurait dû clore le dossier.

Pourtant, mon interpellation ne porte pas là-dessus. Elle porte plutôt sur les déclarations qu'elle a faites au Parlement.

Dans une lettre adressée au Parlement le 31 mars 2023, elle affirme qu'elle n'a jamais demandé d'utiliser son logo personnel. Et devant la commission de contrôle, elle a répondu qu'il ne s'agissait pas d'une communication proactive mais d'une maladresse et qu'elle n'avait pas spécifiquement demandé d'apposer son logo personnel.

Or, tout d'un coup, un article publié par *La Dernière Heure* révèle qu'il existait un guide de subventions, signé par la secrétaire d'État, dans lequel il est littéralement stipulé

heb nooit aan die organisaties gevraagd om dat logo te gebruiken."

Dat is een superbelangrijke vraag, collega's. Dat is geen fait divers. Hebt u aan organisaties gevraagd om uw naamlogo te gebruiken? Dat is niet niets. Stel u voor, collega's, dat u in de lokale politiek zit, in de gemeenteraad, in de oppositie. Stel u voor dat u opeens zou vaststellen dat een schepen van de meerderheid in uw gemeente zou vragen aan een organisatie die subsidies krijgt om zijn persoonlijke naam op alle brochures te zetten. Het kot was te klein! U zou zeggen dat dat niet correct is, dat daar de naam van de gemeente moet staan en niet de naam van de schepen.

Dat is de vraag die hier voorligt. Heeft mevrouw Schlitz aan de organisatie gevraagd om dat logo te plaatsen? Mevrouw Schlitz heeft op die vraag zeer stellig geantwoord: "Nee, ik heb dat niet gedaan, ik heb dat nooit gedaan." Ze heeft dat gezegd in haar brief en ze heeft dat gezegd in de controlecommissie.

Factcheck: zijn de woorden van mevrouw de staatssecretaris correct? De factcheck kan ik hier doen, maar die kunt u ook in de krant *La Dernière Heure* lezen, die een en ander naar boven heeft gespit. Wat blijkt? Er was een subsidiegids, die niet van uw administratie kwam maar van u. Uw handtekening staat eronder: *secrétaire d'Etat à l'Egalité des genres*.

Mevrouw Schlitz, dat is uw gids, die gemaakt is door uw administratie, waarvoor u bevoegd bent. Een quote van uw woordvoerder bij Belga geeft trouwens ook aan dat u van deze subsidiegids op de hoogte was. Het is uw gids!

Wat staat daarin op de eerste bladzijde? Daar staat dat de gids informatie bevat om duidelijk aan te geven hoe men subsidies kan krijgen. De voorwaarden om subsidies te krijgen, staan in die gids. Een van die voorwaarden is een heel hoofdstuk over controle en communicatie. Daarin staat letterlijk dat om subsidies te krijgen de organisatie zich moet engageren om niet alleen melding te maken van het feit dat ze centen krijgt, maar ook van de logo's van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM) én het logo van de staatssecretaris, dus uw persoonlijke logo. In de gids staat letterlijk dat u gevraagd hebt om dat te doen. In uw brief schrijft u echter dat u dat niet gevraagd hebt en in het Parlement hebt u dinsdag gezegd dat u dat nooit gevraagd hebt. Mevrouw de staatssecretaris, hoe kan het dat volgens uw eigen subsidiegids blijkt dat het wel gevraagd werd?

Daarmee stopt het niet, want niet alleen staat er een fout in de gids, u bent betrapt. U hebt begrepen dat u daar zwart op wit iets gedaan hebt wat niet mocht, wat unaniem veroordeeld werd in de controlecommissie. U bent betrapt, maar u dacht dat u dat wel kon verdoezelen. Daarom hebt u een nieuwe gids gemaakt. Op de website van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen staat opeens een andere gids, zonder de passage die zegt dat het logo gepubliceerd moet worden. U hebt de gids gewoonweg aangepast om de bewijzen te verdoezelen. U bent dan nog zo slim geweest om de Duitstalige versie ervan niét aan te passen! (*Gelach*) Op de website van de administratie kunt u zien dat de Nederlandstalige en Franstalige gids zijn aangepast, maar de Duitstalige niet.

U liegt niet alleen, u liegt zelfs niet goed! U verbergt uw bewijzen, maar

que, afin de recevoir des subsides, l'organisation s'engage à faire mention des logos de l'Institut pour l'égalité des femmes et des hommes (IEFH) et de la secrétaire d'État.

Alors que la secrétaire d'État a affirmé dur comme fer devant le Parlement mardi qu'elle n'avait jamais demandé que son logo personnel soit utilisé, il s'avère maintenant qu'elle l'avait bien demandé et, qui plus est, dans son propre guide de subventions. Comment est-ce possible?

Lorsque le pot aux roses a été découvert, la secrétaire d'État a manifestement cru pouvoir étouffer l'affaire en publiant un nouveau guide ne contenant plus le passage en question. Elle a tout bonnement modifié le guide pour dissimuler les preuves. Cependant, elle a oublié de changer la version germanophone! Seules les versions en néerlandais et en français ont été modifiées.

zelfs dat doet u niet goed. Mevrouw de staatssecretaris, dit is gewoonweg totaal onbetamelijk!

Collega's, wat wij hier zien, is een flagrant voorliegen van het Parlement, een flagrante inbreuk op de ethiek en op de deontologie. Het Parlement moet op een eerlijke en correcte manier volledig worden geïnformeerd. De regeringsleden dienen hun integriteit te bewaren. De regeringsleden moeten prioriteit geven aan het algemeen belang. Dat is niet gebeurd.

Mevrouw de staatssecretaris, u hebt de wet overtreden. Dat is vastgesteld. Maar u hebt vooral – daarover gaat het – oneerlijke informatie gegeven aan het Parlement. U hebt ons niet correct geïnformeerd.

Uw reactie in de pers hebben we al vernomen, maar ik hoop dat u straks anders reageert. Blijkbaar is het schandalig om die analyse te maken. Mevrouw de staatssecretaris, wat vaststaat, wat zwart op wit aantoonbaar is, is dat u gelogen hebt.

De **voorzitter**: Het woord is aan de staatssecretaris. Mevrouw de staatssecretaris, u beschikt ook over tien minuten.

22.02 Staatssecretaris **Sarah Schlitz**: Mevrouw de voorzitter, mijnheer Loones, wij hebben ervoor gekozen om zo vlug mogelijk gevolg te geven aan de ingediende klacht. Ik kreeg kennis van uw klacht op 31 maart. Mijn kabinet nam contact op met de Kazerne Dossin om hen te informeren over de situatie en het logo werd verwijderd. Mijn kabinet bracht ook mijn administraties op de hoogte van de klacht. Ik wilde dat zij ervoor zorgden dat mijn gepersonaliseerde logo niet meer werd gebruikt.

Het is waar dat de eerste versie van de subsidiegids was goedgekeurd door mijn kabinet. Dit is een nalatigheid die ik dinsdag in de commissie heb erkend en waarvoor ik van de controlecommissie een berisping heb gekregen.

Zoals ik zei in de commissie, het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen heeft momenteel een dubbele functie. Enerzijds fungeert het als een *equality body* onder toezicht van zijn raad van bestuur. Anderzijds fungeert het als administratie voor het staatssecretariaat. Het is voor het instituut belangrijk om een onderscheid te maken tussen beide functies. Dit betreft geen nieuwe situatie.

Daarom vraagt het instituut dat de projecten die het financiert als administratie, steeds duidelijk aanduiden dat de financiering op die manier gebeurt. Het instituut stelde daarom beide logo's ter beschikking van de winnende verenigingen. Daarom stonden in de voorbeelden die u vrijdag werden gegeven het logo van het instituut evenals het mijne.

Ik heb in de commissie erkend dat een eenvoudige, niet-gefinancierde vermelding "met steun van de staatssecretaris" voldoende zou zijn geweest om het onderscheid te maken en de voorkeur zou hebben gehad. Daarom heb ik het instituut gevraagd voortaan op deze manier te werk te gaan.

Na uw klacht heeft het instituut zijn subsidiegids en voor de toekomst ook de modelsubsidiegids aangepast, om ervoor te zorgen dat dat niet meer gebeurt.

En somme, non seulement la secrétaire d'État ment, mais en plus, elle ment très mal. Tout cela est particulièrement indécent.

La secrétaire d'État a enfreint la loi. Cela a été officiellement constaté. En outre, elle a fourni des informations malhonnêtes au Parlement. Il s'agit d'un manquement flagrant à la déontologie.

Madame la secrétaire d'État, vos mensonges sont lisibles noir sur blanc.

22.02 **Sarah Schlitz**, secrétaire d'État: Nous avons choisi de donner suite à la plainte aussi rapidement que possible. Mon cabinet a pris contact avec la caserne Dossin et le logo avec mon nom a été retiré. Mon administration a également été avertie, de sorte qu'elle a pu veiller à ce que mon logo personnalisé ne soit plus utilisé.

La première version du guide de subvention a en effet été approuvée par mon cabinet. Mardi, j'ai reconnu en commission cette négligence qui m'a valu une réprimande de la part de la commission de contrôle.

L'IEFH a une double fonction: il est, d'une part, un organisme de promotion de l'égalité et d'autre part, une administration pour le secrétariat d'État. Il convient d'opérer une distinction claire entre ces deux fonctions. C'est pourquoi l'IEFH demande aux projets qu'il finance en tant qu'administration de toujours indiquer clairement ce mode de financement. Pour ce faire, il a mis à leur disposition les deux logos. En commission, j'ai admis qu'une mention "avec l'aide de la secrétaire d'État" aurait été suffisante. J'ai donc demandé à l'IEFH de procéder désormais de la sorte.

Het is inderdaad belangrijk dat verenigingen waarvan het project nog loopt, op de hoogte zijn van de aanpassing, aangezien projecten tot 30 juni 2023 kunnen lopen. Het instituut heeft de datum van de update niet vermeld. Toen ik dat opmerkte, heeft mijn kabinet gevraagd om dat duidelijk aan te geven.

Hoewel ik opnieuw mijn onhandigheid en zekere nalatigheid van mijn kabinet bij het nalezen van de gids erken, bevestig ik nogmaals mijn goede intenties in de kwestie.

Ik ben naar de controlecommissie gekomen om uitleg te geven en heb mijn excuses aangeboden en een berisping gekregen, excuses die ik hier wil herhalen.

22.03 Sander Loones (N-VA): Iedereen in de politiek heeft een rode knop en als men op die knop duwt, begint men te dansen. Mijn rode knop is dat ik niet graag discussies heb over eerlijke politiek, over liegen. Ik kan daar niet tegen. Ik kan er niet tegen als iemand liegt. Als iemand zegt dat ik lieg, dan is dat mijn rode knop. Dan word ik nerveus en ambetant.

Mevrouw de staatssecretaris, u hebt hier heel hard op de rode knop geduwd. Wat wij afgelopen week en vandaag in het Parlement vaststellen, is flagrant fout. De discussie van vandaag gaat er niet over of u de wet hebt overtreden en of u daartoe dinsdag een aantal beslissingen hebt genomen. Dat weten we. Dat is geconcludeerd. De experts hebben unaniem gezegd dat u de wet hebt overtreden. Uw hele repliek ging daarover, maar dat wisten we al. Dat stond niet ter discussie.

Waar de interpellatie wel over gaat, is over het feit of u eerlijk bent geweest in het Parlement. Mevrouw de staatssecretaris, op die vraag bent u in uw antwoord niet ingegaan. U hebt zich daarvoor zelfs niet verontschuldigd. Integendeel, u hebt er een nieuwe leugen aan toegevoegd. U hebt daarnet gezegd dat de gids op uw vraag werd aangepast, dat de eerste versie door het kabinet was goedgekeurd, dat het een nalatigheid was en dat u de nalatigheid over die gids dinsdag hebt bevestigd. Dat hebt u letterlijk gezegd, maar dinsdag werd er zelfs niet gesproken over de subsidiegids. U zegt hier dat u zich hebt verontschuldigd voor iets wat dinsdag niet werd besproken. Hoe oneerlijk kan een communicatie zijn?

Collega's, het is een ramp. We zitten volop in een discussie over de geloofwaardigheid van de politiek en over het statuut en het imago van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Wat u doet, mevrouw de staatssecretaris, straalt niet alleen op uzelf af, maar op de hele regering. Die zou aan nieuwe politiek doen en het zou allemaal veel beter worden. Dat straalt af op de hele ploeg. Elke minister wordt meegeleurd in de desastreuze beeldvorming van een staatssecretaris die het Parlement oneerlijke informatie geeft, beliegt en daarvoor geen verontschuldiging aanbiedt. De hele regering en het hele Parlement zijn daar het slachtoffer van. Ik begrijp dat niet, zeker in tijden van discussie over ethiek en deontologie.

Suite à la plainte de M. Loones, l'IEFH a adapté son guide de subventions, afin d'éviter que la situation se répète. Or, l'institut n'a pas mentionné la date de la mise à jour. Lorsque je l'ai remarqué, mon cabinet a demandé qu'on l'indique clairement. Tout en reconnaissant à nouveau ma maladresse et la négligence de mon cabinet lors de la relecture du guide, je tiens à réaffirmer mes bonnes intentions. Je me suis expliquée devant la commission de contrôle, j'y ai présenté mes excuses et j'ai été réprimandée. Je réitère mes excuses devant cette Assemblée.

22.03 Sander Loones (N-VA): Je ne supporte pas les mensonges. J'y suis allergique, ils me rendent nerveux et irascible. Or la secrétaire d'État vient de provoquer chez moi une réaction hyperallergique. Cette discussion ne porte pas sur la violation de la loi ou sur les décisions qu'elle a prises mardi. Nous connaissions déjà la réponse de la secrétaire d'État, car les experts ont déclaré unanimement qu'elle avait enfreint la loi. Cette interpellation porte en revanche sur l'honnêteté de la secrétaire d'État, mais elle n'a même pas abordé cette question. Elle ne s'est même pas excusée. Au contraire, elle a encore ajouté un nouveau mensonge. Elle vient en effet d'affirmer qu'elle avait confirmé sa négligence concernant le guide des subventions en commission mardi, mais ce point n'a même pas été discuté ce jour-là. Jusqu'à quel point peut-on être malhonnête dans sa communication?

En pleine discussion sur la crédibilité du monde politique et sur le statut et l'image de la Chambre des représentants, ces agissements ont des répercussions catastrophiques sur l'ensemble du gouvernement, et par extension, sur l'ensemble des parlementaires. Je n'arrive pas à comprendre que la secrétaire d'État ne présente pas volontairement ses excuses pour

U komt hier zelfs niet vrijwillig voluntaristisch excuses aanbieden voor het feit dat u het Parlement onvolledig, niet correct hebt ingelicht en belogen hebt in woorden en op papier. U doet dat niet. Dat is toch desastreus.

Waar is de tijd dat politici verantwoordelijkheid opnamen voor eigen daden, zich verantwoordelijk voelden voor hun administratie, zich niet verschuilden achter uitvluchten volgens dewelke er sprake is van enige *maladresse* en men een en ander niet goed heeft opgevolgd. Het is uw verantwoordelijkheid om dat te doen.

Mevrouw de staatssecretaris, het spijt mij verschrikkelijk, maar zoveel verantwoordelijkheden hebt u nu ook weer niet. De hele dag is het uw taak, uw opdracht om subsidies en steun te geven aan organisaties die belangrijke opdrachten uitvoeren. Dat is net uw taak. Alleen daarmee moet u bezig zijn en zelfs dat verloopt niet correct. Onwettig, bevestigd in de commissie, maar ook onethisch, deontologisch fout. U hebt het Parlement onvolledige informatie gegeven.

U hebt vandaag zelfs een extra onjuistheid, een extra onwaarheid, een extra leugen toegevoegd aan het dossier. Dat is gewoon beschamend. U wilt ons doen geloven dat een logo automatisch werd geproduceerd door een administratie en op magische wijze op het bureau van al die organisaties is beland. U wilt ons doen geloven dat die organisaties niet bang zijn geen subsidie te krijgen als zij het logo niet reproduceren. Hoe fout is dat! We hebben het gezien bij de organisatie Kazerne Dossin. Het logo stond op haar website. Nadat de klacht werd ingediend, werd het logo eraf gehaald en er werd een andere zin toegevoegd aan de website: "Met de steun van staatssecretaris Sarah Schlitz." In de controlecommissie hebben de experts gezegd dat zelfs die zin fout is. De organisatie heeft dan ook die zin vlug aangepast. Als organisatie is ze benauwd dat als ze niet danst naar de pijpen van de regering, ze geen steun of subsidies krijgt. Dat is zo fout!

U zou de eer aan zichzelf moeten houden om het imago van de politiek en van uzelf te herstellen. Gelet op het feit dat u dat niet doet, kan ik niet anders dan een motie voor uw ontslag indienen.

22.04 Benoît Piedboeuf (MR): Madame la présidente, je voudrais solliciter une suspension de séance s'il vous plaît.

La **présidente:** Monsieur Piedboeuf, combien de temps souhaitez-vous?

22.05 Benoît Piedboeuf (MR): Un quart d'heure.

De vergadering is geschorst.
La séance est suspendue.

*De vergadering wordt geschorst om 18.35 uur.
La séance est suspendue à 18 h 35.*

*De vergadering wordt hervat om 20.00 uur.
La séance est reprise à 20 h 00.*

De vergadering is hervat.
La séance est reprise.

Moties

avoir menti au Parlement. C'est désastreux! Où est le temps où les politiques assumaient la responsabilité de leurs propres actes? La secrétaire d'État doit tout de même admettre qu'elle n'est pas vraiment investie de beaucoup de responsabilités et pourtant, elle ne s'acquitte pas correctement de sa tâche, mais verse dans l'illégalité et commet des fautes déontologiques. Elle fournit au Parlement des informations incomplètes et aujourd'hui, elle se fend même d'un mensonge supplémentaire. Elle veut nous faire croire que les administrations ne craignent pas de ne pas obtenir de subside mais nous avons observé le contraire sur le site web de la Caserne Dossin.

Il s'agirait à la secrétaire d'État de restaurer l'image de la politique ainsi que sa propre image. Étant donné qu'elle ne le fait pas de sa propre initiative, je ne puis que déposer une motion pour demander sa démission.

Motions

De **voorzitster**: Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een motie van wantrouwen werd ingediend door de heer Sander Loones en luidt als volgt:

"De Kamer,

gehoord de interpellatie van de heer Sander Loones

en het antwoord van de staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit, toegevoegd aan de minister van Mobiliteit,

- gelet op de tegenstrijdigheden én de onwaarheden die aan het licht kwamen over deze verklaringen van de staatssecretaris;

- gelet op de weigering van de staatssecretaris om volledige transparantie te bieden;

vraagt het ontslag van de staatssecretaris."

Une motion de méfiance a été déposée par M. Sander Loones et est libellée comme suit:

"La Chambre,

ayant entendu l'interpellation de M. Sander Loones

et la réponse de la secrétaire d'État à l'Égalité des genres, à l'Égalité des chances et à la Diversité, adjointe au ministre de la Mobilité,

- eu égard aux contradictions et aux contre-vérités qui ont été mises au jour concernant ces déclarations de la secrétaire d'État;

- eu égard au refus de la secrétaire d'État d'offrir une transparence totale;

demande la démission de la secrétaire d'État."

Une motion pure et simple a été déposée par Mmes Maggie De Block et Melissa Depraetere et MM. Servais Verherstraeten, Ahmed Laaouej, Benoît Piedboeuf, Wouter De Vriendt et Gilles Vanden Burre.

Een eenvoudige motie werd ingediend door de dames Maggie De Block en Melissa Depraetere en de heren Servais Verherstraeten, Ahmed Laaouej, Benoît Piedboeuf, Wouter De Vriendt en Gilles Vanden Burre.

22.06 Sander Loones (N-VA): We kennen natuurlijk het Kamerreglement: als er geen eenvoudige motie met urgentie wordt ingediend, zal de stemming later volgen.

Ik wil de collega's, in het bijzonder de collega's van de meerderheid, uitdrukkelijk uitnodigen om alle details van het dossier nog eens zeer nauwgezet door te nemen.

22.06 Sander Loones (N-VA): Par conséquent, si aucune urgence n'est demandée pour le vote sur la motion pure et simple, ce vote aura lieu ultérieurement. Dans l'attente de ce vote, j'invite les collègues de la majorité à examiner une nouvelle fois très attentivement tous les détails du dossier.

De **voorzitster**: Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

Scrutin secret (*continuation*)

Geheime stemming (*voortzetting*)

23 Nomination d'un membre suppléant néerlandophone du Conseil central de surveillance pénitentiaire – Résultat du scrutin

23 Benoëming van een Nederlandstalig plaatsvervangend lid van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen – Uitslag van de stemming

Votants	99	Stemmen
Blancs ou nuls	1	Blanco of ongeldig
Valables	98	Geldig
Majorité des deux tiers	66	Tweederdemeerderheid

M. Patrick Verheijen a obtenu 98 voix.

De heer Patrick Verheijen heeft 98 stemmen gekregen.

M. Patrick Verheijen ayant obtenu la majorité des deux tiers des suffrages, est proclamé membre suppléant de Mme Lore Geraerts.

De heer Patrick Verheijen die de tweederdemeerderheid van de stemmen heeft gekregen, wordt tot plaatsvervangend lid van mevrouw Lore Geraerts uitgeroepen.

Communications

Mededelingen

24 Autorité de protection des données – Nomination de deux membres du Comité de direction – Candidatures introduites

24 Gegevensbeschermingsautoriteit – Benoeming van twee leden van het Directiecomité – Ingediende kandidaturen

Conformément à la décision de la séance plénière du 22 septembre 2022, un appel à candidats a été publié au *Moniteur belge* du 27 septembre 2023 pour les mandats de directeur du secrétariat général et directeur du service de première ligne, tous deux membres du comité de direction de l'Autorité de protection des données.

Overeenkomstig de beslissing van de plenaire vergadering van 22 september 2022 werd een oproep tot kandidaten voor de mandaten van directeur van het algemeen secretariaat en van directeur van de eerste-lijnsdienst, allebei leden van het directiecomité van de Gegevensbeschermingsautoriteit, in het *Belgisch Staatsblad* van 27 september 2023 bekendgemaakt.

Conformément à l'article 40, § 1, premier alinéa, de la loi du 3 décembre 2017 portant création de l'Autorité de protection des données, le comité de direction, excepté le président de la chambre contentieuse, compte autant de membres francophones que néerlandophones.

Overeenkomstig artikel 40, § 1, eerste lid, van de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, telt het directiecomité evenveel Franstalige als Nederlandstalige leden, de voorzitter van de geschillenkamer uitgezonderd.

Outre le président de la chambre contentieuse, le comité de direction se compose actuellement d'un membre francophone et d'un membre néerlandophone.

Naast de voorzitter van de geschillenkamer, bestaat het directiecomité momenteel uit één Franstalig lid en één Nederlandstalig lid.

Conformément à l'article 40, § 1, deuxième alinéa, de la même loi, le directeur du secrétariat général et le directeur du centre de connaissances ne peuvent appartenir au même rôle linguistique.

Overeenkomstig artikel 40, § 1, tweede lid, van dezelfde wet, mogen de directeur van het algemeen secretariaat en de directeur van het kenniscentrum niet tot dezelfde taalrol behoren.

Vu que le directeur actuel du centre de connaissances est francophone, le nouveau directeur du secrétariat général doit être néerlandophone, et par conséquent, par souci de parité linguistique, le directeur du service de première ligne francophone.

Aangezien de huidige directeur van het kenniscentrum Franstalig is, dient de nieuwe directeur van het algemeen secretariaat Nederlandstalig te zijn en bijgevolg, omwille van de taalpariteit, de directeur van de eerste-lijnsdienst Franstalig.

Les candidatures suivantes ont été introduites pour le mandat de directeur du secrétariat général:

- M. Gertjan Boulet, conseiller en informatique et intelligence artificielle, cabinet de la vice-première ministre et ministre de la Fonction publique, des Entreprises publiques, des Télécommunications et de la Poste;
- M. Matthias Dobbelaere-Welvaert, conseiller juridique *freelance* en matière de protection des données et DPO;
- M. Koen Gorissen, membre de l'Organe de contrôle de l'information policière;
- Mme Sylke Hamerijck, conseillère en fiscalité internationale et procédure, cabinet du vice-premier ministre et ministre des Finances;
- M. Vincent Medaer, inspecteur et conseiller juridique à l'Autorité de protection des données;

- M. Sigfried Sergeant, avocat;
 - M. David Stevens, ancien directeur du secrétariat général de l'Autorité de protection des données;
 - M. Thomas Van Gremberghe, juriste d'entreprise en matière de protection des données chez Agoria.
- De volgende candidaturen werden ingediend voor het mandaat van directeur van het algemeen secretariaat:
- de heer Gertjan Boulet, adviseur 'Cyber & Artificial Intelligence', kabinet van de vice-eersteminister en minister van Ambtenarenzaken, Overheidsbedrijven, Telecommunicatie en Post;
 - de heer Matthias Dobbelaere-Welvaert, freelance rechtskundig adviseur inzake gegevensbescherming en DPO;
 - de heer Koen Gorissen, lid van het Controleorgaan op de politionele informatie;
 - mevrouw Sylke Hamerijck, adviseur inzake internationale fiscaliteit en procedure, kabinet van de vice-eersteminister en minister van Financiën;
 - de heer Vincent Medaer, inspecteur en rechtskundig adviseur bij de Gegevensbeschermingsautoriteit;
 - de heer Sigfried Sergeant, advocaat;
 - de heer David Stevens, voormalig directeur van het algemeen secretariaat van de Gegevensbeschermingsautoriteit;
 - de heer Thomas Van Gremberghe, bedrijfsjurist inzake gegevensbescherming bij Agoria.

Les candidatures suivantes ont été introduites pour le mandat de directeur du service de première ligne:

- M. Vincent Medaer, inspecteur et conseiller juridique à l'Autorité de protection des données;
- Mme Anne-Charlotte Recker, conseillère juridique à l'Autorité de protection des données.

De volgende candidaturen werden ingediend voor het mandaat van directeur van de eerstelijnsdienst:

- de heer Vincent Medaer, inspecteur en rechtskundig adviseur bij de Gegevensbeschermingsautoriteit;
- mevrouw Anne-Charlotte Recker, rechtskundig adviseur bij de Gegevensbeschermingsautoriteit.

Conformément à l'article 36, § 2, deuxième alinéa, de la loi du 3 décembre 2017, les membres du comité de direction doivent avoir une connaissance fonctionnelle de la deuxième langue nationale et de l'anglais.

Overeenkomstig artikel 36, § 2, tweede lid, van de wet van 3 december 2017, moeten de leden van het directiecomité een functionele kennis hebben van de tweede landstaal en van het Engels.

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 16 novembre 2022, des tests linguistiques ont été organisés par le SPF BOSA pour les candidats qui ne pouvaient amener la preuve d'une connaissance fonctionnelle de la deuxième langue nationale et/ou de l'anglais.

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 16 november 2022, werden taaltesten door de FOD BOSA georganiseerd voor de kandidaten die geen bewijs konden leveren van een functionele kennis van de tweede landstaal of van het Engels.

Le niveau de connaissance de la deuxième langue nationale et de l'anglais a été fixé par la séance plénière du 20 janvier 2022 à C1 pour la lecture et à B2 pour l'expression orale.

Het kennisniveau van de tweede landstaal en van het Engels werd door de plenaire vergadering van 20 januari 2022 vastgesteld op C1 voor lezen en B2 voor spreken.

Les candidats qui n'ont pu démontrer la connaissance linguistique requise, ont été invités à un test linguistique au SPF BOSA.

De kandidaten die de vereiste taalkennis niet konden aantonen, werden uitgenodigd voor een taaltest bij de FOD BOSA.

Par courriel du 17 avril 2023, le SPF BOSA a communiqué les résultats des tests linguistiques.

Bij mailbericht van 17 april 2023 heeft de FOD BOSA de resultaten van de taaltesten medegedeeld.

Les candidats suivants ont démontré la connaissance linguistique requise sur base d'un diplôme ou d'un test linguistique pour le mandat de directeur du secrétariat général:

- M. Koen Gorissen, membre de l'Organe de contrôle de l'information policière;
- M. Vincent Medaer, inspecteur et conseiller juridique à l'Autorité de protection des données;
- M. David Stevens, ancien directeur du secrétariat général de l'Autorité de protection des données;
- M. Thomas Van Gremberghe, juriste d'entreprise en matière de protection des données chez Agoria.

De volgende kandidaten hebben de vereiste taalkennis aangetoond op basis van hun diploma of van een taaltest voor het mandaat van directeur van het algemeen secretariaat:

- de heer Koen Gorissen, lid van het Controleorgaan op de politionele informatie;

- de heer Vincent Medaer, inspecteur en rechtskundig adviseur bij de Gegevensbeschermingsautoriteit;
- de heer David Stevens, voormalig directeur van het algemeen secretariaat van de Gegevensbeschermingsautoriteit;
- de heer Thomas Van Gremberghe, bedrijfsjurist inzake gegevensbescherming bij Agoria.

Les candidats suivants ont démontré la connaissance linguistique requise sur base d'un diplôme ou d'un test linguistique pour le mandat de directeur du service de première ligne:

- M. Vincent Medaer, inspecteur et conseiller juridique à l'Autorité de protection des données;
- Mme Anne-Charlotte Recker, conseillère juridique à l'Autorité de protection des données.

De volgende kandidaten hebben de vereiste taalkennis aangetoond via diploma of via een taaltest voor het mandaat van directeur van de Eerstelijnsdienst:

- de heer Vincent Medaer, inspecteur en rechtskundig adviseur bij de Gegevensbeschermingsautoriteit;
- mevrouw Anne-Charlotte Recker, rechtskundig adviseur bij de Gegevensbeschermingsautoriteit.

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 19 avril 2023, je vous propose de transmettre le curriculum vitæ des candidats qui ont démontré la connaissance linguistique requise aux groupes politiques. Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 19 april 2023, stel ik u voor het curriculum vitæ van de kandidaten die de vereiste taalkennis hebben aangetoond naar de politieke fracties over te zenden.

La commission de la Justice procédera à l'audition des candidats.

De kandidaten zullen door de commissie voor Justitie worden gehoord.

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus zal geschieden.

25 Cour des comptes – Nomination d'un conseiller (Chambre française) – Candidatures introduites

25 Rekenhof – Benoeming van een raadsheer (Franse Kamer) – Ingediende kandidaturen

Conformément à la décision de la séance plénière du 2 mars 2023, un appel à candidats a été publié au *Moniteur belge* du 8 mars 2023 pour le mandat de conseiller de la Chambre française de la Cour des comptes.

Overeenkomstig de beslissing van de plenaire vergadering van 2 maart 2023 is in het *Belgisch Staatsblad* van 8 maart 2023 een oproep tot kandidaten voor het mandaat van raadsheer bij de Franse Kamer van het Rekenhof bekendgemaakt.

Les candidatures suivantes ont été introduites dans le délai prescrit:

- M. Elie Doyez, auditeur à la Cour des comptes;
- M. Pierre Lacroix, premier auditeur-réviseur à la Cour des comptes;
- M. Cédric Libert, auditeur à la Cour des comptes;
- M. Bruno Place, auditeur à la Cour des comptes;
- M. Christophe Rappe, chef de Cabinet adjoint auprès du vice-premier ministre Pierre-Yves Dermagne;
- M. Christophe Sente, premier auditeur à la Cour des comptes;
- M. Thomas Grégoire, avocat au barreau du Brabant wallon.

De volgende kandidaturen werden binnen de voorgeschreven termijn ingediend:

- de heer Elie Doyez, auditeur bij het Rekenhof;
- de heer Pierre Lacroix, eerste auditeur-revisor bij het Rekenhof;
- de heer Cédric Libert, auditeur bij het Rekenhof;
- de heer Bruno Place, auditeur bij het Rekenhof;
- de heer Christophe Rappe, adjunct-kabinetschef bij de vice-eersteminister Pierre-Yves Dermagne;
- de heer Christophe Sente, eerste auditeur bij het Rekenhof;
- de heer Thomas Grégoire, advocaat bij de balie van Waals Brabant.

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 19 avril 2023, le curriculum vitæ des candidats qui seront auditionnés par la sous-commission "Cour des comptes" sera transmis aux groupes politiques.

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 19 april 2023 zal het curriculum vitæ van de kandidaten aan de politieke fracties worden bezorgd en zullen de kandidaten door de subcommissie "Rekenhof" worden gehoord.

Pas d'observation? (*Non*)
Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)
Aldus wordt besloten.

26 Ordemotie (*voortzetting*)

26 Motion d'ordre (*continuation*)

Je voulais aussi répondre à la demande de motion d'ordre introduite par M. Hedeboom tout à l'heure.

De motie is onontvankelijk, ten eerste, omdat zij de werkzaamheden van de Kamer niet betreft maar een inhoudelijk voorstel doet, ten tweede, omdat het statuut van de Kamerleden bovendien tot de bevoegdheid van het Bureau behoort, dat zich gisteren over de kwestie heeft uitgesproken, en, ten derde, omdat de vaststelling van de formele regeling betreffende het pensioen van de Kamerleden een bevoegdheid is van de vzw Pensioenen van de Volksvertegenwoordigers. De vzw zal de desbetreffende regeling aanpassen overeenkomstig de beslissing van het Bureau van de Kamer gisteren.

Er is hierover geen debat, mijnheer Hedeboom.

27 Demande d'urgence émanant du gouvernement

27 Urgentieverzoek van de regering

Le gouvernement a demandé l'urgence conformément à l'article 51 du Règlement lors du dépôt du projet de loi modifiant, en ce qui concerne l'assurance indemnités et maternité, la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, n° 3306/1.

De regering heeft de urgentieverklaring gevraagd met toepassing van artikel 51 van het Reglement, bij de indiening van het wetsontwerp tot wijziging, wat de uitkerings- en moederschapsverzekering betreft, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, nr. 3306/1.

Je passe la parole au gouvernement pour développer la demande d'urgence.
Ik geef het woord aan de regering om de vraag tot urgentieverklaring toe te lichten.

27.01 **Ludivine Dedonder**, ministre: Madame la présidente, l'urgence se justifie par le fait que la prime à la mobilité interrégionale et à la flexibilité mentionnée à l'article 3 est déjà prévue dans les règlements sur le chômage depuis le 1er septembre 2022. Il y a donc un besoin urgent de cohérence quant à son traitement dans le régime d'assurance invalidité.

En outre, depuis 2022, une qualification différente s'applique dans le secteur des pensions à la prime annuelle de rattrapage mentionnée à l'article 5.

Enfin, il convient de mettre la réglementation de l'assurance de prestations en conformité avec les articles 10 et 11 de la Constitution dans les plus brefs délais.

La **présidente**: Je vous propose de nous prononcer sur cette demande.
Ik stel u voor om ons over deze vraag uit te spreken.

L'urgence est adoptée par assis et levé.

27.01 Minister **Ludivine Dedonder**: In de werkloosheidsreglementering staat de premie voor de interregionale arbeidsmobiliteit sinds 1 september 2022 vervat. Er moet dus dringend werk gemaakt worden van een samenhangende behandeling ervan in de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Ten slotte moet de reglementering zo spoedig mogelijk in overeenstemming gebracht worden met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De urgentie wordt aangenomen bij zitten en opstaan.

28 **Prise en considération de propositions**

28 **Inoverwegingneming van voorstellen**

Vous avez pris connaissance dans l'ordre du jour qui vous a été distribué de la liste des propositions dont la prise en considération est demandée.

In de laatste rondgedeelde agenda komt een lijst van voorstellen voor waarvan de inoverwegingneming is gevraagd.

S'il n'y a pas d'observations à ce sujet, je considère la prise en considération de ces propositions comme acquise. Je renvoie les propositions aux commissions compétentes conformément au Règlement. (art. 75, n° 5, Rgt)

Indien er geen bezwaar is, beschouw ik de inoverwegingneming van deze voorstellen als aangenomen. Overeenkomstig het Reglement worden die voorstellen naar de bevoegde commissies verzonden. (art. 75, nr. 5, Rgt)

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus wordt besloten.

Naamstemmingen

Votes nominatifs

28.01 **Peter De Roover** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ik heb begrepen dat we niet over alles wat vandaag aan de orde was, zullen stemmen. Dat is uitzonderlijk en opmerkelijk in het geval van interpellaties.

Er zullen toch enkele stemmen worden uitgebracht. Collega Creemers kon vandaag onmogelijk aanwezig zijn en collega Gijbels zal daarmee rekening houden in haar stemgedrag. Hetzelfde geldt voor collega Verhaert, waarop collega Metsu zijn stemgedrag zal aanpassen.

28.01 **Peter De Roover** (N-VA): Nous ne voterons pas tout à l'heure sur l'ensemble des sujets inscrits à l'ordre du jour, ce qui est exceptionnel et interpellant dans le cas d'interpellations.

Mme Gijbels et M. Metsu ont respectivement païré avec Mme Creemers et Mme Verhaert, qui ne peuvent pas être présentes ce jour.

De **voorzitter**: Bedankt, mijnheer De Roover.

29 **Motions déposées en conclusion de l'interpellation de M. Ortwin Depoortere sur "Les conclusions et prochaines étapes concrètes des États généraux de la police" (n° 394)**

29 **Moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Ortwin Depoortere over "De conclusies en concrete volgende stappen van de Staten-Generaal van de politie" (nr. 394)**

Cette interpellation a été développée en réunion publique de la commission de l'Intérieur, de la Sécurité, de la Migration et des Matières administratives du 12 avril 2023.

Deze interpellatie werd gehouden in de openbare vergadering van de commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken van 12 april 2023.

Deux motions ont été déposées (MOT n° 394/1):

- une motion de recommandation a été déposée par M. Ortwin Depoortere;
- une motion pure et simple a été déposée par M. Franky Demon.

Twee moties werden ingediend (MOT nr. 394/1):

- een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ortwin Depoortere;
- een eenvoudige motie werd ingediend door de heer Franky Demon.

La motion pure et simple ayant la priorité de droit, je mets cette motion aux voix.
Daar de eenvoudige motie van rechtswege voorrang heeft, breng ik deze motie in stemming.

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote?
Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring?

[29.01] Ortwin Depoortere (VB): Mevrouw de voorzitter, collega's, in 1998, intussen 25 jaar geleden, werd de geïntegreerde politie op twee niveaus opgericht. Het is natuurlijk geen echte geïntegreerde politie, zoals aanvankelijk de bedoeling was, het werd een geïntegreerde politie op twee niveaus.

De tijd staat echter niet stil en een aantal crisissen is intussen gepasseerd. Ik som er enkele op. We hadden de terreuraanslagen in 2016. We hadden de coronapandemie in 2020. We hadden de overstromingen in 2021. We hebben ook het drugsgerelateerd geweld. Die crisissen hadden en hebben een grote impact op onze politie.

Daarom hebben experts van zowel de lokale als de federale politie, maar ook criminologen en academici, twee jaar lang gewerkt aan de opmaak van een blauwdruk van ruim 700 bladzijden in het kader van de Staten-Generaal van de politie. Het resultaat mag gezien worden.

Wij staan momenteel een goed jaar voor de volgende parlementsverkiezingen en ik ben eerlijk gezegd enigszins bezorgd over het tijdschema. Daarom heb ik minister Verlinden hierover ondervraagd. Het is immers goed om plannen te maken, maar welke concrete maatregelen kunnen er deze legislatuur nog worden genomen?

Ik som er een aantal op. Het gaat onder andere over het kerntakendebat. We moeten in deze legislatuur ten minste grondig nadenken om eens en voor altijd duidelijk te maken welke taken weggelegd zijn voor de federale politie en welke voor de lokale politie. Dat kan deze legislatuur nog worden bepaald.

Uiteraard moeten daar budgetten tegenover staan. Ook hier moeten we duidelijkheid over scheppen in deze legislatuur, zeker voor de politie zelf.

Daarnaast worden er verschillende pistes gelanceerd over de zogenaamde schaalvergroting. Kleine politiezones zouden moeten smelten. Ik zou graag zien dat deze regering daarvoor concrete maatregelen neemt, in plaats van ballonnetjes op te laten in de media.

Over het laatste punt is iedereen het over alle partijgrenzen heen eens, namelijk dat er iets gedaan moet worden aan de opleiding en de rekrutering.

Collega's, daarom heb ik een motie van aanbeveling ingediend. Ik heb dat niet gedaan om mijn groot gelijk halen, integendeel, maar ik wil iedereen in deze assemblee even laten stilstaan bij en wijzen op het belang van die Staten-Generaal. In mijn motie van aanbeveling vraag ik om concrete stappen te zetten, zoals opgesomd, en die ook deze legislatuur nog uit te voeren.

Het is daarom een beetje verwonderlijk dat de heer Demon een eenvoudige motie heeft ingediend om over te gaan tot de orde van de dag. Mijn motie van aanbeveling heeft immers als doel iedereen bij de les

[29.01] Ortwin Depoortere (VB): Une police intégrée à deux niveaux a été créée en 1998, mais il ne s'agissait pas encore d'une véritable police intégrée. Entre-temps, nous avons connu plusieurs crises qui ont également eu une grande incidence sur notre police. C'est pourquoi des experts de la police fédérale et locale, des criminologues et des universitaires ont élaboré un projet dans le cadre des États généraux de la police.

Il est positif que des plans soient élaborés, mais nous insistons pour que des décisions concrètes soient prises avant les élections législatives de 2024. De cette manière, il serait déjà possible de définir clairement les tâches essentielles qui incombent à la police fédérale et celles qui relèvent de la police locale. La question des budgets devrait également être encore clarifiée au cours de cette législature. Le gouvernement fédéral peut aussi trancher quant à l'accroissement d'échelle: comment les petites zones de police doivent-elles fusionner?

Enfin, il faut agir de toute urgence au niveau de la formation et du recrutement.

Dans ma motion de recommandation, je demande à la présente Assemblée de s'attarder un instant sur l'importance des États généraux de la police et de déjà mettre en œuvre certains aspects concrets de ces États généraux durant la législature actuelle. Dans une motion pure et simple, M. Demon demande toutefois de passer à l'ordre du jour, ce qui me surprend un peu. J'aurais dès lors souhaité l'inviter à motiver sa motion, mais il n'est malheureusement pas présent.

te houden. Graag had ik van collega Demon vernomen waarom hij tot de orde van de dag wil overgaan, maar ik zie dat hij niet aanwezig is. Mevrouw de voorzitter, wanneer men naar aanleiding van een belangrijke motie toch een eenvoudige motie indient om zomaar over te gaan tot de orde van de dag, zou ik van de indiener van die motie eigenlijk graag vernemen waarom hij ze ingediend heeft.

La **présidente**: Début du vote / Begin van de stemming.

Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote? / Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken?

Fin du vote / Einde van de stemming.

Résultat du vote / Uitslag van de stemming.

(Stemming/vote 1)		
Ja	84	Oui
Nee	46	Non
Onthoudingen	2	Abstentions
Totaal	132	Total

La motion pure et simple est adoptée. Par conséquent, la motion de recommandation est caduque. De eenvoudige motie is aangenomen. Bijgevolg vervalt de motie van aanbeveling.

30 Proposition de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité en ce qui concerne l'intégration d'une analyse de la rentabilité des moyens de chauffage plus durables dans la norme énergétique actuelle (nouvel intitulé) (2828/5)

30 Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de integratie van een analyse van de rentabiliteit van duurzamere verwarmingsmiddelen in de huidige energienorm betreft (nieuw opschrift) (2828/5)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (Non)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (Nee)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(Stemming/vote 2)		
Ja	122	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	11	Abstentions
Totaal	133	Total

En conséquence, la Chambre adopte la proposition de loi. Elle sera soumise en tant que projet de loi à la sanction royale. **(2828/6)**

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsvoorstel aan. Het zal als wetsontwerp aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(2828/6)**

Raison d'abstention? (Non)

Reden van onthouding? (Nee)

31 Amendements réservés à la proposition de résolution relative à l'endométriose (2510/1-6)

31 Aangehouden amendementen op het voorstel van resolutie met betrekking tot endometriose (2510/1-6)

Vote sur l'amendement n° 9 de Kathleen Depoorter cs tendant à insérer une demande 1.1./1(n). **(2510/6)**

Stemming over amendement nr. 9 van Kathleen Depoorter cs tot invoeging van een verzoek 1.1./1(n). **(2510/6)**

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 3)</i>		
Ja	47	Oui
Nee	78	Non
Onthoudingen	7	Abstentions
Totaal	132	Total

En conséquence, l'amendement est rejeté.

Bijgevolg is het amendement verworpen.

(De heer Christoph D'Haese heeft zoals zijn fractie gestemd.)

Vote sur l'amendement n° 10 de Kathleen Depoorter cs tendant à insérer une demande 7(n). **(2510/6)**

Stemming over amendement nr. 10 van Kathleen Depoorter cs tot invoeging van een verzoek 7(n). **(2510/6)**

Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*

(Stemming/vote 3)

En conséquence, l'amendement est rejeté.

Bijgevolg is het amendement verworpen.

32 Ensemble de la proposition de résolution relative à l'endométriose (2510/5)

32 Geheel van het voorstel van resolutie met betrekking tot endometrioze (2510/5)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 4)</i>		
Ja	132	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	0	Abstentions
Totaal	132	Total

En conséquence, la Chambre adopte la proposition de résolution. Il en sera donné connaissance au gouvernement. **(2510/7)**

Bijgevolg neemt de Kamer het voorstel van resolutie aan. Het zal ter kennis van de regering worden gebracht. **(2510/7)**

33 Proposition de rejet par la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions de la proposition visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner les fraudes et les privilèges en matière de pension à la Chambre des représentants (3212/1-2)

33 Voorstel tot verwerping door de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen van het voorstel tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar pensioenfraude en pensioenprivileges in de Kamer van volksvertegenwoordigers (3212/1-2)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 5)</i>		
Ja	98	Oui
Nee	28	Non
Onthoudingen	6	Abstentions
Totaal	132	Total

En conséquence, la Chambre adopte la proposition de rejet. La proposition n° 3212/1 est donc rejetée. Bijgevolg neemt de Kamer het voorstel tot verwerping aan. Het voorstel nr. 3212/1 is dus verworpen.

Raison d'abstention? (*Non*)

Reden van onthouding? (*Nee*)

34 Adoption de l'ordre du jour

34 Goedkeuring van de agenda

Nous devons procéder à l'approbation de l'ordre du jour de la séance de la semaine prochaine.

Wij moeten overgaan tot de goedkeuring van de agenda voor de vergadering van volgende week.

Y a-t-il une observation à ce sujet? (*Non*)

Zijn er dienaangaande opmerkingen? (*Nee*)

En conséquence, l'ordre du jour est adopté.

Bijgevolg is de agenda aangenomen.

La séance est levée. Prochaine séance le jeudi 27 avril 2023 à 14 h 15.

De vergadering wordt gesloten. Volgende vergadering donderdag 27 april 2023 om 14.15 uur.

La séance est levée à 20 h 15.

De vergadering wordt gesloten om 20.15 uur.

L'annexe est reprise dans une brochure séparée, portant le numéro CRIV 55 PLEN 240 annexe.

De bijlage is opgenomen in een aparte brochure met nummer CRIV 55 PLEN 240 bijlage.

DETAIL DES VOTES NOMINATIFS**DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN**

Vote nominatif - Naamstemming: 001

Oui	084	Ja
-----	-----	----

Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Calvo Kristof, Chanson Julie, Cogolati Samuel, Cornet Cécile, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depraetere Melissa, De Smet François, De Vriendt Wouter, Dewael Patrick, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hennuy Laurence, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Lanjri Nahima, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Marghem Marie-Christine, Matz Vanessa, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Parent Nicolas, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Pivin Philippe, Platteau Eva, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van Hecke Stefaan, Van Hoof Els, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyckt Kris, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Wilmès Sophie

Non	046	Nee
-----	-----	-----

Anseeuw Björn, Boukili Nabil, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Claes Mieke, Colebunders Gaby, Creyelman Steven, Daems Greet, D'Amico Roberto, Dedecker Jean-Marie, Depoortere Ortwin, De Roover Peter, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dillen Marijke, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Hedeboom Raoul, Houtmeyers Katrien, Ingels Yngvild, Loones Sander, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Pas Barbara, Ponthier Annick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Safai Darya, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Bossuyt Anneleen, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Van Peel Valerie, Van Vaerenbergh Kristien, Vermeersch Wouter, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wollants Bert

Abstentions	002	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Gijbels Frieda, Metsu Koen

Vote nominatif - Naamstemming: 002

Oui	122	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Calvo Kristof, Chanson Julie, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Cornet Cécile, Creyelman Steven, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depoortere Ortwin, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Wouter, De Vriendt Joris, Dewael Patrick, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Lanjri Nahima, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Matz Vanessa, Metsu Koen, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Parent Nicolas, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper,

Pisman Kathleen, Pivin Philippe, Platteau Eva, Ponthier Annick, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Sneppe Dominiek, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Hecke Stefaan, Van Hoof Els, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vermeersch Wouter, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Wollants Bert

Non	000	Nee
-----	-----	-----

Abstentions	011	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Boukili Nabil, Colebunders Gaby, Daems Greet, D'Amico Roberto, Hedebouw Raoul, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Van Hees Marco, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry

Vote nominatif - Naamstemming: 003

Oui	047	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Boukili Nabil, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Claes Mieke, Colebunders Gaby, Creyelman Steven, Daems Greet, D'Amico Roberto, Dedecker Jean-Marie, Depoortere Ortwin, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Hedebouw Raoul, Houtmeyers Katrien, Ingels Yngvild, Loones Sander, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Pas Barbara, Ponthier Annick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Bossuyt Anneleen, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Van Peel Valerie, Van Vaerenbergh Kristien, Vermeersch Wouter, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wollants Bert

Non	078	Nee
-----	-----	-----

Aouasti Khalil, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Channele, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Calvo Kristof, Chanson Julie, Cogolati Samuel, Cornet Cécile, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depraetere Melissa, De Vriendt Wouter, Dewael Patrick, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Gabriëls Katja, Geens Koen, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hennuy Laurence, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Lanjri Nahima, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Marghem Marie-Christine, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Parent Nicolas, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Pivin Philippe, Platteau Eva, Prévot Patrick, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van Hecke Stefaan, Van Hoof Els, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyck Kris, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Wilmès Sophie

Abstentions	007	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Arens Josy, Dallemagne Georges, Fonck Catherine, Gijbels Frieda, Matz Vanessa, Metsu Koen, Prévot Maxime

Vote nominatif - Naamstemming: 004

Oui	132	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Boukili Nabil, Briers Jan, Burton Emmanuel, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Calvo Kristof, Chanson Julie, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Cornet Cécile, Creyelman Steven, Daems Greet, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depoortere Ortwin, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Wouter, De Vriendt Joris, Dewael Patrick, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hedebouw Raoul, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Lanjri Nahima, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Marghem Marie-Christine, Matz Vanessa, Merckx Sofie, Mertens Peter, Metsu Koen, Moscufo Nadia, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Parent Nicolas, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Pivin Philippe, Platteau Eva, Ponthier Annick, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Sneppe Dominiek, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Van Hoof Els, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyckt Kris, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vermeersch Wouter, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Wollants Bert

Non	000	Nee
-----	-----	-----

Abstentions	000	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Vote nominatif - Naamstemming: 005

Oui	098	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Calvo Kristof, Chanson Julie, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Cornet Cécile, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Vriendt Wouter, Dewael Patrick, De Wit Sophie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Lanjri Nahima, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Marghem Marie-Christine, Metsu Koen, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Parent Nicolas, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Pivin Philippe, Platteau Eva, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Safai Darya, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donckt Wim, Van Hecke Stefaan, Van Hoof Els, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyckt Kris, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Wollants Bert

Non	028	Nee
-----	-----	-----

Boukili Nabil, Bury Katleen, Colebunders Gaby, Creyelman Steven, Daems Greet, D'Amico Roberto, Depoortere Ortwin, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Gilissen Erik, Hedebouw Raoul, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Pas Barbara, Ponthier Annick, Ravyts Kurt, Samyn Ellen,

Snepe Dominiek, Troosters Frank, Van Grieken Tom, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Vermeersch Wouter, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry

Abstentions	006	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Dallemagne Georges, De Smet François, Fonck Catherine, Matz Vanessa, Prévot Maxime, Rohonyi Sophie